

Številka: 35432-61/2023-2570-55
Datum: 15. 5. 2025

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo izdaja na podlagi 115. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-1O, 78/23 – ZUNPEOVE, 23/24 in 21/25 - ZOPVOOV) v upravni zadevi izdaje okoljevarstvenega dovoljenja za obratovanje naprave, ki povzroča industrijske emisije, na zahtevo upravljavca Tilen Drofelnik, Paška vas 11, 3327 Šmartno ob Paki, ki jo po pooblastilu zastopa E-NET OKOLJE d.o.o., Linhartova cesta 13, 1000 Ljubljana, naslednje

OKOLJEVARSTVENO DOVOLJENJE

1. Obseg dovoljenja

Upravljavcu Tilnu Drofelniku, Paška vas 11, 3327 Šmartno ob Paki (v nadaljevanju: upravljavec) se izda okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje naprave, ki se nahaja na naslovu Paška vas, 3327 Šmartno ob Paki na zemljišču parcela 77/5 v k.o. 971 Paška vas, in sicer za napravo z oznako A1, za dejavnost intenzivne reje perutnine (piščancev brojlerjev) s proizvodno zmogljivostjo 42.000 mest (Farma Drofelnik).

Napravo A1 in druge z njo neposredno tehnično povezane dejavnosti sestavljajo naslednje tehnološke enote:

- hlev 1 (N1) s silosoma Sil1 in Sil2,
- kotel na lesno biomaso (N2) z zalogovnikom za sekance (Sk1),
- diesel elektro agregat (N3),
- mala komunalna čistilna naprava (mKČN) (N4),
- skladišče za poginule živali (SkO1),
- zbiralnika za odpadno pralno vodo (Rez1 in Rez2, SkRO1) in premični rezervoar (L-tank) (Rez3),
- meteorološka postaja.

2. Okoljevarstvene zahteve za emisije snovi v zrak

2.1. Ukrepi za preprečevanje onesnaževanja oziroma zmanjševanje emisij iz naprave

2.1.1. Pri načrtovanju in obratovanju naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja mora upravljavec zagotavljati izvajanje naslednjih ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje emisije snovi v zrak:

- tesnjenje delov naprave in preprečevanje nastajanja emisije prahu, zajemanje odpadnih plinov na izvoru, rekuperacijo toplote in druge ukrepe za zmanjšanje količine odpadnih plinov;
- čim popolnejšo izrabo surovin in energije ter druge ukrepe za optimiranje proizvodnih procesov;

- optimiranje obratovalnih stanj zagona, spremembe zmogljivosti in zaustavljanja ter drugih izjemnih pogonskih stanj in
- redno vzdrževanje dobrega tehničnega stanja naprave.

2.1.2. Upravljavec mora pri obratovanju naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja poleg ukrepov iz točke 2.1.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja izvajati tudi naslednje ukrepe za zmanjševanje emisije snovi v zrak:

- v fazah obratovanja naprave, v katerih se trdne snovi (krma, nastilj, gnoj) pretovarjajo, prekladajo ali prevažajo, uporabljajo ali skladiščijo, je zaradi gostote, zrnatosti, velikosti zrn, površinskih lastnosti, abrazijske neopornosti, drobljivosti, sestave ali nizke vsebnosti vlage teh snovi treba preprečevati in zmanjševati emisijo celotnega prahu in še zlasti razpršene emisije snovi iz naprave,
- zmanjševati poti padanja pri iztresanju gnoja na namensko vozilo,
- prilagajati obratovanje naprave lastnostim krme, vrsti nastilja in gnoju,
- zmanjševati nastavitvena dela in čiščenje tako, da ne prihaja do nepotrebnega prašenja,
- avtomatizirati pretovor, kot je polnjenje silosov s krmo brez možnosti iztresanja,
- redno vzdrževati in čistiti naprave za pretovor,
- uporabiti nakladalnike le za vlažne materiale ali materiale, ki se ne prašijo,
- popolnoma ali v pretežni meri zagotoviti zaprtje prostorov pri tehnoloških procesih, pri katerih se trdne snovi pretovarjajo, prekladajo, prevažajo, skladiščijo in uporabljajo,
- omejiti pretovarjanje pri visokih hitrostih vetra,
- v zvezi z lastnostmi trdnih snovi uporabiti sredstva, ki vežejo prah, peletirano krmo, grob nastilj in zmanjševati število mest za pretovarjanje,
- uporabiti zaprta prevozna sredstva in zaprte sisteme za natovarjanje in raztovarjanje trdnih snovi kot so vozila z zaprtimi vsebniki za krmo in steljo, namenska vozila s pokritimi prikolicami za prevoz gnoja in v notranjem transportu zaprte transportne trakove za krmo,
- čistiti in vzdrževati površine cest, po katerih vozijo vozila za prevoz trdnih snovi,
- zapirati vhodna vrata v prostore stavb, v katera se dovažajo, uporabljajo ali odvažajo trdne snovi,
- zapirati ali tesniti mesta za pretovarjanje trdnih snovi,
- prednostno uporabiti zaprte načine skladiščenja, kot je skladiščenje v silosih, steljnikih, zabojnikih, skladiščnih prostorih ali kontejnerjih,
- uporabiti zaprte sisteme za natovarjanje in raztovarjanje trdnih snovi,
- omejiti hitrosti prevoznih sredstev na transportnih poteh tako, da ne prihaja do prašenja,
- potrebno je redno čistiti in vzdrževati manipulativne površine,
- preprečevati in zmanjševati razpršeno emisijo prahu z rednim preventivnim čiščenjem tehnološke opreme in naprav,
- vse povozne površine na lokaciji naprave morajo biti utrjene,
- v čim večji meri zasaditi rastlinje ali zatraviti površine, ki niso namenjene transportu ali razkladanju.

2.1.3. Upravljavec mora zagotavljati zmanjšanje nastanka emisije prahu iz objekta za živali (hleva) z:

- uporabo grobega materiala za nastilj (kot npr. lesni oblanci),
- ročnim nanosom svežega nastilja pred in med vselitvijo,
- uporabo krmilnikov za hranjenje po želji,
- uporabo peletirane krme z dodatkom oljnih sestavin,
- uporabo skladišč za suho krmo (silosi), ki so opremljeni z zaprtim sistemom za transport,
- uporabo avtomatskega prezračevalnega sistema z majhno hitrostjo zraka v hlevih in
- z zmanjševanjem koncentracije prahu na način razprševanja vodne meglice.

2.1.4. Upravljavec mora zagotavljati izvajanje naslednjih ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje emisije vonjav:

- na reprezentativnem območju naprave mora zagotoviti kontinuirano merjenje meteoroloških parametrov,
- uporabiti mora sistem nastanitve, kjer so živali in površine suhe in čiste, pri čemer se krma ne sme raztresati in voda se ne sme razliviati, zniževati temperaturo v hlevu in zmanjševati tok in hitrost zraka nad površino gnoja v hlevu,
- zagotavljati, da je nastilj stalno suh in pod aerobnimi pogoji,
- optimirati pogoje izpustov izstopnega zraka iz hleva kot je povišanje odvodov z lociranjem ventilatorjev na slemenu in povečanjem hitrosti prezračevanja skozi te navpične odvode, z učinkovito postavitvijo zunanjih ovir za ustvarjanje turbulence v izhodnem toku zraka (kot npr. s postavitvijo vegetacijskih ovir) in s postavitvijo izpuha zraka tik za ventilatorjem, z dodajanjem preusmeritvenih pokrovov na izstopne odprtine, ki so na nižje ležečih delih sten, da se izstopni zrak preusmeri proti tlom in z razpršitvijo izstopnega zraka na strani bivalnega objekta, ki je obrnjena stran od občutljivih sprejemnikov.

2.1.5. Upravljavec mora za zmanjšanje emisije amonijaka v zrak iz bivalnega objekta za živali (hleva) zagotavljati, da izvaja vzrejo brojlerjev na globokem nastilju s prisilnim prezračevanjem in z napajalnim sistemom brez iztekanja ter talnim gretjem, pri čemer mora zagotavljati, da emisije amonijaka v zrak ne presegajo mejnih vrednosti, določenih v Preglednici 1 iz točke 2.2.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja.

2.1.6. Upravljavec lahko kot gorivo v nepremičnem motorju z notranjim izgorevanjem – diesel elektro agregatu (N3) iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja uporablja le plinsko olje D2.

2.1.7. Nepremični motor z notranjim izgorevanjem – diesel elektro agregat (N3) lahko obratuje samo za pogon rezervnega ali zasilnega napajanja elektrike, pri čemer njegov obratovalni čas ne sme presegati 300 ur letno.

2.2. Mejne vrednosti emisije snovi v zrak

2.2.1. Mejna vrednost emisije amonijaka v zrak iz posameznega bivalnega objekta za brojlerje z uporabo reje na globokem nastilju je določena v Preglednici 1.

Preglednica 1: Mejna vrednost emisije snovi v zrak

Parameter	Mejna vrednost (v kg NH ₃ /mesto za brojler/leto)
Dušik, izražen kot NH ₃	0,06

2.3. Zahteve za obratovalni monitoring emisij snovi v zrak

2.3.1. Upravljavec mora zagotavljati monitoring emisije amonijaka v zrak kot oceno z izračunom letne količine razpršene emisije snovi v zrak z uporabo masne balance na podlagi izločanja in skupnega (ali skupnega amonijskega) dušika, prisotnega v vsaki fazi ravnanja z gnojem, ki se nanaša le na emisije glede na vrsto perutnine (brojlerji) in način reje iz hlevov.

2.3.2. Upravljavec mora zagotavljati monitoring emisije celotnega prahu v zrak iz bivalnega objekta za brojlerje kot oceno z izračunom letne količine razpršene emisije snovi v zrak na podlagi uporabe emisijskega faktorja.

2.3.3. Upravljavec mora zagotavljati redni monitoring emisije vonjav v zrak v obdobju vsaj enega leta in tekom posameznega turnusa, in sicer v zadnjih 10 dneh posameznega cikla reje iz

bivalnega objekta za brojlerje po metodi SIST EN 13725 za določanje koncentracije vonjav, pri čemer se rezultati priložijo k oceni o letnih emisijah snovi v zrak iz točke 2.4.1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja.

- 2.3.4. Upravljavec mora po obdobju enega leta meritev vonjav iz točke 2.3.3. izreka okoljevarstvenega dovoljenja zagotoviti izračun disperzije vonjav z validiranim modelom za širjenje vonjav, pri katerem se izračun izvede kot časovna vrsta izračunov v obdobju enega leta in modelni izračun posredovati Agenciji Republike Slovenije za okolje kot prilogo k oceni o letnih emisijah snovi v zrak iz točke 2.4.1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja.
- 2.3.5. Upravljavcu ni treba zagotoviti izvajanja obratovalnega monitoringa emisij snovi v zrak iz nepremičnega motorja z notranjim izgorevanjem – diesel elektro agregata (N3).

2.4. Obveznost predložitve poročila o rezultatih obratovalnega monitoringa

- 2.4.1. Upravljavec mora oceno o letnih emisijah snovi v zrak, ki jo izdelata izvajalec obratovalnega monitoringa na podlagi ocene z izračunom letne količine razpršenih emisij amonijaka in celotnega prahu v zrak, poslati Agenciji Republike Slovenije za okolje v elektronski obliki vsako leto do 31. marca tekočega leta za preteklo koledarsko leto.
- 2.4.2. Upravljavec mora kot prilogo k oceni o letnih emisijah snovi v zrak iz točke 2.4.1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja priložiti oceno z izračunom razpršenih emisij iz točke 2.3.1. in 2.3.2. izreka okoljevarstvenega dovoljenja. Iz ocene mora biti razviden način izračuna in podatki, ki so bili pri tem uporabljeni.

3. Okoljevarstvene zahteve za emisije snovi in toplote v vode

3.1. Zahteve v zvezi z emisijami snovi in toplote v vode

- 3.1.1. Upravljavec mora zagotoviti, da v napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja ne bodo nastajale industrijske odpadne vode.
- 3.1.2. Upravljavec mora vode, ki nastajajo pri pranju hleva, ki se izvede po predhodnem suhem čiščenju hleva, zbirati v vodotesnih zbiralnikih za odpadno pralno vodo Rez1, Rez2 in Rez3, ločeno od padavinske odpadne vode, ki se odvaja s strehe hleva (N1) ter s povoznih površin.
- 3.1.3. Upravljavec mora redno, najmanj pa enkrat letno, zagotoviti redni pregled zbiralnikov Rez1 in Rez2 ter preveriti njihovo tesnost.
- 3.1.4. Upravljavec mora zagotavljati suho čiščenje dvoriščnega območja ter transportnih poti (brez nastanka odpadnih vod). Dvoriščna območja ter transportne poti morajo biti asfaltirane.

- 3.2. Upravljavcu se na iztoku V1 na mestu, določenem v koordinatnem sistemu D96/TM, s koordinatama $e = 500790$ in $n = 133304$, na zemljišču v k.o. 971 Paška vas parc. št. 78 iz naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja dovoli odvajanje komunalne odpadne vode, ki se predhodno očistijo v lastni mali komunalni čistilni napravi (v nadaljevanju: mKČN) z zmogljivostjo 5 populacijskih ekvivalentov (PE), v vodotok, ki presiha:
- v največji letni količini 15 m³,
  - v največji dnevni količini 0,04 m³,
  - z največjim 6-urnim povprečnim pretokom 0,0014 l/s.

3.3 Upravljavec mora vsako tretje leto izvajalcu javne službe odvajanja in čiščenja komunalne odpadne in padavinske vode, ki opravlja naloge na območju občine, v kateri se nahaja naprava iz 1. točke izreka okoljevarstvenega dovoljenja:

- omogočiti pregled mKČN iz 3.2. točke izreka okoljevarstvenega dovoljenja,
- v roku za izvedbo pregleda predložiti rezultate meritev emisije snovi na iztoku iz te mKČN (analizne izvide). Meritve emisije snovi, izvedene namesto pregleda mKČN, se izvedejo na merilnem mestu MM1, na iztoku iz mKČN, določenem v koordinatnem sistemu D96/TM, s koordinatama e= 500785 in n= 133308, na zemljišču v k.o. 971 Paška vas parc. št. 77/5 z odvzemom enega trenutnega vzorca, v katerem se določi parameter kemijska potreba po kisiku (KPK). Upravljavec naprave mora zagotavljati, da mejna vrednost parametra KPK iz Preglednice 2 ni presežena.

Parameter, ki ga je treba meriti in njegova mejna vrednost, če se namesto pregleda mKČN izvede meritev emisij na iztoku iz mKČN, je naveden v Preglednici 2.

Preglednica 2: Parameter onesnaženosti

Parameter onesnaženosti	Izražen kot	Enota	Mejna vrednost
Kemijska potreba po kisiku (KPK)	O ₂	mg/L	200

3.4 Upravljavec mora za izvajanje morebitnih meritev emisije snovi, ki nadomeščajo pregled mKČN, zagotoviti stalno merilno mesto na iztoku iz mKČN.

3.5 V kolikor upravljavec mKČN, namesto pregleda mKČN, zagotovi izvedbo meritev emisije snovi iz mKČN, mora analizni izvid teh meritev iz točke 3.3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja (v roku, ki je predviden za pregled mKČN) predložiti izvajalcu javne službe odvajanja in čiščenja komunalne odpadne in padavinske vode, ki opravlja naloge na območju občine, v kateri se nahaja naprava iz 1. točke izreka okoljevarstvenega dovoljenja.

3.6 Upravljavec mora izvajalcu javne službe odvajanja in čiščenja komunalne odpadne in padavinske vode, ki opravlja naloge na območju občine, v kateri se nahaja naprava iz 1. točke izreka okoljevarstvenega dovoljenja, omogočiti prevzem in odvoz blata iz mKČN.

3.7 Upravljavec mora ob izpadu mKČN ali ob kakršnikoli okvari pri obratovanju mKČN, ki bi lahko povzročila čezmerno obremenitev odpadne vode na iztoku iz mKČN, sam takoj začeti izvajati ukrepe za odpravo okvare, zmanjšanje in preprečitev nadaljnjega čezmernega obremenjevanja in vsak tak dogodek takoj prijaviti inšpekciji, pristojni za varstvo okolja in inšpekciji, pristojni za ribištvo.

4. Okoljevarstvene zahteve glede ravnanja z odpadki

4.1 Ukrepi za preprečevanje onesnaževanja oziroma zmanjševanje emisij iz naprave

4.1.1 Upravljavec mora nastale odpadke začasno skladiščiti:

- tako, da ni ogroženo človekovo zdravje in da se ne škodi okolju,
- ločeno po vrstah odpadkov tako, da so izpolnjene zahteve za predvideni način nadaljnjega ravnanja, pri čemer so opremljeni s podatki o nazivu odpadka, njegovi številki in lokaciji začasnega skladiščenja,
- tako, da količina začasno skladiščenih odpadkov ne presega količine odpadkov, ki zaradi delovanja ali dejavnosti upravljavca nastanejo v 12 mesecih.

4.1.2 Upravljavec mora nevarne odpadke začasno skladiščiti tako, da se hranijo ločeno in ne pride do mešanja z drugimi nevarnimi odpadki, ter z njimi ravnati tako, da so primerni za obdelavo. Upravljavec mora nevarne odpadke hraniti v embalaži, izdelani iz materiala,

odpornega proti učinkovanju shranjenih odpadkov, ter jih opremiti z napisom "nevarni odpadki".

- 4.1.3 Upravljavec mora za nastale odpadke zagotoviti obdelavo odpadkov, tako da:
- jih odda zbiralcu ali izvajalcu obdelave,
  - jih prepusti zbiralcu, če je prepuščanje s posebnim predpisom dovoljeno, ali
  - nenevarne odpadke, za katere ne velja poseben predpis, proda trgovcu, če ta zanje zagotovi njihovo obdelavo tako, da jih proda izvajalcu obdelave.

4.2 Ukrepi za spremljanje lastnih odpadkov, nastalih v napravi in ravnanje z njimi

- 4.2.1 Upravljavec mora voditi evidenco o nastajanju odpadkov in ravnanju z njimi, v kateri so podatki o številkah odpadkov in količinah:
- nastalih odpadkov in virih njihovega nastajanja,
  - začasno skladiščenih odpadkov,
  - odpadkov, oddanih v nadaljnje ravnanje drugim osebam v Republiki Sloveniji in
  - odpadkov, poslanih v obdelavo v druge države članice EU in tretje države, z navedbo postopka obdelave, kraja obdelave in izvajalca obdelave.

Upravljavec mora podatke v evidenco o nastajanju odpadkov in ravnanju z njimi vnašati tako, da je razvidno časovno zaporedje nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi.

4.3 Zahteve za ravnanje z gnojem in pralnimi vodami

- 4.3.1 Upravljavcu se dovoljuje skladiščiti gnoj samo na kmetijskih zemljiščih v uporabi, ki ne ležijo na vodovarstvenem območju, in sicer do največ šest mesecev z obvezno menjavo lokacije vsako leto, pri čemer mora zagotoviti, da:
- se gnoj nalaga v kup, katerega skupna prostornina je enaka ali manjša kot 30 m³,
  - je kup v celoti prekrit z nepoškodovano vodoodporno folijo,
  - je folija obtežena ali kako drugače pritrjena k tlom, da je onemogočeno razkritje zaradi vetra,
  - je kup oblikovan tako, da se na foliji, s katero je prekrit, ne nabira deževnica.
- 4.3.2 Upravljavec mora gnoj in pralne vode uporabiti kot gnojilo za gnojenje lastnih kmetijskih zemljišč ali jih oddati drugim uporabnikom kmetijskih zemljišč.
Upravljavec mora oddajo gnoja in oddajo pralne vode drugim uporabnikom kmetijskih zemljišč izkazovati z izpolnjenim obrazcem za oddajo in prejem živinskih gnojil, in sicer vsakič na dan oddaje gnoja oz. pralne vode.
- 4.3.3 Upravljavec mora zagotoviti proučitev kmetijskega zemljišča, ki ga bo gnojl, pri čemer mora upoštevati:
- vrsto, stanje in naklon tal,
  - podnebne razmere,
  - odvodnjavanje in namakanje tal,
  - kolobarjenje,
  - vodne vire.
- 4.3.4 Upravljavec mora zagotoviti zadostno razdaljo med polji, po katerih raztrese gnoj in območji, na katerih obstaja tveganje za odtekanje v vodo, ter sosednjimi zemljišči.
- 4.3.5 Upravljavec mora zagotoviti, da se gnoj na kmetijska zemljišča ne vnaša, kadar:
- so tla poplavljeni, zmrznjena ali pokrita s snegom,
  - je stanje tal takšno, da je tveganje za odtekanje ali odvodnjavanje veliko,
  - se odtekanje lahko predvideva zaradi pričakovanega dežja.

- 4.3.6 Upravljavec mora zagotoviti, da se količina gnoja za na kmetijska zemljišča prilagodi:
- vsebnosti dušika in fosforja v gnoju,
  - vsebnosti hranil v tleh,
  - potrebam sezonskih pridelkov,
  - vremenu in tlom, ko bi lahko prišlo do odtekanja.
- 4.3.7 Upravljavec mora zagotoviti, da je raztros gnoja usklajen s hranilno potrebo pridelkov.
- 4.3.8 Upravljavec mora zagotoviti redno preverjanje kmetijskih zemljišč, na katera je bil raztrosen gnoj, da ugotovi morebitne znake odtekanja.
- 4.3.9 Upravljavec mora s preverjanjem zagotoviti, da stroji za raztresanje gnoja delujejo brezhibno in da so ustrezno nastavljeni.
- 4.3.10 Upravljavec mora gnoj po površini, ki se gnoji, s trosilcem raztrositi enakomerno ter ga takoj oz. najkasneje v dvanajstih urah po raztrosu vmešati v tla.
- 4.3.11 Upravljavec mora pralne vode po površini, ki se gnoji, enakomerno razpršiti s cisterno za plitev vnos, ki ne sme imeti poškodovanih tistih delov, ki lahko vplivajo na enakomernost raztrosa, zagotavljati mora pravilne odmerke in njihovo porazdelitev ter čim manjše izgube pri vnosu.
- Upravljavec mora v pisni obliki voditi podatke o spremljanju letne obremenitve kmetijskih zemljišč z dušikom iz gnoja in pralne vode.

5. Okoljevarstvene zahteve za emisije hrupa

5.1 Zahteve v zvezi z emisijami hrupa

- 5.1.1. Upravljavec mora pri obratovanju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja, ki je vir hrupa, zagotoviti, da na kateremkoli mestu ocenjevanja hrupa, mejne vrednosti kazalcev hrupa, ki so določene v točki 5.2. izreka tega dovoljenja, ne bodo presežene.
- 5.1.2. Upravljavec mora pri obratovanju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja zagotoviti izvajanje vseh potrebnih ukrepov za preprečevanje hrupa in nadzor nad obratovanjem naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja ob zagonu, puščanju, okvari ali trenutni zaustavitvi, da emisije hrupa ne bodo presegle mejnih vrednosti kazalcev hrupa iz točke 5.2 izreka tega dovoljenja.
- 5.1.3. Upravljavec mora poleg ukrepov iz točke 5.1.2 izreka tega dovoljenja uporabljati naslednje kombinacije tehnik za preprečevanje ali zmanjšanje emisij hrupa:
- postavitve opreme čim dlje od občutljivih sprejemnikov, kolikor je to praktično izvedljivo,
  - uporabo čim krajših cevi za dovod krme,
  - postavitve posod in silosov za krmo tako, da se čim bolj zmanjša premikanje vozil po kmetiji,
  - zapiranje vrat in večjih odprtih stavbe, zlasti med hranjenjem,
  - opremo za transport krme, transportne trakove za gnoj, ventilatorje ter opremo kotlovnice za pripravo tople vode upravlja izkušeno osebje,
  - izogibanje hrupnim dejavnostim ponoči in med vikendi,
  - upoštevanje določb za nadzor nad hrupom med vzdrževalnimi dejavnostmi,
  - uporabo transportnih trakov in polžnih transporterjev, polnih krme,

- uporabo tihe opreme, kot so visoko učinkoviti ventilatorji, kadar naravno prezračevanje ni mogoče ali zadostno, ter črpalke,
- uporabo opreme, ki vključuje opremo za zmanjševanje hrupa, izolacijo vibracij in izvedbo zvočne izolacije stavb,
- zmanjševanje širjenja hrupa z vstavitvijo ovir med vire hrupa in sprejemnike.

5.2. Mejne vrednosti kazalcev hrupa

5.2.1 Mejne vrednosti kazalcev hrupa L_{dan} , $L_{noč}$, $L_{večer}$ in L_{dvn} , so določene v Preglednici 3.

Preglednica 3: Mejne vrednosti kazalcev hrupa

Območje varstva pred hrupom	L_{dan} (dBA)	$L_{večer}$ (dBA)	$L_{noč}$ (dBA)	L_{dvn} (dBA)
III. območje	58	53	48	58

5.2.2 Mejne vrednosti konične ravni hrupa L_1 so določene v Preglednici 4.

Preglednica 4: Mejne vrednosti konične ravni hrupa

Območje varstva pred hrupom	L_1 -obdobje večera in noči (dBA)	L_1 -obdobje dneva (dBA)
III. območje	70	85

5.3. Obveznosti v zvezi z izvajanjem obratovalnega monitoringa in poročanjem zaradi emisije hrupa

5.3.1 Upravljevec mora zagotoviti izvajanje obratovalnega monitoringa hrupa za napravo iz točke 1 izreka tega dovoljenja v stanju njene največje zmogljivosti obratovanja.

5.3.2 Upravljevec mora zagotoviti izvedbo občasnega ocenjevanja hrupa za napravo iz točke 1 izreka tega dovoljenja enkrat v obdobju treh let.

5.3.3 Upravljevec mora Agenciji Republike Slovenije za okolje predložiti poročilo o ocenjevanju hrupa zaradi emisije vira hrupa najkasneje v 30 dneh po opravljenem ocenjevanju hrupa.

6. Okoljevarstvene zahteve v zvezi s preprečevanjem emisij snovi v tla in podzemne vode

6.1 Upravljavcu se potrdi prejem dokumenta Ocena možnosti za onesnaženje tal in podzemne vode za napravo iz točke 1 izreka tega dovoljenja, št. 900423-avl, september 2023, izdelal E-NET OKOLJE d.o.o., Linhartova cesta 13, 1000 Ljubljana.

7. Drugi ukrepi v zvezi z obratovanjem naprave

7.1. Ukrepi za čim višjo stopnjo varstva okolja kot celote

7.1.1. Upravljevec mora pri obratovanju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja vzpostaviti, izvajati in upoštevati sistem ravnanja z okoljem, ki vključuje naslednje elemente:

1. zavezanost vodstva, vključno z najvišjim vodstvom;
2. opredelitev okoljske politike, ki vključuje stalno izboljševanje okoljskih značilnosti obrata, ki jo zagotavlja vodstvo;
3. načrtovanje in pripravo potrebnih postopkov in ciljev v povezavi s finančnim načrtovanjem in naložbami;
4. izvajanje postopkov, pri katerih je posebna pozornost namenjena:

- (a) strukturi in odgovornosti;
  - (b) usposabljanju, ozaveščanju in usposobljenosti;
  - (c) komunikaciji;
  - (d) vključevanju zaposlenih;
  - (e) dokumentaciji;
  - (f) učinkovitemu obvladovanju procesov;
  - (g) programom vzdrževanja;
  - (h) pripravljenosti in ukrepanju v nujnih primerih;
  - (i) ohranjanju skladnosti z okoljsko zakonodajo;
5. preverjanje učinkovitosti in izvajanje popravnih ukrepov, pri čemer je posebna pozornost namenjena:
    - (a) monitoringu in merjenju;
    - (b) popravnim in preventivnim ukrepom;
    - (c) vodenju evidenc;
    - (d) neodvisnim (kjer je izvedljivo) notranjim ali zunanjim presojam, da se ugotovi, ali je sistem ravnanja z okoljem skladen z načrtovano ureditvijo ter ali se ustrezno izvaja in vzdržuje;
  6. pregled sistema ravnanja z okoljem ter njegove stalne ustreznosti, primernosti in učinkovitosti, ki ga izvaja najvišje vodstvo;
  7. spremljanje razvoja čistejših tehnologij;
  8. upoštevanje okoljskih vplivov morebitne razgradnje naprave v fazi načrtovanja nove naprave in v njeni celotni obratovalni dobi;
  9. redno uporabo sektorskih primerjalnih analiz (npr. sektorski referenčni dokument EMAS),
  10. izvajanje načrta za obvladovanje vonjav vključno z načrtom izvajanja monitoringa vonjav.
- 7.1.2. Upravljavec mora za preprečevanje ali zmanjševanje okoljskega vpliva in izboljšanje splošnih značilnosti zagotavljati:
- ustrezno lokacijo naprave in razporeditev dejavnosti v prostoru,
  - izobraževanje in usposabljanje osebja,
  - pripravo načrta za izredne razmere za obravnavanje nepričakovanih emisij in dogodkov, kot je onesnaženje vodnih teles,
  - redne preglede, popravila in vzdrževanje konstrukcij in opreme,
  - začasno skladiščenje poginulih živali tako, da se preprečijo ali zmanjšajo emisije.
- 7.1.3. Upravljavec mora za zmanjšanje skupnega izločenega dušika in posledično emisij amonijaka ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali zagotavljati predpisane sestave prehrane in prehranske strategije, ki vključuje naslednjo kombinacijo:
- zmanjšanje vsebnosti surovih beljakovin z uporabo prehrane z uravnoteženo vsebnostjo dušika na podlagi energijskih potreb in prebavljivih aminokislin;
  - večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja;
  - dodajanje nadzorovanih količin esencialnih aminokislin v prehrano z majhno vsebnostjo surovih beljakovin;
  - uporaba odobrenih krmnih dodatkov, s katerimi se zmanjšuje skupni izločeni dušik.
- 7.1.4. Upravljavec mora za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali zagotavljati predpisane sestave prehrane in prehranske strategije, ki vključuje naslednjo kombinacijo:
- večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja;
  - uporabo odobrenih krmnih dodatkov, s katerimi se zmanjšuje skupni izločeni fosfor (npr.

- fitaza);
- uporabo hitro prebavljivih anorganskih fosfatov za delno nadomestitev običajnih virov fosforja v krmi.
- 7.1.5. Upravljavec mora za učinkovito uporabo vode zagotavljati sledečo kombinacijo tehnik:
- evidentiranje porabe vode;
  - odkrivanje in odprava morebitnega puščanja vode;
  - uporaba visokotlačnih čistilnih aparatov za čiščenje bivalnih prostorov živali in opreme;
  - izbiro in uporabo ustrezne opreme (npr. nastavkov za sesanje, skodelic za napajanje, korit za vodo) za posamezne kategorije živali ob stalnem zagotavljanju vode (pitje po želji);
  - redno preverjanje in (po potrebi) prilagajanje nastavitev opreme za pitno vodo.
- 7.1.6. Upravljavec mora za učinkovito rabo energije v napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja zagotavljati sledečo kombinacijo tehnik:
- visoko učinkoviti ogrevalni/hladilni in prezračevalni sistemi,
  - optimizacija ogrevalnih/hladilnih in prezračevalnih sistemov ter upravljanja,
  - izolacija sten, podov in/ali stropov bivalnih prostorov živali,
  - uporaba energijsko učinkovite razsvetljave,
  - uporaba izmenjevalnikov toplote,
  - rekuperacija toplote pri ogrevanih tleh z nastiljem.
- 7.1.7. Upravljavec mora za zmanjšanje emisij amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa za rejo piščancev brojlerjev zagotoviti oceno ali izračun zmanjšanja emisij amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa z uporabo najboljših razpoložljivih tehnik, ki se uporabljajo v napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja.
- 7.1.8. Upravljavec mora enkrat na leto v napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja zagotavljati spremljanje skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, z uporabo masne bilance dušika in fosforja na podlagi zaužite krme, vsebnosti surovih beljakovin v prehrani, skupnega fosforja in proizvodnosti živali, pri čemer mora zagotavljati, da skupni izločeni dušik in skupni izločeni fosfor za piščance brojlerje ne presegata mejnih vrednosti iz Preglednic 5 in 6.

Preglednica 5: Mejna vrednost za skupni izločeni dušik, povezan z BAT

Parameter	Kategorija živali	Skupni izločeni dušik, povezan z BAT (v kg izločenega dušika/mesto za žival/leto)
Skupni izločeni dušik, izražen kot N	Brojlerji	0,6

Preglednica 6: Mejna vrednost za skupni izločeni fosfor, povezan z BAT

Parameter	Kategorija živali	Skupni izločeni fosfor, povezan z BAT (v kg izločenega P ₂ O ₅ /mesto za žival/leto)
Skupni izločeni fosfor, izražen kot P ₂ O ₅	Brojlerji	0,25

7.1.9. Upravljavec mora zagotoviti vodenje evidence naslednjih parametrov procesa:

- porabo vode;
- porabo električne energije;
- porabo goriva;
- število prejetih in oddanih živali, pri čemer se upoštevajo tudi pogini,
- porabo krme,
- proizvodnjo gnoja.

7.1.10. Upravljavec mora oceno ali izračun zmanjšanja emisij amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa z uporabo najboljših razpoložljivih tehnik, ki se uporabljajo v napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja, iz točke 7.1.7 izreka tega dovoljenja, skupno izločeni dušik in skupno izločeni fosfor iz točke 7.1.8 izreka tega dovoljenja in evidenco spremljanja parametrov iz točke 7.1.9 izreka tega dovoljenja poslati Agenciji Republike Slovenije za okolje v pisni obliki enkrat letno, najkasneje do 31. marca.

7.2. Ukrepi za preprečevanje nesreč in zmanjšanja njihovih posledic

7.2.1. Upravljavec mora ukreniti vse potrebno, da se preprečijo nesreče ter omejijo in zmanjšajo njihove posledice in zagotoviti izvajanje naslednjih ukrepov:

- preventivno vzdrževanje in nadzor nad delovanjem naprave,
- izvajanje vseh ukrepov varstva pred požarom, ki so določeni s požarnim redom,
- redno izobraževanje, usposabljanje in seznanjanje zaposlenih z vsebinami s področja obvladovanja nesreč, ki vključujejo tudi odklop sončne elektrarne,
- ustrezno, vzdrževano gasilno opremo,
- redno pregledovanje električnih inštalacij ter komponent sončne elektrarne v skladu z navodili proizvajalca in veljavno zakonodajo,
- izvedba takojšnje sanacije sončne elektrarne v primeru ugotovljenih poškodb, obrabe ali nevarnosti, zagotovitev dostopa gasilcem do območja sončne elektrarne.

7.3. Ukrepi za preprečevanje in nadzor nad izrednimi razmerami pri obratovanju naprave ter za zmanjševanje njihovih posledic

7.3.1 Upravljavec mora zagotoviti izvajanje naslednjih ukrepov:

- redno vzdrževanje objektov in opreme,
- kontrolo tesnosti zbiralnikov za odpadno vodo,
- redno čiščenje in razkuževanje objektov in opreme,
- dezinfekcijo, deratizacijo in dezinfekcijo z namenom preprečevanja ali širjenja bolezni,
- oddajo poginulih živali veterinarsko-higienski službi,
- nadzor nad procesom reje,
- uporaba diesel elektro agregata v primeru izpada električne energije.

7.4. Drugi posebni pogoji

7.4.1 Upravljavec mora nemudoma izvesti ukrepe, s katerimi zagotovi skladnost delovanja naprave z okoljevarstvenim dovoljenjem, če je kršeno, in pristojno inšpekcijo obvestiti o tej kršitvi.

7.4.2 Upravljavec mora poročati Agenciji Republike Slovenije za okolje o izpustih in prenosih onesnaževal do 31. marca v tekočem letu za preteklo leto v skladu s predpisi o Evropskem registru izpustov in prenosov onesnaževal.

8. Obveznost obveščanja o spremembah

8.1. Upravljavec, ob stečaju pa stečajni upravitelj, mora ministrstvo, pristojno za okolje, z vlogo

pisno obvestiti o nameri dokončnega prenehanja obratovanja naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja, kar izkazuje s potrdilom o oddani pošiljki.

9. Stroški postopka

V postopku stroški niso nastali.

O b r a z l o ž i t e v

1. Zahtevek za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Direktorat za okolje (v nadaljevanju: ministrstvo), je dne 24. 11. 2023 s strani upravljavca Tilna Drofelnika, Paška vas 11, 3327 Šmartno ob Paki, ki ga zastopa pooblaščenec E-NET OKOLJE d.o.o., Linhartova cesta 13, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: upravljavec), prejelo vlogo za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja za obratovanje naprave, v kateri se izvaja dejavnost intenzivne reje perutnine (piščancev brojlerjev) s proizvodno zmogljivostjo 42.000 mest (Farma Drofelnik), ki se nahaja na naslovu Paška vas, 3327 Šmartno ob Paki na zemljišču parcela 77/5 v k.o. 971 Paška vas.

Ministrstvo je dne 6. 6. 2024, 10. 6. 2024, 9. 9. 2024, 14. 1. 2025 in 13. 2. 2025 s strani upravljavca prejelo tudi dopolnitve vloge.

2. Pravna podlaga za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja

110. člen Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-1O, 78/23 – ZUNPEOVE, 23/24 in 21/25 - ZOPVOOV, v nadaljevanju ZVO-2) določa, da mora upravljavec za obratovanje naprave, v kateri se bo izvajala ena ali več dejavnosti, ki bodo povzročale industrijske emisije, pridobiti okoljevarstveno dovoljenje.

Prvi odstavek 115. člena ZVO-2 določa, da mora ministrstvo odločiti o izdaji okoljevarstvenega dovoljenja za napravo iz 110. člena ZVO-2, tj. za napravo v kateri se bo izvajala ena ali več dejavnosti, ki bodo povzročale industrijske emisije, v šestih mesecih od dneva prejema popolne vloge, pri čemer na primeren način upošteva tudi mnenja in pripombe zainteresirane javnosti in države članice. Vsebina okoljevarstvenega dovoljenja je določena v 116. členu ZVO-2 in 24. členu Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije (Uradni list RS, št. 68/22, v nadaljevanju: Uredba o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije).

V skladu s prvim odstavkom 15. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije, se okoljevarstveno dovoljenje za napravo izda, če naprava obratuje v skladu s splošnimi zahtevami za obratovanje naprave iz zakona, ki ureja varstvo okolja, s to uredbo, zaključki o BAT in drugimi predpisi, ki urejajo okoljevarstvene zahteve za obratovanje naprave.

Skladno s sedmim odstavkom 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije, se glede vprašanj o obsegu in vsebini okoljevarstvenega dovoljenja, ki niso urejena s to uredbo, uporabljajo določbe predpisov iz 16. člena iste uredbe, ki urejajo okoljevarstvene zahteve za obratovanje naprave.

V skladu s 16. členom Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije se:

- za vprašanja o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadne vode, ki niso urejena z zaključki o BAT, uporablja predpis, ki ureja emisije snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo. Za vprašanja obratovalnega monitoringa odpadnih voda, ki niso urejena z zaključki o BAT, se uporablja predpis, ki ureja prve meritve in obratovalni monitoring odpadnih voda;
- za vprašanja o emisiji snovi v zrak, ki niso urejena z zaključki o BAT, uporablja predpis, ki ureja emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja. Za vprašanja obratovalnega monitoringa emisije snovi v zrak, ki niso urejena z zaključki o BAT, se uporablja predpis, ki ureja prve meritve in obratovalni monitoring emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter pogoje za njegovo izvajanje;
- za vprašanja glede ravnanja z odpadki, ki niso urejena z zaključki o BAT, uporablja predpis, ki ureja odpadke;
- za vprašanja glede mejnih vrednosti kazalcev hrupa v okolju in druga vprašanja v povezavi z emisijo hrupa, ki niso urejena z zaključki o BAT, uporablja predpis, ki ureja mejne vrednosti kazalcev hrupa v okolju. Za vprašanja obratovalnega monitoringa za vire hrupa, ki niso urejena z zaključki o BAT, se uporablja predpis, ki ureja prvo ocenjevanje in obratovalni monitoring za vire hrupa ter pogoje za njegovo izvajanje;
- za vprašanja obratovalnega monitoringa stanja tal ter podzemnih in površinskih voda, ki niso urejena z zaključki o BAT, se uporabljajo predpisi, ki urejajo obratovalni monitoring stanja tal, obratovalni monitoring stanja površinske vode in obratovalni monitoring stanja podzemne vode.

V času odločanja v tem upravnem postopku je dne 1. 4. 2025 začel veljati Zakon o oskrbi s pitno vodo ter odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Uradni list RS, št. 21/25, ZOPVOOV), ki v petem odstavku 64. člena določa, da z dnem uveljavitve ZOPVOOV prenehajo veljati drugi odstavki 13. člena, tretji odstavek 14. člena, 16., 17., in 18. in 19. člen, drugi do enajsti odstavki 19. člena, 19.a, 19.b, 19.c, 20., 20.a, 20.b, 20.c, 21., 22., 22.a člen, tretji odstavek 23. člena, 24. in 25. člen, drugi do deveti odstavek 26. člena, 27. in 28. člen, drugi do peti odstavek 29. člena, drugi in četrti odstavek 30. člena, 31. člen, prvi odstavek 32. člena ter 35. in 36. člen Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Uradni list RS, št. 98/15, 76/17, 81/19, 194/21, 44/22 – ZVO-2 in 21/25 - ZOPVOOV), ki pa se uporabljajo do uveljavitve predpisov iz prve oziroma tretje alineje 62. člena tega zakona, kolikor niso v nasprotju z ZOPVOOV.

Ministrstvo je v tem okoljevarstvenem dovoljenju na podlagi 17. in 28. člena Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Uradni list RS, št. 98/15, 76/17, 81/19, 194/21, 44/22 – ZVO-2 in 21/25 – ZOPVOOV, v nadaljevanju: Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode) upravljavcu določilo obveznosti v zvezi z obratovanjem male komunalne čistilne naprave. Uporaba 17. in 28. člena Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode ne nasprotuje določbam ZOPVOOV, saj tudi ZOPVOOV v 3. členu definira malo komunalno čistilno napravo ter v 40. členu določa, da mora lastnik objekta ali dela objekta, v katerem nastaja komunalna odpadna voda, na območju, ki ni opremljeno z javno kanalizacijo, ali priključitev tehnično ni izvedljiva ali bi povzročila nesorazmerne stroške glede na koristi za okolje ali zdravje ljudi, zagotoviti odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode v mali komunalni čistilni napravi ali njeno zbiranje v nepretočni greznici, in izvajalca javne službe odvajanja in čiščenja odpadnih voda pred predvidenim začetkom uporabe male komunalne čistilne naprave ali nepretočne greznice pisno obvestiti o začetku obratovanja ali uporabe. 17. in 28. člen Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode določata obveznosti lastnika male komunalne čistilne naprave v zvezi z odvajanjem komunalnih odpadnih voda, prav tako pa tudi ZOPVOOV v sedmem odstavku 40. člena predvideva, da bo Vlada RS med drugim podrobneje določila obveznosti lastnika glede odvajanja komunalnih odpadnih voda iz male komunalne čistilne naprave iz tretjega odstavka istega tega člena.

Glede na navedeno ministrstvo meni, da uporaba določb 17. in 28. člena Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode ni v nasprotju z ZOPVOOV. V nasprotnem primeru bi nastala na tem področju pravna praznina, saj izvršilni (podzakonski) predpisi iz 62. člena ZOPVOOV še niso sprejeti.

3. Ugotovljeno dejansko stanje in dokazi, na katere je oprto

3.1 Vloga in dopolnitve vloge

Ministrstvo je v postopku odločalo na podlagi vloge in dopolnitev te vloge (v nadaljevanju: vloga) s prilogami, in sicer:

- vloga v elektronski obliki na prenosnem nosilcu (CD),
- obrazec z osnovnimi podatki o IED napravi,
- pooblastilo z dne 13. 9. 2023,
- potrdilo o plačilu upravne takse,
- interni akt skrbnik varstva okolja,
- sklep o predhodnem postopku št. 35405-276/2017-6 z dne 19. 7. 2017,
- P1-FarDro-avg23 – Poljuben povzetek vloge,
- P2-FarDro-avg23 - Prikaz skladnosti naprave z zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev,
  - P2-FarDroA1-avg23 Hlevski list
  - P2-FarDroA2-avg23 Spisek GERK
  - P2-FarDroA3-avg23 Načrt za obvladovanje vonjav
  - P2-FarDroA4-avg23 Deklaracije krmnih mešanic BRO-STARTER, BRO-GROVER, BRO-FINIŠER 1 in BRO-FINIŠER 2
  - P2-FarDroA5-avg23 Navodilo za izvajanje svetlobnega programa Perutnine Ptuj
  - P2-FarDroA6-avg23 Izračuni po BAT24, BAT25 in BAT27
  - P2-FarDroA7-avg23 Strokovna ocena o obremenitvi okolja s prašnimi delci in vonjavami za Farmo Drofelnik v Paški vasi
- T31-FarDro-avg23 - T31-1 Seznam stavb in T31-2 Seznam tehnoloških enot,
- P32-FarDroA1-avg23 Načrt naprave z označenimi deli naprave in transportne poti,
- P33-FarDro-avg23 – Tehnologija proizvodnje,
- T33-FarDro-avg23 - Tabela 33-1: Nepremični motorji z notranjim izgorevanjem,
- P34-FarDro-avg23 – skladiščenje, raba surovin in energentov,
- T34-FarDro-avg23 - Tabela 34-1: Skladišče rezervoarjev, Tabela 34-2: Regalna in druga skladišča, Tabela 34-3: Skladišče silosov, Tabela 34-4: Skladišče rezervoarjev z odpadki, Tabela 34-5: Druga skladišča odpadkov, Tabela 34-6: Seznam materialov brez predhodnega skladiščenja,
- P35-FarDro-avg23 - hladilni sistemi, priprava vode in kotlovnice,
- T35-FarDro-avg23 - Tabela 35-1: Hladilni sistemi, Tabela 35-2: Srednje kurilne naprave,
- P41-FarDro-avg23 - emisije snovi v zrak s prilogami:
  - P41-FarDroA1-avg23 Predlog programa prvih meritev in obratovalnega monitoringa emisije snovi v zrak iz farme piščancev - Tilen Drofelnik - nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji, na zemljišču s parcelno št. 77/5 k.o. Paška vas, 3327 Šmartno ob Paki (IVD Maribor, št. dokumenta CEVO- 20388A/2023, 10.10.2023)
  - P41-FarDroA2-avg23 Program ukrepov preprečevanja in zmanjševanja emisije snovi v zrak (IVD Maribor, avgust 2023)
- T41-FarDro-avg23 - Tabela 41-1: Odvodniki, Tabela 41-2: Povezava odvodnik/tehnologija/predpis, Tabela 41-3: Masni pretoki snovi v zrak, Tabela 41-4: HOS naprava,
- P42-FarDro-avg23 - emisije v vode s prilogo:
  - P42-FarDroA1-avg23 Laboratorijsko poročilo o rezultatih analize odpadne vode iz MKČN (št. poročila A1-170/22, z dne 25.2.2022, Eurofins Erico Slovenija d.o.o.)

- T42-FarDro-avg23 - Tabela 42-1: Iztoki in odtoki odpadnih vod, Tabela 42-2: Izvor odpadnih vod, uporabljeni materiali in tehnike čiščenja, Tabela 42-3: Vodna bilanca, Tabela 42-4: Lovilniki olj,
- P43-FarDro-avg23 - emisije hrupa s prilogami:
  - P43-FarDroA1-avg23 - Ocena obremenjenosti okolja s hrupom za projekt obratovanje naprave za intenzivno rejo perutnine Farme Drofelnik 42.000 mest (št. dokumenta CEVO-388/2023-C, 10.10.2023, IVD Maribor)
  - P43-FarDroA2-avg23 - Predlog programa prvih meritev in obratovalnega monitoringa hrupa v okolje zaradi obratovanja virov hrupa na območju farme Drofelnik, na zemljišču s parcelno št. 77/5 k.o. Paška vas (št. dokumenta CEVO – 20338/2023-C-1, 11.10.2023, IVD Maribor)
  - P43-FarDroA3-avg23 – Poročilo o prvem ocenjevanju hrupa v okolju na podlagi meritev za vire hrupa na območju farme za rejo piščancev, Paška vas (št. dokumenta CEVO-369/2021, 3.6.2021, IVD Maribor)
- P44-FarDro-avg23 – ravnanje z odpadki s prilogami:
  - P44-FarDroA1-avg23 Načrt gospodarjenja z odpadki
  - P44-FarDroA2-avg23 Račun oddaje viška gnoja hmeljarjem
  - P44-FarDroA3-avg23 Analiza gnoja
- P45-FarDro-avg23 - izredne razmere in nesreče s prilogami:
  - P45-FarDroA1-avg23 Študija požarne varnosti
  - P45-FarDroA2-avg23 Izkaz požarne varnosti
- P51-FarDro-avg23 - Stanje okolja na kraju naprave,
- P52-FarDro-avg23 - opredelitev pomembnih vplivov emisij na okolje,
- P53-FarDro-avg23 OMO - Ocena možnosti onesnaženja tal in podzemne vode s prilogami:
  - Priloga 1: Seznam nevarnih snovi
  - Priloga 2: Varnostni listi

Dopolnitev z dne 6. 6. 2024 in dne 10. 6. 2024, ki vsebuje:

- Pojasnila z dne 6. 6. 2024 s prilogami:
- Obrazec-IED-vloga-FarDro-jun24
- P1-FarDro-jun24
- P2-FarDro-jun24
- P2-FarDroA6-jun24 Priloga Izračun po BAT23-24-25-27
- P2-FarDroA8-jun24
- P34-FarDro-jun24
- P34-FarDroA1-jun24 Prospekt/tehnične specifikacije proizvajalca Rez3
- T34-FarDro-jun24
- T42-FarDro-jun24
- Popravljen spremni dopis, ki je del priloge P42-FarDroA1-avg23
- P42-FarDroA2-jun24 tehnične specifikacije mKČN

Izjasnitev na pripombe po ustni obravnavi z dne 9. 9. 2024:

- izjasnitev na pripombe s prilogami:
  - Priloga 1 – Gradbeno dovoljenje št. 351-157/2017-120
  - Priloga 2 – Mapa 7 tehnološki načrt (Proteus projekti, d. o. o.)
  - Priloga 3 – Obrazec zahteve za začetek predhodnega postopka
  - Priloga 4 – Dopolnjen Obrazec zahteve za začetek predhodnega postopka
  - Priloga 5 – Sklep št. 35405-276/2017-6, z dne 19.7.2017
  - Priloga 6 – Kopije hlevskih kartonov
  - Priloga 7 – Pogodba o najemu

Dopolnitev vloge z dne 14. 1. 2025:

- aneks k pogodbi o najemu piščančje farme

Dopolnitev vloge z dne 13. 2. 2025:

- odgovor na poziv za izjasnitev št. 35432-61/2023-2570-42 z dne 5.2.2025
- Priloga: Potrdilo o opravljenem tečaju Program za izobraževanje skrbnikov piščancev za prirejo mesa

Iz 16. člena Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 43/18, 59/19 in 44/22 – ZVO-2, v nadaljevanju: Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju) med drugim izhaja, da se okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje naprave, ki lahko povzroča onesnaževanje okolja večjega obsega v skladu z zakonom, ki ureja varstvo okolja izda, če upravljavec vira hrupa:

1. zagotavlja obratovanje v skladu z zahtevami iz te uredbe,
2. izvaja ukrepe varstva pred hrupom in
3. zagotavlja izvajanje obratovalnega monitoringa v skladu s predpisom, ki ureja prvo ocenjevanje in obratovalni monitoring za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje,

zato je ministrstvo z dopisom št. 35432-61/2023-2570-35 z dne 6. 12. 2024 zaprosilo Agencijo RS za okolje za posredovanje poročila o obratovalnem monitoringu glede emisij hrupa za upravljavca Tilna Drofelnika, Paška vas 11, 3327 Šmartno ob Paki izvedenega v zadnjih treh letih.

Ministrstvo je dne 12. 12. 2024 s strani Agencije RS za okolje prejelo »Poročilo o obratovalnem monitoringu hrupa v okolju z modelnim izračunom na podlagi računske metode CNOSSOS-EU za vire hrupa na območju farme za rejo piščancev, Paška vas«. Poročilo obsega dva dela: Poročilo o oceni obremenitve okolja s hrupom, z oznako: CEVO-20415/2024, in Poročilo o preskusu, z oznako: CEVO-PP-20415/2024, ki ju je dne 28. 11. 2024 izdelal pooblaščen izvajalec ocenjevanja hrupa IVD Maribor, Valvasorjeva ulica 73, 2000 Maribor.

3.2 Dejavnost in zmogljivost naprave

Ministrstvo je na podlagi vloge za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja ugotovilo, da je naprava iz točke 1.1 izreka tega dovoljenja naprava, za katero upravljavec prvič pridobiva okoljevarstveno dovoljenje (iz tega vidika gre za novo napravo) in ki se skladno s prilogo 1 Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije razvršča med naprave, v katerih se izvaja dejavnost reje piščancev pitancev (brojlerjev) z zmogljivostjo 42.000 mest. Naprava iz točke 1 izreka tega dovoljenja se skladno s Prilogo 1 Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije, razvršča med naprave za intenzivno rejo perutnine z oznako vrste dejavnosti 6.6.a.

Za napravo A1 iz točke 1 izreka tega dovoljenja je določen prag zmogljivosti z več kot 40.000 mesti za perutnino, zato se naprava A1 iz točke 1 izreka tega dovoljenja šteje za napravo, ki povzroča industrijske emisije.

3.3 Značilnosti območja naprave

Naprava iz točke 1 izreka tega dovoljenja se nahaja v kraju Paška vas, 3327 Šmartno ob Paki. Naprava leži na zemljišču v k. o. 971 Paška vas s parc. št. 77/5. Lastnik zemljišča, na katerem se naprava iz točke 1 izreka tega dovoljenja nahaja, in lastnik naprave, je upravljavec sam.

Območje naprave je na osnovi določil 3. člena Uredbe kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15, 66/18 in 44/22 – ZVO-2) in 5. člena Odredbe o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 38/17, 3/20, 152/20, 203/21 in 44/22 – ZVO-2), razvrščeno v območje, kjer je določena II. stopnja onesnaženosti zraka.

Naprava leži v občini Šmartno ob Paki, na robu gozdnega območja, v ostalih smereh so kmetijske površine. Severno od farme je obrat Gorenje. V naselju Gorenje, ki je severno od industrijskega obrata Gorenje, je najbližji stanovanjski objekt Gorenje 1A in je na oddaljenosti 292 m. Vzhodno od kmetije je naselje Paška vas, z najbližjimi stanovanjskimi objekti na oddaljenosti 381 m. Severovzhodno od kmetije je naselje Veliki Vrh z oddaljenostjo najbližjih stanovanjskih objektov 530 m. Vse razdalje so povzete po Atlasu okolja.

Naprava iz točke 1 izreka tega dovoljenja ne leži na vodovarstvenem območju. Na lokaciji naprave ni vodnih in priobalnih zemljišč. V neposredni bližini, južno od naprave, se nahaja struga občasnega potoka brez imena, zahodno od naprave na oddaljenosti ca. 85 m pa območje stalnega potoka. Naprava se ne nahaja v aglomeraciji (najbližja je oddaljena 85 m). Na lokaciji naprave ni registriranih enot kulturne dediščine. Naprava ne leži na varovanih območjih narave: Natura 2000, na območjih naravnih vrednot, zavarovanih območjih in ekološko pomembnih območjih.

Območje naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja se v skladu s 4. členom Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju razvršča v območje IV. stopnje varstva pred hrupom, medtem ko so stavbe z varovanimi prostori, kjer se ocenjujejo kazalci hrupa, ki ga povzroča obratovanje naprave, uvrščene v območje III. stopnje varstva pred hrupom.

3.4 Opis tehnološkega postopka

V napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja se izvaja dejavnost intenzivne reje perutnine (piščanci brojlerji) s proizvodno zmogljivostjo 42.000 mest. Naprava obsega en hlev (N1) s sistemom reje na globokem nastilju in prisilnim prezračevanjem, kotel na lesno biomaso 150 kW (N2), diesel električni agregat za zasilno napajanje (100 kW) (N3), mala komunalna čistilna naprava (mKČN) 5 PE (N4), zalogovnik za sekance (Sk1), zbiralnika za pralno odpadno vodo (Rez1 in Rez2, SkRO1) in premični rezervoar (L-tank) s kapaciteto 30 m³ (Rez3). Naprava ima dva silosa (Sil1 in Sil2), ki se nahajata ob hlevu (N1). Upravljaivec naprave ima tudi lastno vremensko postajo za spremljanje meteoroloških parametrov, ki stoji na reprezentativnem mestu farme. Letna zmogljivost hlevov znaša 6,5 turnusov letno (vsak vzrejni turnus traja cca 42 dni, nato sledi 10 - 14 dni počitka hleva). Obratovalni čas farme znaša 24 ur na dan, 7 dni v tednu.

Hlev (N1) je zasnovan kot enoladijska hala etažnosti P, pravokotnega tlorisa. Na jugovzhodni strani je aneks s predprostorom, pisarno, sanitarijami, kotlarno in prostorom za elektro opremo. Na severovzhodni strani je skladišče za sekance (Sk1). Dimenzije hleva so 105,80 m x 22,60 m. Višina slemena 7,25 m nad aneksom pa 8,16 m. Skladišče za sekance je dimenzij 14,00 m x 6,40 m. Streha je simetrična dvokapnica naklona 16°. Ob hlevu sta dva silosa za krmila (Sil1 in Sil2). Objekt je priključen na elektriko in vodovod. Stene objekta so armiranobetonske, tlak v hlevu je zglajen beton. Fasada ima izvedeno izolacijo. V objektu so jaški za zbiranje odpadne pralne vode, ki vodijo do dveh zaporedno vezanih zbiralnikov za pralno odpadno vodo (Rez1 in Rez2, SkRO1).

Hlev z okolico in vsa pripadajoča oprema morajo biti predhodno očiščeni, oprani in razkuženi, primerno nastlani in temperirani. Pred vhlevitvijo živali se po celotni talni površini enakomerno razsuje nastilj v debelini 8-10 cm. Kot nastilj se uporabljajo lesni oblanci. Stelja se na lokaciji farme ne skladišči in se jo pripelje v času, ko se hleve pripravlja na ponovno vhlevitev. V hlevu se stelja zelo počasi rahlja s pomočjo robota, ki je opremljen s frezo. Tekom enega leta se porabi 7 ton nastilja.

Na lokacijo se pripelje en dan stare piščance. Pred dostavo piščancev se preveri funkcionalnost opreme (krmilni sistem, napajalni sistem, gretje, ventilacijo, razsvetljavo). V odvisnosti od letnega časa in zunanjih temperatur se začne z ogrevanjem objekta - pozimi že dan pred vhlevljanjem, da se tudi nastilj in sama zgradba segrejeta na primerno temperaturo.

Farmo oskrbuje z dan starimi piščanci brojlerji kot tudi s krmo Perutnina Ptuj d.o.o.. Pitanje piščancev brojlerjev traja predvidoma 42 dni – en turnus, nakar se živali oddajo v zakol. Hlevi in oprema se najprej suho očistijo, potem operejo in razkužijo z zamegljevanjem. Sledi biološki počitek hlevov do naslednjega turnusa 10 - 21 dni. Enkrat dnevno se odstranjuje poginule živali, ki se jih zbira v biološko razgradljivih vrečah. Vreče se do odvoza hranijo v zamrzovalni skrinji (550 l) s hermetičnim zapiranjem (SkO1). Zamrzovalna skrinja se nahaja v predprostoru hleva (N1) ob steni s kotlarno. Za odvoz mrtvih živali poskrbi Veterinarsko higienska služba - enota Celje.

Osvetljevanje poteka s svetlobnim programom, ki ga vodi regulacijska ura. Osvetlitev v hlevu je najmanj 20 lux. V roku sedmih dni po tem, ko so piščanci naseljeni v objekt, in do treh dni pred predvidenim datumom zakola, mora osvetlitev slediti 24-urnemu ritmu in vključevati obdobja teme, ki trajajo skupaj najmanj šest ur, z najmanj enim neprekinjenim obdobjem teme, ki traja najmanj štiri ure, kar ne vključuje trajanja zatemnitve. Zniževanje ur osvetlitve se izvaja postopno. V hlevu so vgrajene LED sijalke.

Piščancem je zagotovljeno dovolj krmilnega prostora in krmilni sistem v ustrezni višini ter »nipl« napajalni sistem s kapalkami (po 12 živali na en »nipl«).

Krmo se za potrebe farme kupuje pri dobavitelju Perutnina Ptuj PC Krmila. Krma je peletirana v obliki drobljenca ali peletov. Do hleva se transportira s kamionom in se jo tam s pnevmatskim transportom izprazni v ustrezen silos ob hlevu. Silosa sta vertikalna in imata ustrezno zračenje (oddušnik). Zaprti transportni sistem omogoča enakomeren transport krme iz silosa do tehtnice in naprej do vsake krmilne linije. Posamezen silos (Sil1 in Sil2) ima nazivno kapaciteto 50 m³, kar ustreza skladiščenju 32,5 t krme. Uporabljajo se štiri mešanice krmil Bro-Starter, Bro-Grover, Bro-Finišer 1 in Bro-Finišer 2. Za krmljenje se uporabljajo krmne mešanice, ki se skladiščijo v 2 silosih (Sil1 in Sil2), ki se nahajata ob hlevu, in sicer Bro-Starter, Bro-Grover, Bro-Finišer 1 so v silosu Sil1, Bro-Finišer 2 pa v silosu Sil2.

Brojlerji za normalen razvoj potrebujejo zadosten delež aminokislin. Prehranski kalcij in fosfor sta nujno potrebna za normalen razvoj skeleta. Z dodajanjem encimov (fitaza) v krmo izboljšujemo izkoristek fosforja. Tudi drugi mineralni elementi in elementi v sledovih so nujni pri intenzivni reji perutnine: Na, K, Cl, I, Fe, Cu, Mn, Se in Zn. Krma za brojlerje mora vsebovati esencialne aminokisline: lizin, metionin, arginin ... Cistin ni esencialna aminokislina, vendar je nujno potrebna za sintezo metionina. V največjem deležu se v krmi za brojlerje pojavljata metionin in lizin. V krmo se antibiotiki ne dodajajo, njihovo vlogo občasno, po potrebi, nadomeščajo drugi dodatki (organske kisline, encimi, probiotiki, prebiotiki, simbiotiki...). Krmilni sistem je opremljen s sondami, ki avtomatsko regulirajo polnjenje krmilnikov in omogoča avtomatsko razdeljevanje pravilno sestavljenih krmnih mešanic v potrebnih intervalih.

Letna poraba krme se ocenjuje na 1.170 ton (6,5 turnusov po 180 t na turnus). Na izkoristek krme imajo velik vpliv sistem reje, klima v hlevu in zdravstveni status perutnine. Pitanje brojlerjev traja predvidoma 42 dni – t.i. turnus. Po vsaki zaključeni reji se odda vse brojlerje v zakol. Hlev in opremo se očisti, opere, razkuži in po biološkem počitku ponovno pripravi za vhlevitev novih živali.

Za pitje se uporablja kapljični »nipl« napajalni sistem s kapalkami. Pri »nipl« napajalnem sistemu se preverja pritisk vode v sistemu in skrbi, da se vzporedno z rastjo piščancev dviguje sistem. Voda mora biti sveža ter neoporečna. V vseh objektih se uporablja »nipl« napajalni sistem in dozatorje za avtomatsko doziranje zdravil in vitaminov, ki jih po potrebi odredi veterinar, v vodo. V hlevu je nameščen števec porabe vode - vodi se lastna evidenca porabe vode. Celoten sistem napajanja je povezan z alarmno napravo, ki opozori na povišan pretok ali izpad pretoka.

Letna poraba vode za potrebe pitja živali je ocenjena na 2.194,83 m³.

Ventilacija v hlevu se prilagaja glede na potrebe živali v določeni starosti in v določenem letnem času. Vsa ventilacija in hlajenje je nadzorovano preko računalnika in senzorjev. V objektu so senzorji temperature, zračne vlage in CO₂. Vse nepravilnosti so preko alarmnega sistema vezane

na telefon. Hlev ima 8 stropnih (2 sta regulacijska od 0 do 100 %, ostali so takšni da delajo s polno hitrostjo, ali pa so izklopljeni - on-off), in 8 tunelskih (on-off) ventilatorjev. Zračne lopute na objektu se odpirajo avtomatsko (računalniško) glede na delovanje moči ventilatorjev, s čimer uravnavajo potrebo po svežem zraku. Za razliko od stropnih ventilatorjev, tunelski obratujejo le pri višjih zunanjih temperaturah, ko je potreba po močnem prezračevanju večja.

Ogrevanje hleva: ob vhlevitvi en dan starih brojlerjev je temperatura cca. 30°C. S starostjo brojlerjev se temperatura postopno znižuje do temperature 21°C. Objekt se ogreva s talnim gretjem, ki prejema energijo preko toplovoda iz avtomatskega kotla na lesno biomaso (150 kW, N2, Z1). Kotel se s sekanci zalaga samostojno z odjemalno podajalno napravo, v sklopu katere je podajalni polž in kanal za transport. V zalogovniku za sekance (Sk1) je nameščen mešalni disk, s katerim se lesno biomaso transportira do polža in s polžem naprej v kotel. Kotel ima vgrajeno napravo, ki onemogoča morebitni prenos ognja iz kotla v zalogovnik. Na odjemalno podajalni napravi je vgrajen tudi sprinkler gasilni sistem z ventilom za avtomatsko gašenje podajalne poti v primeru povišane temperature v kanalu.

Za ogrevanje hleva (N1) skrbi kotel (N2, Z1) na biomaso (sekanci) moči 150 kW. S kotlom se zagotavlja toplotna energija za ogrevalne veje talnega ogrevanja – režim 80/60°C. Talno ogrevanje se krmili s talnim termostatom, nameščenim v hlevu, preko regulacije tehnologije. Temperatura vode v predtoku znaša 35°C. Na odcepu je vgrajeno varnostno temperaturno tipalo, ki pri prekoračitvi temperature izklopi ogrevanje.

Zalogovnik lesnih sekancev (Sk1) se nahaja kot prizidek na SZ strani hleva (N1). Sekanci, ki se uporabljajo kot gorivo za ogrevanje hlevov, se v objektu skladiščijo na betonskih tleh v razsutem stanju. Poraba sekancev je do 150 m³ na leto.

Hlajenje hleva: poleti se zrak v hlevu (N1) hladi s pomočjo vodne meglice.

Gnoj, pomešan s steljo, ostane v hlevu, dokler so tam brojlerji. Ko se brojlerji oddajo v zakol in je objekt prazen, se prične s čiščenjem. Gnoj se iz objekta odstrani strojno. Na lokaciji same farme se ga ne skladišči ali začasno odlaga, temveč se takoj po zaključenem ciklusu po čiščenju objekta sproti odvaža na kmetijske površine, ki so v lasti upravljavca ali drugih oseb, višek pa se odda najugodnejšemu odjemalcu, večinoma hmeljarjem. Na lastnih kmetijskih zemljiščih se ga takoj zaorje ali pa omejeno časovno obdobje skladišči ob robu kmetijskih zemljišč do 6 mesecev. Ob robu kmetijskih zemljišč začasno skladiščen gnoj se naloži v kupe, ki niso večji od 30 m³ in se jih pokrije z nepoškodovano vodoodporno folijo, ki sega čez vznožje kupa najmanj 1 m v vse smeri, da ne pride do zatekanja vode pod folijo. Folija je obtežena oziroma pritrjena k tlom, da je onemogočeno razkritje zaradi vetra. Kup je oblikovan tako, da se na foliji, s katero je prekrit, ne nabira deževnica. S folijo se pokrije takoj, ko se kup formira. Nobeno od kmetijskih zemljišč se ne nahaja na VVO niti na območjih, varovanih na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave.

Hlevski gnoj, ki se ga skladišči ob robu kmetijskih zemljišč, vsebuje več kot 400 g suhe snovi/kg (74,35 %). V enem turnusu nastane 90 m³ oziroma 45 t gnoja, kar v enem letu (6,5 oz. max. 7 turnusov) znese največ 630 m³ oziroma 315 t gnoja.

Po zaključku reje se prične postopek odstranitve opreme oz. se le-to dvigne pod strop, odstrani se gnoj in sledi mehansko čiščenje. Po mehanskem čiščenju se hlev očisti še z vodo z visokotlačnim čistilcem. Na enak način se pere tudi oprema. Pri tem se detergenti ne uporabljajo. V hlevu je urejen zajem odpadnih pralnih vod, ki odtečejo v zbirne jaške in nato v dva zaporedno vezana rezervoarja odpadne pralne vode (Rez1 in Rez2, SkRO1) ali v premični rezervoar (L-tank) (Rez3) za primere, ko gnojenje ni dovoljeno. Oba rezervoarja sta podzemna in vodotesna (betonska) s kapaciteto 10 m³, oba skupaj 20 m³. Pri enem pranju hleva (N1) ob koncu vsakega turnusa, nastane 15 m³ odpadne pralne vode. Zbiralnik je dimenzioniran za količino odpadne pralne vode, ki nastane pri enem pranju hleva. Odpadne pralne vode se odpelje na njive za gnojenje.

Po čiščenju se hlev razkuži s pršenjem oz. meglico po notranjosti hleva. Razkužijo se tudi napajalniki. Uporabljajo se biorazgradljiva razkužila, ki se na farmi ne skladiščijo. Razkužilo se dobavi v količini, kot se jo porabi za razkuževanje ob koncu vsakega turnusa.

Po razkuževanju sledi biološki počitek hleva, ki traja 10 dni do tri tedne. Po zaključku biološkega počitka je hlev ponovno pripravljen za pričetek nastiljanja in vhlavitev.

Letno nastane ca. 105 m³ odpadne vode od pranja hlevov. Okvirna letna poraba vode iz javnega vodovoda za napajanje živali, pranje hlevov in redčenje razkužila znaša ca. 2.675 m³.

Električna energija se zagotavlja preko lastne sončne elektrarne (27,9 kW) in preko NN elektro omrežja. Poraba električne energije je odvisna od letnega časa, števila in starosti živali, klime v hlevu in krme. Največja poraba električne energije je v poletnih mesecih, v zimskih je manjša. Poraba je zelo odvisna od delovanja ventilatorjev, saj v poletnih mesecih delujejo z maksimalno kapaciteto in močjo. Poraba električne energije zaradi obratovanja hleva (N1) je 38.852 kWh/leto, pri čemer je bilo preko lastne sončne elektrarne zagotovljene 10.357 kWh/leto.

V primeru izpada zunanjega električnega napajanja upravljaivec zagotavlja diesel električni agregat (N3, Z2), motor Baudouin tip 4M06G44/5, št. motorja BE02207427, vhodna toplotna moč 100 kW, električna moč agregata 48 kVA, ki deluje do 30 ur na leto. Delovanje agregata se preverja tedensko, skupaj do 18 ur/leto.

Zamrzovalna skrinja (550 l) za odpadna živalska tkiva (SkO1) se nahaja v predprostoru hleva (N1) ob steni s kotlarno. Odpadna živalska tkiva se skladiščijo v biorazgradljivih vrečah. Zamrzovalna skrinja se pere in razkužuje po vsakem turnusu skupaj s hlevom – skrinjo se pripelje v hlev in se jo opere ter razkuži.

3.5 Opis virov emisij snovi v okolje in ravnanja z odpadki

Emisije v zrak

Pri obratovanju naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja nastajajo razpršene emisije snovi v zrak iz vzrejnega objekta – hlev N1 zaradi metabolizma živali in gnoja, pomešanega z nastiljem. Pri vzreji brojlerjev nastajajo emisije v zrak iz hlevov, in sicer so to v pretežni meri amonijak, prah in vonjave. Izvaja se prisilno prezračevanje hlevov ter vzdržuje ugodna klima (temperatura, vlažnost zraka kontrolirana s senzorji), kar povzroča nižje koncentracije amonijaka (spremljanje klimatskih pogojev je računalniško in avtomatsko). Odvod zraka se izvaja skozi strešne in stenske ventilatorje. Dovod svežega zraka pa poteka preko odprtih z avtomatskim načinom odpiranja oziroma zapiranja (loput). Temperatura v hlevu se prilagaja glede na starost živali. Ventilacijski sistem odstrani škodljive pline in dovaja kvaliteten zrak. Sistem deluje z računalniškim nadzorom na principu podtlačne in tunelske ventilacije, kjer se usmerja odpiranje loput za zrak in hitrost delovanja ventilatorjev na principu krivulje optimalne temperature objekta v odnosu na starost piščancev. Gnoj pomešan s steljo se po vsakem turnusu odstrani. Hlev se najprej mehansko očisti, potem se opere z vodo. Gnoj pomešan s steljo in odpadne pralne vode se sproti odvažajo na kmetijske površine, ki so v lasti upravljavca in se na farmi ne skladiščijo. V primeru, da takojšen vnos na kmetijske površine in travnike ni možen (zimsko obdobje) je predvideno začasno skladiščenje ob robu lastnih njiv ali zemljiščih pogodbenikov, pokrit s folijo. Začasnega odlaganja ali skladiščenja gnoja pred hlevom ni, temveč se ga takoj in sproti po čiščenju hleva naloži na vozilo in odpelje.

Na emisije snovi v zrak iz hlevov vplivajo načrt hleva (vrsta in način reje), hlevska oprema z ogrevanjem in ventilacijskim sistemom, količina in kvaliteta gnoja, vrsta nastilja in krme, napajalni sistem, število živali in tehnike za preprečevanje in zmanjševanje teh emisij.

Hlev se ogreva s talnim gretjem, ki prejema energijo preko toplovoda iz avtomatskega kotla na lesno biomaso (N2) z izpustom Z1. Prenosni medij je voda, ki se po ceveh steka do grelcev, ki se nahajajo v hlevu N1. Kotel je opremljen s ciklonom dimnih plinov z odvodnikom v dimnik (Z1) in po

svoji moči spada med male kurilne naprave. Ob izpadu električne energije se kot rezervo uporablja diesel elektro agregat na dizelsko gorivo (N3) z izpustom Z2. Ta se zažene le ob izpadu zunanjskega električnega napajanja, kar predstavlja uporabo do 30 ur na leto.

Za nastilj se uporabljajo lesni oblanci, ki se sproti razgrnejo po tleh hleva v debelini 8-10 cm. Krma je v obliki drobljenca ali peletov, kateri se dodajo oljne sestavine. Ob hlevu se nahajata 2 silosa za krmo. Do hleva se transportira z namenskim kamionom in se jo tam s pnevmatskim transportom preko cevi izprazni v silos. Oba sta vertikalne izvedbe in imata ustrezno zračenje (oddušnik). Njihov transportni sistem omogoča enakomeren transport krme iz silosa do tehnice in naprej do krmilne linije v hlev.

Silosi se polnijo brez možnosti iztresanja krme in prašenja v okolje. Iz silosov surovin se krma polni v silose ob hlevih avtomatsko po transportnem traku. Krma se v hlevih dozira avtomatsko računalniško podprto in optimizirano brez možnosti iztresanja.

Upravljaivec za zmanjševanje emisije snovi v zrak uporablja različne tehnike: manj prašno nastiljanje, grob nastilj, napajalni sistem, ki ne toči, učinkovita in predpisana raba krme, talno ogrevanje, rekuperator toplote, avtomatski prisilni ventilacijski sistem itd., med drugim tudi tehniko razprševanja vodne meglice, kjer voda pod visokim tlakom prši iz šob, da nastanejo drobne kapljice, ki absorbirajo toploto in pod vplivom težnosti padajo na tla, pri čemer namočijo prašne delce, ki tako postanejo dovolj težki, da prav tako padejo na tla.

Emisije v vode

Na območju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja, pri reji piščancev brojlerjev, ne nastajajo industrijske odpadne vode ali onesnažene padavinske odpadne vode. Po vsakem turnusu se hleve opere z vodo z visokotlačnim čistilcem. V hlevih je urejen zajem odpadnih pralnih vod, ki odtečejo v zbirne jaške in od tam v zbiralnika odpadne pralne vode (Rez1 in Rez2, SkRO1) ali v premični rezervoar (L-tank) (Rez3). Skupaj nastane ca. 105 m³ odpadne pralne vode na leto.

Zbiralnika (Rez1 in Rez2, SkRO1) sta izvedena podzemno in vodotesno in imata skupno kapaciteto 20 m³ (vsak 10 m³), kar zadošča za količino odpadne pralne vode za 1x pranje oziroma za 1 turnus. Za obdobje od 15. novembra do 15. februarja, ko je odpadne pralne vode prepovedano vnašati na kmetijska zemljišča, ima upravljaivec premični rezervoar (L-tank) s kapaciteto 30 m³ (Rez3). Skupaj z Rez1 in Rez2 je tako na razpolago 50 m³ prostornine, kar je dovolj za skladiščenje pralnih vod preko obdobja, ko je le-te prepovedano vnašati na kmetijska zemljišča. V tem obdobju se na farmi odvija največ dva turnusa, kar pomeni nastanek največ 30 m³ odpadne pralne vode preko zimskega obdobja. Premični rezervoar Rez3 ni vedno prisoten na lokaciji. Polni se ga le v zimskem obdobju in se ga postavi na utrjeno površino ob hlevu.

Odpadne pralne vode se po pranju hlevov odpeljejo na kmetijske površine, ki so v lasti upravljavca, družinskih članov, ali se jih odda pogodbenikom.

Zamrzovalna omara za pogin (SkO2) se pere in razkužuje skupaj s hlevom. Odpadne pralne vode od pranja zamrzovalne skrinje se skupaj s pralnimi vodami od pranja hlevov stekajo v zbiralnika (Rez1 in Rez2, SkRO1) in so vštete v skupno količino odpadnih pralnih vod, ki na turnus znaša 15 m³.

Za potrebe hlajenja v vročih poletnih mesecih se po brojlerjih prši fina meglica. Odpadnih vod ni, saj meglica sproti izpari.

V sklopu farme nastajajo komunalne odpadne vode zaradi uporabe sanitarij in umivalnika za pranje rok pred vstopom v hlev. Stekajo se v tipsko malo komunalno čistilno napravo mKČN 5 PE (N4, V1-1) z iztokom v vodotok, ki presiha. mKČN ne leži v aglomeraciji. Upravljaivec je glede na pogoje iz prvega odstavka 21. člena Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Uradni list

RS, št. 98/15, 76/17, 81/19, 194/21, 44/22 – ZVO-2 in 21/25 – ZOPVOOV) zagotovil čiščenje komunalne odpadne vode v mali komunalni čistilni napravi. Pooblaščen izvajalec obratovalnega monitoringa odpadnih vod Eurofins je opravil analizo odpadne vode iz mKČN in podal mnenje, da mKČN izkazuje zahtevano učinkovitost čiščenja.

Padavinske odpadne vode s streh odteka preko horizontalnih žlebov v vertikalne strešne odtoke in naprej preko peskolovov, požiralnikov in revizijskih jaškov v zadrževalno ponikovalno polje ACO Stormbrixx 36,00 m³, skupaj s padavinsko odpadno vodo s povoznih površin. Padavinska odpadna voda iz zadrževalno ponikovalnega polja ponika, morebiten višek padavinske vode ob nalivih pa je preko preliva speljan v strugo potoka brez imena (V1-2).

Hlev se ogreva s talnim gretjem, ki prejema energijo preko toplovoda iz avtomatskega kotla na lesno biomaso (150 kW, N2, Z1). Kotel se s sekanci zalaga samostojno z odjemalno podajalno napravo, v sklopu katere je podajalni polž in kanal za transport. V zalogovniku za sekance (Sk1) je nameščen mešalni disk, s katerim se lesno biomaso transportira do polža in s polžem naprej v kotel. Kotel ima vgrajeno napravo, ki onemogoča morebitni prenos ognja iz kotla v zalogovnik. Na odjemalno podajalni napravi je vgrajen tudi sprinkler gasilni sistem z ventilom za avtomatsko gašenje podajalne poti v primeru povišane temperature v kanalu.

Emisije hrupa

Glavni viri emisij hrupa na območju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja so strešni in tunelski ventilatorji ter rekuperator, ki služijo prezračevanju objekta, silos s transportnimi trakovi za vnos hrane v objekt, ter kotlovnica, ki pa je ločena kot prizidek in ne predstavlja vira hrupa v okolje.

Na objektu je vgrajenih 8 tunelskih in 8 stropnih ventilatorjev. Vzreja na farmi poteka neprekinjeno, 24 ur/dan, oziroma okvirno 6,5 ciklusa na leto. Dolžina ciklusa je 42 dni od vhlevitve do izpraznitve hleva. Ocenjuje se, da reja poteka na letni ravni 273 dni. Hrup prezračevalnih naprav je odvisen od letnega obdobja, saj se glede na zunanje temperature ventilatorji bolj ali manj pogosto vklopljajo. V splošnem se stropna ventilacija postopoma vkloplja od 7. dneva reje dalje. Tunelska ventilacija je namenjena intenzivnemu prezračevanju predvsem v poletnih mesecih, ko so zunanje temperature visoke in še to proti koncu vzrejnega turnusa. Ocenjuje se, da tunelska ventilacija deluje do 4 tedne na leto.

Ravnanje z odpadki

V postopek reje piščancev brojlerjev na območju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja odpadki ne vstopajo niti se na obravnavanem območju ne obdelujejo. Odpadki, ki nastajajo na območju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja, so plastični odpadki in odpadki zaradi pogina piščancev. Poleg navedenega nastajajo v okviru dejavnosti tudi gnoj in vode od pranja hlevov, ki pa jih zaradi nadaljnjega ravnanja ne obravnavamo kot odpadke.

Na območju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja nastaja gnoj z nastiljem in odpadne pralne vode (od čiščenja hlevov).

Gnoja se na lokaciji naprave ne skladišči ali začasno odlaga, temveč se ga takoj po zaključenem ciklusu po čiščenju objekta sproti odvaža na kmetijske površine, ki so v lasti upravljavca ali drugih oseb, višek pa se odda večinoma hmeljarjem. Na kmetijskih zemljiščih se ga takoj zaorje ali pa omejeno časovno obdobje skladišči ob robu kmetijskih zemljišč - do 6 mesecev.

Opadki, ki nastajajo pri reji piščancev brojlerjev zaradi pogina (stranski živalski proizvod), se začasno skladiščijo na lokaciji naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja v zamrzovalni omari v biorazgradljivih vrečah (SkO1). Zamrzovalna omara je tesno zaprta, ob koncu vsakega ciklusa se jo opere in razkuži. Tla skladišča so utrjena – betonska. Ocenjena letna količina oddanih poginulih živali je 0,2 ton. Odpadna živalska tkiva prevzame pooblaščen javna veterinarsko-higienska služba.

Na farmi nastaja plastična embalaža od razkužil in zdravil, odpadki s številko 15 01 02. Embalaža od razkužil se izprazni do konca, preden se jo zavrže. Upravljavec ta odpadki predaja Perutnini Ptuj. Letno nastane 30 kg plastične embalaže. Embalažo od zdravil preda veterinarski službi. Vodenje evidenc o odpadkih oddanih v nadaljnje ravnanje drugim osebam v RS z navedbo postopka obdelave, kraja obdelave in izvajalca obdelave vodijo Perutnina Ptuj in veterinarska služba. Odpadna plastična embalaža se zbira na betonskih tleh v predprostoru hleva, zraven skrinje za pogin.

Ocena možnosti onesnaženja tal in podzemne vode

V postopku izdaje okoljevarstvenega dovoljenja je ministrstvo odločalo na podlagi Ocene možnosti onesnaženja tal in podzemne vode, št. 900423-avl, september 2023, ki jo je izdelal E-NET OKOLJE d.o.o., s prilogami (v nadaljevanju OMO).

Upravljavec se je v OMO v skladu z 9. členom Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije, opredelil do skladiščenja, nastajanja, uporabe in izpuščanja nevarnih snovi v skladu s prvim odstavkom 10. člena iste uredbe.

Iz OMO izhaja, da se na območju naprave ne skladiščijo, proizvajajo ali izpuščajo zadevne nevarne snovi, se pa na območju naprave uporabljajo nevarne snovi; gre za dezinfekcijska sredstva (Viroid in CID 2000), s katerimi se razkužuje hleve, hlevsko opremo in površine hleva. Iz OMO izhaja, da se na območju naprave uporabljajo dieselsko gorivo in deratizacijska sredstva, ki sodijo med izjeme pri določevanju zadevnih nevarnih snovi, saj se uporabljajo za vzdrževanje stavb in tehnoloških enot, ter v nepremičnih motorjih z notranjim izgorevanjem za zasilno napajanje v trajanju manj kot 300 ur na leto in v rezervoarjih za gorivo v tovornih vozilih in delovnih strojih, ki se uporabljajo za njihovo delovanje.

Izredne razmere in nesreče

Upravljavec se je v vlogi opredelil do vrste, količine in virov emisij pri obratovanju naprave v izrednih razmerah in ob nesreči. Upravljavec je navedel ukrepe za preprečevanje in nadzor nad izrednimi razmerami v obratovanju naprave ter zmanjševanje njihovih posledic. Kot možne izredne razmere je predvidel izpad električne energije, puščanje vsebine rezervoarjev za odpadne pralne vode, okvara računalniškega sistema, pogin živali zaradi bolezni, razlitje razkužila. Za zmanjšanje posledic izrednih razmer upravljavec zagotavlja diesel elektro agregat, ustrezno vzdrževanje delov naprave, tudi rezervoarjev, kontrolo razmer v hlevu, ukrepe za preprečitev razširjanja bolezni med živalmi in na ljudi. Upravljavec je v vlogi predlagal tudi ukrepe za preprečevanje nesreč in zmanjševanje njihovih posledic. Kot možne nesreče je predvidel požar in politje razkužila. Za zmanjšanje posledic nesreč upravljavec zagotavlja vodo iz hidrantnega omrežja (javno vodovodno omrežje), gasilne aparate, Študijo in izkaz požarne varnosti, izvleček iz Požarnega reda, usposabljanje za primere nesreč s področja varnosti pri delu in varstva pred požarom.

V primeru izpada zunanjega električnega napajanja upravljavec zagotavlja diesel elektro agregat z močjo 100 kW. Nadzor nad zagotavljanjem predpisanih veterinarsko-sanitarnih pogojev izvaja posebna veterinarska služba in se nanaša na ravnanja v zvezi z dezinfekcijo, deratizacijo, zdravstveno zaščito živali z namenom preprečevanja ali širjenja bolezni ter ravnanja v primeru pogina živali.

Nesreča, katere posledice bi lahko na območju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja imele škodljive vplive na okolje, je požar. Z namenom zmanjšanja tveganja za nastanek požara ter omilitve njegovih škodljivih posledic sta bili za območje naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja izdelani Študija požarne varnosti (št. dokumenta 192/16, april 2017, SiEKO d.o.o.), ter izkaz

požarne varnosti (št. dokumenta EKO-17-143, z dne julij 2019, SiEKO d.o.o.). Izvleček iz požarnega reda se nahaja v predprostoru hleva. V hlevu se nahaja 6 gasilnih aparatov, v predprostoru sta 2 in eden v kotlovnici. Upravljavca izvaja redno usposabljanje zaposlenih s področja varnosti pri delu in varstva pred požarom. Požarne vode bodo v primeru gašenja speljane v zbiralnik/rezervoar za zbiranje odpadnih pralnih vod (Rez1).

3.6 Uporaba referenčnih dokumentov in zaključkov o BAT

Ministrstvo je izvedlo presojo skladnosti obravnavane naprave z najboljšimi razpoložljivimi tehnikami, ki so opisane v Izvedbenem sklepu komisije (EU) 2017/302 z dne 15. februarja 2017 o določitvi zaključkov o najboljših razpoložljivih tehnikah (BAT) v skladu z Direktivo 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta za intenzivno rejo perutnine ali prašičev (Uradni list EU, L 43/231, v nadaljevanju: Zaključek o BAT), in sicer:

- Splošnimi zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev (BAT 1 – BAT 29) in
- Zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine (BAT 32).

V nadaljevanju obrazložitve so podane ugotovitve ministrstva glede skladnosti obratovanja naprave iz točke 1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja glede uporabe najboljših razpoložljivih tehnik iz Zaključkov o BAT. Iz drugega odstavka 15. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije (Uradni list RS, št. 68/22) izhaja, da ministrstvo izvede preverjanje skladnosti naprave z zaključki o BAT v skladu z navodili iz Priloge 7 te uredbe.

Ministrstvo ugotavlja, da za obratovanje naprave iz točke 1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja niso relevantne najboljše razpoložljive tehnike opisane v BAT 9, BAT 16, BAT 17, BAT 18, BAT 19, BAT 21 in BAT 28, v Splošnih zaključkih o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev, saj pri obratovanju naprave iz točke 1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja ne nastaja gnojevka, ne predeluje se gnoja, objekt ni opremljen s sistemom za čiščenje zraka in v bližini naprave iz točke 1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja ni občutljivih sprejemnikov hrupa.

A. Splošni zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev

BAT 1: Sistemi ravnanja z okoljem

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 1 za izboljšanje splošne okoljske učinkovitosti reje perutnine je uvedba in izvajanje sistema ravnanja z okoljem, kar vključuje vse naslednje elemente:

1. zavezanost vodstva, vključno z najvišjim vodstvom;
2. opredelitev okoljske politike, ki vključuje stalno izboljševanje okoljskih značilnosti obrata, ki jo zagotavlja vodstvo;
3. načrtovanje in pripravo potrebnih postopkov in ciljev v povezavi s finančnim načrtovanjem in naložbami;
4. izvajanje postopkov, pri katerih je posebna pozornost namenjena:
  - a) strukturi in odgovornosti;
  - b) usposabljanju, ozaveščanju in usposobljenosti;
  - c) komunikaciji;
  - d) vključevanju zaposlenih;
  - e) dokumentaciji;
  - f) učinkovitemu obvladovanju procesov;
  - g) programom vzdrževanja;
  - h) pripravljenosti in ukrepanju v nujnih primerih;
  - i) ohranjanju skladnosti z okoljsko zakonodajo;
5. preverjanje učinkovitosti in izvajanje popravilnih ukrepov, pri čemer je posebna pozornost namenjena:
  - a) monitoringu in merjenju;
  - b) popravilnim in preventivnim ukrepom;

- c) vodenju evidenc;
- d) neodvisnim (kjer je izvedljivo) notranjim ali zunanjim presojam, da se ugotovi, ali je sistem ravnanja z okoljem skladen z načrtovano ureditvijo ter ali se ustrezno izvaja in vzdržuje;
- 6. pregled sistema ravnanja z okoljem ter njegove stalne ustreznosti, primernosti in učinkovitosti, ki ga izvaja najvišje vodstvo;
- 7. spremljanje razvoja čistejših tehnologij;
- 8. upoštevanje okoljskih vplivov morebitne razgradnje naprave v fazi načrtovanja nove naprave in v njeni celotni obratovalni dobi;
- 9. redno uporabo sektorskih primerjalnih analiz (npr. sektorski referenčni dokument EMAS).
Za sektor intenzivne reje perutnine ali prašičev je BAT tudi, da se v sistem ravnanja z okoljem vključi:
- 10. izvajanje načrta za obvladovanje hrupa;
- 11. izvajanje načrta za obvladovanje vonjav.

Upravljavec nima vpeljanega sistema ravnanja z okoljem skladno s standardom ISO 14001, vendar kot kooperant Perutnine Ptuj d.o.o. dela po njenih navodilih in pod njeno kontrolo ter mora izvajati vse zahteve standardov, ki jih je Perutnina Ptuj d.o.o. implementirala.

Upravljavec navaja, da si prizadeva za obratovanje naprave skladno z okoljsko zakonodajo, tako da so upoštevani vsi pravno zavezujoči predpisi, ki urejajo delovanje farme in njen vpliv na okolje. Navaja, da si pri svojem delu prizadeva za implementacijo najboljših razpoložljivih tehnik za izboljšanje splošne okoljske učinkovitosti kmetij. Vsi poslovni procesi so usklajeni, pregledni in funkcionalni. V okviru Perutnine Ptuj je uveden HACCP sistem, s katerim je zagotovljena varnost proizvodov.

Za farmo je v okviru Perutnine Ptuj vzpostavljen koncept notranje presoje sistema ravnanja z okoljem. Izvaja se redna kontrola obratovanja farme s strani veterinarskega inšpektorja, notranja kontrola s strani Perutnine Ptuj.

Načrtovanje in pripravo potrebnih postopkov in ciljev v povezavi s finančnim načrtovanjem in naložbami izvaja upravljavec sam.

Upravljavec pri izvajanju postopkov upošteva naslednja načela, pri katerih je pozornost namenjena: strukturi in odgovornosti; usposabljanju, ozaveščenju in usposobljenosti; komunikaciji; vključevanju zaposlenih; dokumentaciji; učinkovitemu obvladovanju procesov; programom vzdrževanja; pripravljenosti in ukrepanju v nujnih primerih; ohranjanju skladnosti z okoljsko zakonodajo, kar je razvidno iz evidenc, obratovalnih dnevnikov in operativne dokumentacije posameznih naprav kar je navedeno tudi v sklopu posameznih BAT tehnologij.

Za obvladovanje izrednih razmer ima upravljavec pripravljene ukrepe za preprečevanje in nadzor nad izrednimi razmerami.

Vsi procesi v hlevih so avtomatski in krmiljeni preko računalnika, ki ima vgrajen alarm, ki se ob vseh večjih odstopanjih od zahtevanih parametrov, izpadu električnega toka, itd. vklopi in preko mobilnega telefona obvesti o napaki. Upravljavec se odzove na alarm in v najkrajšem možnem času odpravi napako.

Pri obratovanju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja se vodijo evidence o količini in kvaliteti vzrejenih živali, količini odpadne pralne vode, količini odpadkov, količini gnoja z nastiljem, količini kadavrov (pogin), porabi krmil, porabi vode, porabi elektrike in plina za ogrevanje, porabo stelje, razkužil in čistil ter zdravil. Izvaja se monitoring emisije prahu in amonijaka (ocenjeno in izračunano z emisijskim faktorjem), monitoring skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, z uporabo masne bilance dušika in fosforja; monitoring emisije hrupa.

Perutnina Ptuj izvaja reden nadzor preko obiskov področne vodje in veterinarske službe. Upravljavec spremlja razvoj čistejših tehnologij z udeležbo na strokovnih srečanjih in predavanjih ter preko seminarjev. Ob morebitnem zaprtju farme se predvideva izhlevitev in oddaja brojlerjev, očiščenje gnoja iz hlevov in odvoz le-tega ter predaja odpadkov pooblaščenim zbiralcem.

Obremenitev občutljivih sprejemnikov s hrupom ni pričakovana, kot je obrazloženo v nadaljevanju (BAT 9 in 10). Farna je locirana na robu naselja, najbližji stanovanjski objekti so oddaljeni približno 300 m, po mnenju upravljavca se ne pričakuje obremenitev občutljivih sprejemnikov z vonjavami.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike BAT 1 Zaključkov o BAT, in sicer elemente od točke 1 do točke 9. Kot izhaja iz točke 7.1.1 izreka tega dovoljenja je ministrstvo določilo zahtevo glede vzpostavitve in vodenja sistema ravnanja z okoljem. Upravljavcu ni treba izvajati načrta za obvladovanje hrupa iz točke 10 BAT 1 Zaključka o BAT, saj v bližini naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja ni občutljivih sprejemnikov hrupa. Iz ocene obremenjenosti okolja s hrupom in poročila o prvem ocenjevanju hrupa v okolju izhaja, da se najbližja stavba z varovanimi prostori nahaja več kot 250 m od območja vira hrupa. Stavba z varovanimi prostori, kjer se ocenjujejo kazalci hrupa, ki ga povzroča obratovanje naprave, je uvrščena v območje III. stopnje varstva pred hrupom in jo naprava iz točke 1 izreka tega dovoljenja ne obremenjuje prekomerno s hrupom v dnevnem, večernem in nočnem obdobju dneva.

Zaradi navedenega upravljavcu ni treba izvajati načrta za obvladovanje hrupa iz točke 10 BAT 1 Zaključka o BAT.

Upravljavec mora izvajati načrt za obvladovanje vonjav iz točke 11 BAT 1 Zaključka o BAT, saj je to primeren ukrep za tiste primere, ko se pričakuje in/ali je dokazana obremenitev občutljivih sprejemnikov z vonjavami. Upravljavec je v vlogi sicer navedel, da ne pričakuje obremenitve občutljivih sprejemnikov z vonjavami, vendar je ministrstvo zaradi navedb stranskih udeležencev glede motečega vpliva vonjav na bližnje stanovanjske objekte iz naselja Gorenje, Paške vasi in Velikega vrha in v povezavi s 14. točko 116. člena ZVO-2, kjer je navedeno, da okoljevarstveno dovoljenje vsebuje določitev drugih ukrepov za čim višjo stopnjo varstva okolja kot celote, v izreku odločbe določilo ukrep izvajanja načrta za obvladovanje vonjav iz točke 11 BAT 1 Zaključka o BAT.

BAT 2: Dobro gospodarjenje

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 2 za preprečevanje ali zmanjšanje okoljskega vpliva in izboljšanje splošnih značilnosti je uporaba vseh spodaj navedenih tehnik:

- a) Ustrezna lokacija naprave/kmetije in razporeditev dejavnosti v prostoru, da se:
  - zmanjša prevoz živali in materiala (vključno z gnojem),
  - zagotovi ustrezna oddaljenost od občutljivih sprejemnikov, ki jih je treba zaščititi,
  - upoštevajo prevladujoče podnebne razmere (npr. veter in padavine),
  - upošteva morebitna prihodnja možnost razvoja kmetije,
  - prepreči onesnaženje voda.
- b) Izobraževanje in usposabljanje osebja, zlasti v zvezi z:
  - ustreznimi predpisi, živinorejo, zdravjem in dobrobitjo živali, ravnanjem z gnojem, varnostjo pri delu,
  - prevozom in raztresanjem gnoja,
  - načrtovanjem dejavnosti,
  - načrtovanjem delovanja in ravnanjem v izrednih razmerah,
  - popravilom in vzdrževanju opreme.
- c) Priprava načrta za izredne razmere za obravnavanje nepričakovanih emisij in dogodkov, kot je onesnaženje vodnih teles. To lahko vključuje:
  - načrt kmetije, na katerem so razvidni sistemi odvodnjavanja in vodni viri/viri odpadnih voda,
  - načrte ukrepanja za odziv na nekatere morebitne dogodke (npr. požar, puščanje ali sesedanje zbiralnika za gnojevko, nenadzorovano odtekanje s kupov gnoja, razlitje olja),
  - razpoložljivo opremo za ravnanje v primeru onesnaženja (npr. oprema za zamašitev odtokov v zemlji, zajezev jarkov, plavajoče pregrade za primere razlitja olja).
- d) Redni pregledi, popravila in vzdrževanje konstrukcij in opreme, kot so:
  - zbiralniki za gnojevko glede morebitnih znakov poškodb, razpadanja in puščanja,
  - črpalke, mešala, ločevalniki, odvodne naprave za gnojevko,
  - sistemi za dovajanje vode in krme,
  - prezračevalni sistem in temperaturna tipala,
  - silosi in transportna oprema (npr. ventili, cevi),
  - sistemi za čiščenje zraka (npr. v okviru rednih pregledov).

To lahko vključuje higieno na kmetiji in zatiranje škodljivcev.

- e) Skladiščenje mrtvih živali tako, da se preprečijo ali zmanjšajo emisije.

Upravljavec pri reji piščancev brojlerjev uporablja tehnike ustrezne lokacije naprave, izobraževanja in usposabljanja osebja, načrte ukrepanja za odziv na morebitne dogodke, kot je požar, rednega pregleda, popravil in vzdrževanja konstrukcij in opreme ter skladiščenja mrtvih živali, da se preprečijo ali zmanjšajo emisije.

Naprava iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja se nahaja v občini Šmartno ob Paki. Kmetija je na robu gozdnega območja, v ostale smeri so kmetijske površine. Severno od farme je obrat Gorenje. V naselju Gorenje je najbližji stanovanjski objekt Gorenje 1A na oddaljenosti približno 292 m. Vzhodno od kmetije je naselje Paška vas z najbližjimi stanovanjskimi objekti na oddaljenosti 381 m (Paška vas 23A). Severovzhodno od kmetije je naselje Veliki Vrh z oddaljenostjo najbližjih stanovanjskih objektov približno 530 m (Veliki vrh 2K).

Reja piščancev brojlerjev se izvaja v 1 hlevu s proizvodno zmogljivostjo 42.000 mest. Letno se izvede 6,5 ciklusov vzreje. Upravljavec izvaja ukrepe za zmanjšanje prevoza živali tako, da je prevoz živali omejen samo na čas zamenjave ciklusov piščancev brojlerjev. Prevoz materiala (živali, krme, razkužil...) se vrši z razdalje 10 km. Gnoj se po končani reji uporabi za gnojenje kmetijskih površin, ki so v lasti upravljavca ali drugih, s katerimi ima upravljavec sklenjeno pogodbo. Razvoz gnoja poteka na različne razdalje do 10 km.

Ukrepi, ki se nanašajo na upoštevanje prevladujočih podnebnih razmer (npr. veter in padavine), so bili izvedeni ob načrtovanju naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja s tem, da je povprečna letna hitrost vetra 0,9 m/s.

Lokacija naprave je v okolju, kjer obstaja možnost dodatnega prihodnjega razvoja, razširitve in posodobitve kmetije.

Farma se ne nahaja na vodovarstvenem območju virov pitne vode. Vzrejni objekt je vodonepropusten. Pralne vode se na koncu vzrejnega ciklusa zbirajo v betonskem vodonepropustnem zbiralniku (Rez1, Rez2) in se jih sproti odvaža pogodbeniku. Gnoj se na lokaciji naprave ne skladišči. V hladnejših mesecih leta, ko je aplikacija na kmetijske površine prepovedana, se perutninski gnoj omejeno časovno obdobje skladišči ob robu kmetijskih zemljišč - do 6. mesecev. Diesel agregat je namenjen za rezervo v primeru izpada električne energije.

Izobraževanje in usposabljanje se izvajata na področju ustreznih predpisov, živinoreje, zdravja in dobrobiti živali, ravnanja z gnojem, varnosti pri delu.

Upravljavec ima izdelan načrt ukrepanja v izrednih razmerah kot priloga P2-FarDroA8-jun24 (Načrt za izredne razmere, 5. 6. 2024) in Študijo požarne varnosti (št. dokumenta EKO-17-143, april 2017, SiEKO d.o.o.) (P45-FarDroA1-avg23)) in izkaz požarne varnosti (št. dokumenta EKO-17-143) (P45-FarDroA2-avg23)), v katerem so navedeni ukrepi in zahteve za preprečevanje širjenja požara in dima, evakuacijske poti ter naprave in sistemi za gašenje.

Redno se izvaja preglede, popravila in vzdrževanje vse opreme – pregled zbiralnikov za odpadno pralno vodo (Rez1 in Rez2, SkRO1). Vsa ventilacija je nadzorovana preko računalnika in senzorjev. Vzpostavljen je centralno nadzorni sistem za sisteme dovajanja hrane in vode, ki sproti javlja napake in okvare. Redni pregledi se izvajajo vsakodnevno. Deratizacijo izvaja zunanji izvajalec.

Upravljavec poginule živali redno odstranjuje, ki jih odlaga v zamrzovalno omaro (SkO1 – Skladišče za odpadna živalska tkiva-pogin). Za redni odvoz mrtvih živali skrbi veterinarska služba. Tla skladišča so utrjena – asfaltirana. Zamrzovalno omaro se ob koncu vsakega turnusa opere in razkuži.

Ministrstvo je na podlagi zgoraj navedenega presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b), c), d) in e) BAT 2 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 7.1.2 izreka tega dovoljenja določilo zahtevo glede preprečevanja ali zmanjšanja okoljskega vpliva in izboljšanja splošnih značilnosti iz BAT 2.

BAT 3 in BAT 4: Nadzorovana prehrana

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 3 za zmanjšanje skupnega izločenega dušika in posledično emisij amonijaka ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali je uporaba predpisane sestave prehrane in prehranske strategije, ki vključuje eno od spodaj navedenih tehnik ali njihovo kombinacijo:

- a) Zmanjšanje vsebnosti surovih beljakovin z uporabo prehrane z uravnoteženo vsebnostjo dušika na podlagi energijskih potreb in prebavljivih aminokislin.
- b) Večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja.
- c) Dodajanje nadzorovanih količin esencialnih aminokislin v prehrano z majhno vsebnostjo surovih beljakovin.
- d) Uporaba odobrenih krmnih dodatkov, s katerimi se zmanjšuje skupni izločeni dušik.

Upravljavec pri reji piščancev brojlerjev uporablja tehniko zmanjšanja izločenega dušika in posledično emisij amonijaka ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali s prehransko strategijo tako, da zmanjšanje vsebnosti surovih beljakovin doseže z uporabo prehrane z uravnoteženo vsebnostjo dušika na podlagi energijskih potreb in prebavljivih aminokislin, ima večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja, izvaja tehniko dodajanja nadzorovanih količin esencialnih aminokislin v prehrano z majhno vsebnostjo surovih beljakovin ter uporabo odobrenih krmnih dodatkov. S krmo ga oskrbuje Perutnina Ptuj, d.o.o., PC Krmila.

V času reje piščancev brojlerjev se uporabljajo štiri različna krmila: BRO-Starter (starost živali 1-8 dni), BRO-Grover (starost živali 9-17 dni), BRO-Finišer 1 (starost živali 18-28 dni) in BRO-Finišer 2 (starost živali 29-42 dni). Skupna poraba krme za 1 cikel je 178.920 kg.

Večfazno krmljenje je prilagojeno posamezni fazi oziroma starosti živali. V prvih fazah krmljenja je krma bogatejša s surovimi beljakovinami in manj energetsko bogata, s starostjo pa se to razmerje spreminja v korist energije (krmna mešanica BRO-Starter vsebuje 21 % surovih beljakovin, krmna mešanica BRO-Grover vsebuje 19 % surovih beljakovin, krmna mešanica BRO-Finišer 1 vsebuje 16,8 % surovih beljakovin, krmna mešanica BRO-Finišer 2 vsebuje 16,0 % surovih beljakovin). Tudi delež kalcija in fosforja se v krmi s starostjo živali znižujeta. Starejše živali bolje izkoriščajo prehranski kalcij in fosfor. Pri faznem krmljenju se znižujejo tudi vsebnosti nekaterih aminokislin: metionin (od 0,56 % deleža v krmi preko 0,56 %, 0,54 % do 0,53 %), lizin (od 1,24 % deleža v krmi preko 1,16 %, 1,1 % do 1,0 %). Pri uvedbi večfaznega krmljenja za piščance brojlerje se zmanjša skupno izločanje dušika za 15-35 %. Priprava receptur za takšno krmo temelji na zmanjšanju beljakovinskih surovin krme (soja) in na balansiranju obroka z dodajanjem sintetičnih aminokislin (lizin, metionin, treonin in triptofan). Drugi krmni dodatki, ki se jih dodaja v majhnih količinah so: encimi, stimulatorji rasti in mikroorganizmi.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b), c) in d) BAT 3 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 7.1.3 izreka tega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje skupnega izločenega dušika in posledično emisij amonijaka ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali iz BAT 3.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 4 za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali je uporaba predpisane sestave prehrane in prehranske strategije, ki vključuje eno od spodaj navedenih tehnik ali njihovo kombinacijo:

- a) Večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja.
- b) Uporaba odobrenih krmnih dodatkov, s katerimi se zmanjšuje skupni izločeni fosfor (npr. fitaza).
- c) Uporaba hitro prebavljivih anorganskih fosfatov za delno nadomestitev običajnih virov fosforja v krmi.

Upravljavec pri reji piščancev brojlerjev uporablja tehniko za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali in sicer vse tri najboljše razpoložljive tehnike za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja. Večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja je enako kot je opisano v BAT 3.

Upravljavec uporablja krmne dodatke, in sicer visoko prebavljive anorganske krmne fosfate in fitaze za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja, ter bolj prebavljive anorganske fosfate.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b) in c) BAT 4 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 7.1.4 izreka tega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali iz BAT 4.

BAT 5: Učinkovita uporaba vode

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 5 za učinkovito uporabo vode je kombinacija spodaj navedenih tehnik:

- a) Evidentiranje porabe vode.
- b) Odkrivanje in odprava morebitnega puščanja vode.
- c) Uporaba visokotlačnih čistilnih aparatov za čiščenje bivalnih prostorov živali in opreme.
- d) Izbira in uporaba ustrezne opreme (npr. nastavkov za sesanje, skodelic za napajanje, korit za vodo) za posamezne kategorije živali ob stalnem zagotavljanju vode (pitje po želji).
- e) Redno preverjanje in (po potrebi) prilagajanje nastavitev opreme za pitno vodo.
- f) Ponovna uporaba neonesnažene deževnice kot vode za čiščenje.

Upravljavec za učinkovito rabo vode uporablja tehniko evidentiranja porabe vode, tehniko odkrivanja in odprave morebitnega puščanja vode, tehniko uporabe visokotlačnih čistilnih aparatov za čiščenje bivalnih prostorov živali in opreme, tehniko izbire in uporabe ustrezne opreme za posamezne kategorije živali ob stalnem zagotavljanju vode (pitje po želji) ter tehniko rednega preverjanja in (po potrebi) prilagajanje nastavitev opreme za pitno vodo.

Porabo vode iz javnega vodovoda upravljavec evidentira preko števcov, ki so nameščeni na vodomernem jašku. Porabo vode, ki jo brojlerji porabijo za pitje se vsak dan evidentira na hlevskem listu.

Izvajajo se redni pregledi, da se odkrijejo morebitna puščanja vode in redne sanacije. Alarmni sistem na centralnem nadzornem sistemu opozori na morebitno prekomerno porabo vode. Za namene čiščenja prostora, hlevov in opreme se uporablja visokotlačni čistilec po predhodnem suhem čiščenju hlevov. Sledi razkuževanje. Tovrstno pranje se odvija po vsakem turnusu. Pri tem se detergenti ne uporabljajo.

V vseh hlevih se nahaja kapljični napajalni sistem (»nipl sistem«). Obratovanje kapalk (niplov) osebje na farmi redno preverja. Z namenom, da se brojlerjem vedno omogoči lahek dostop do pitne vode, se linije kapalk glede višine prilagajajo. Ravno tako se glede na porabo vode prilagaja pritisk v sistemu. V primeru motene oskrbe z vodo se sproži alarm.

Neonesnažene deževnice kot vode za čiščenje upravljavec ne uporablja.

Ministrstvo je na podlagi zgoraj navedenega presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b), c), d) in e) BAT 5 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 7.1.5 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za učinkovito uporabo vode iz BAT 5.

BAT 6 in BAT 7: Emisije odpadnih voda

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 6 za zmanjšanje nastajanja odpadnih voda je kombinacija spodaj navedenih tehnik:

- a) Onesnažena dvoriščna območja naj bodo čim manjša.
- b) Čim manjša poraba vode.
- c) Ločevanje neonesnažene deževnice od tokov odpadnih voda, ki jih je treba očistiti.

Upravljaivec za učinkovito zmanjšanje nastajanja odpadnih voda uporablja vse tri tehnike. Dvoriščna območja in transportne poti so asfaltirane in jih je možno enostavno vzdrževati in čistiti. Kadar je to potrebno se čistijo na suho s pometanjem. Manipulacijske poti so kratke oziroma takšne, da zagotavljajo optimalno organizacijo tehnološkega procesa.

Količina odpadnih voda se zmanjša z uporabo tehnik, kot sta predčiščenje (npr. mehansko suho čiščenje) in visokotlačno čiščenje.

Odvajanje padavinskih odpadnih vod iz utrjenih površin je urejeno preko peskolovov, požiralnikov in revizijskih jaškov v zadrževalno ponikovalno polje ACO Stormbrixx, kapacitete 36,00 m³.

Padavinske odpadne vode s streh odtekaajo preko horizontalnih žlebov v vertikalne strešne odtake in naprej preko peskolovov, požiralnikov in revizijskih jaškov v zadrževalno ponikovalno polje, skupaj s padavinsko odpadno vodo s povoznih površin.

Industrijske odpadne vode na farmi ne nastajajo.

Komunalne odpadne vode se stekajo v tipsko malo komunalno čistilno napravo (N4) z iztokom v potok brez imena.

Druga onesnažena odpadna voda na lokaciji farme ne nastaja, z izjemo odpadnih vod od pranja hlevov, ki pa se jo odda ali uporabi za gnojenje lastnih kmetijskih površin.

Ministrstvo je presodilo, da upravljaivec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b) in c) BAT 6 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točkah 3.1.2 in 3.1.4 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za zmanjšanje nastajanja odpadnih voda iz BAT 6.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 7 za zmanjšanje emisij odpadnih voda v vodo je uporaba ene ali kombinacija spodaj navedenih tehnik:

- a) Odpadne pralne vode se odvajajo v namenski zbiralnik.
- b) Čiščenje odpadnih voda.
- c) Razprševanje odpadnih voda, npr. z uporabo namakalnih sistemov, kot so razpršilnik, prevozniki namakalni stroj, cisterna in injektor s centralnim dovajanjem.

Upravljaivec za učinkovito zmanjšanje nastajanja odpadnih voda uporablja kombinacijo tehnik, da se odpadne pralne vode odvajajo v namenski zbiralnik, čiščenje odpadnih voda in razprševanje odpadnih voda.

Odpadne pralne vode nastajajo pri pranju hlevov. Po zaključenem turnusu se hleva najprej suho-mehansko očisti, tla se opere še z visokotlačnim čistilcem. V hlevu je urejen zajem odpadnih pralnih vod, ki odtečejo v zbirne jaške in od tam v dva zaporedno vezana zbiralnika odpadne pralne vode (Rez1 in Rez2, SkRO1). Zbiralnika (Rez1 in Rez2, SkRO1) sta izvedena podzemno in vodotesno in imata skupno kapaciteto 20 m³ (10 m³ vsak), kar zadošča za količino odpadne pralne vode za 1x pranje oziroma za 1 turnus. Polnita se bo ob pranju hlevov in se po pranju hlevov spraznita – odpadna pralna voda se prečrpa v cisterno in se odpelje na njive. Za obdobje od 15. novembra do 15. februarja, ko je pralne vode prepovedano vnašati na kmetijska zemljišča, ima upravljaivec premični rezervoar (L-tank) s kapaciteto 30 m³ (Rez3).

Komunalne odpadne vode se stekajo v mKČN (N4) z iztokom v potok brez imena.

Odvajanje padavinskih odpadnih vod iz utrjenih površin je urejeno preko peskolovov, požiralnikov in revizijskih jaškov v zadrževalno ponikovalno polje. Padavinske odpadne vode s streh odtekaajo preko horizontalnih žlebov v vertikalne strešne odtake in naprej preko peskolovov, požiralnikov in revizijskih jaškov v zadrževalno ponikovalno polje, skupaj s padavinsko odpadno vodo s povoznih površin.

Odpadne pralne vode se po pranju hlevov s črpalko prečrpajo v cisterno in se odpeljejo na kmetijska zemljišča, kjer se uporabijo za namakanje. Aplikacija na polja se vrši s pomočjo razpršilnikov, ki odpadne pralne vode pršijo usmerjeni v tla, v obliki finih kapljic.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b) in c) BAT 7 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točkah 3.1.2, 3.1.3 in 4.3.11 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za zmanjšanje emisij odpadnih voda v vodo iz BAT 7.

BAT 8: Učinkovita raba energije

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 8 za učinkovito rabo energije na kmetiji je kombinacija spodaj navedenih tehnik:

- a) Visokoučinkoviti ogrevalni/hladilni in prezračevalni sistemi.
- b) Optimizacija ogrevalnih/hladilnih in prezračevalnih sistemov ter upravljanja, zlasti tam, kjer se uporabljajo sistemi za čiščenje zraka.
- c) Izolacija sten, podov in/ali stropov bivalnih prostorov živali.
- d) Uporaba energijsko učinkovite razsvetljave.
- e) Uporaba izmenjevalnikov toplote. Uporabi se lahko eden od naslednjih sistemov:
  - 1. zrak-zrak;
  - 2. zrak-voda;
  - 3. zrak-zemlja.
- f) Uporaba toplotnih črpalk za rekuperacijo toplote.
- g) Rekuperacija toplote pri ogrevanih in hlajenih tleh z nastiljem (kombinirani sistem).
- h) Uporaba naravnega prezračevanja.

Upravljavec za učinkovito rabo energije uporablja tehniko visokoučinkovitih ogrevalnih/hladilnih in prezračevalnih sistemov, optimizacijo ogrevalnih/hladilnih in prezračevalnih sistemov, izolacijo sten, podov in stropov bivalnih prostorov živali, tehniko uporabe energijsko učinkovite razsvetljave, uporabo izmenjevalnikov toplote in rekuperacijo toplote.

Upravljavec pri reji piščancev brojlerjev uporablja računalniško voden ogrevalni in prezračevalni sistem. Z avtomatskim vodenjem se zagotavljajo optimalni pogoji za rast brojlerjev. Hlev ima 8 stropnih (2 sta regulacijska od 0 do 100 %, ostali so takšni da delajo s polno hitrostjo, ali pa so izklopljeni - on-off), in 8 tunelskih (on-off) ventilatorjev.

Poleg dovoda svežega zraka se poleti, ob velikih temperaturnih obremenitvah, zrak v hlevu (N1), hladi tudi s pomočjo vodne meglice.

Objekt se ogreva s talnim gretjem, ki prejema energijo preko toplovoda iz avtomatskega kotla na lesno biomaso (150 kW, N2, Z1).

Za zagotavljanje toplotne izolacije je izvedena tankoslojna termoizolativna fasada. Prav tako so v dvoslojni, termoizolativni izvedbi okna – dvoslojno steklo.

Piščanci potrebujejo za optimalno rast dovolj svetlobe (intenziteto in dolžino), sledi se svetlobnemu programu, nameščene so regulacijske ure. Uporabljajo se LED luči, ki omogočajo prilagodljivost osvetljenosti in majhno porabo energije. Poleg tega je zagotovljena tudi naravna svetloba. Zunanje površine se osvetljuje le po potrebi (prižiganje luči preko senzorjev).

Uporablja se toplotni izmenjevalec s tremi vleki s sistemom za optimizacijo izkoristka.

Svež zrak v hlevu se pozimi predogreva s toploto odvedenega zraka z uporabo rekuperatorja.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b), c), d), e) in g) BAT 8 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 7.1.6 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za učinkovito rabo energije iz BAT 8.

BAT 9 in BAT 10: Emisije hrupa

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 9 za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij hrupa je vzpostavitev in izvajanje načrta za obvladovanje hrupa v okviru sistema ravnanja z okoljem (glej BAT 1), ki vključuje naslednje elemente:

- (i) postopek, ki vsebuje ustrezne ukrepe in roke;
- (ii) načrt za izvajanje monitoringa hrupa;
- (iii) postopek za odziv na dogodke, ki so povzročili povečan hrup;
- (iv) program za zmanjšanje hrupa, namenjen na primer opredelitvi virov hrupa, monitoringu emisij hrupa, opredelitvi prispevkov iz virov hrupa in izvajanju ukrepov za odpravo in/ali zmanjšanje hrupa;
- (v) pregled predhodnih dogodkov, ki so povzročili povečan hrup, in postopkov za njihovo sanacijo ter razširjanje znanja o njih.

Aktivnosti povezane z rejo perutnine in odstranjevanjem odpadkov, ki pri tem nastajajo, so v določenih fazah reje vir hrupa, ki pa je lokalnega značaja in obratuje občasno glede na faznost reje. Lokacija farme je na robu gozda, oddaljena od prvih stanovanjskih objektov več kot 250 m. Farma je obstoječa.

V letu 2021 je bilo izvedeno prvo ocenjevanje hrupa v okolju. Na podlagi izvedenih meritev in izračunanih vrednosti kazalcev hrupa v okolju ter izdelane ocene obremenjenosti okolja s hrupom je bilo ocenjeno, da obratovanje virov hrupa na območju naprave, ne povzroča preseganje mejnih vrednosti kazalcev hrupa in koničnih ravni hrupa za vir hrupa. Iz navedenega sledi, da vir ne povzroča čezmerne obremenitve okolja s hrupom in izdelava Programa za zmanjšanje hrupa ni potrebna.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavcu ni treba izvajati tehnike, opisane v BAT 9 Zaključka o BAT, saj v bližini naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja ni dokazana obremenitev občutljivih sprejemnikov hrupa. Stavbe z varovanimi prostori, kjer se ocenjujejo kazalci hrupa, ki ga povzroča obratovanje naprave, so uvrščene v območje III. stopnje varstva pred hrupom, in naprava iz točke 1 izreka tega dovoljenja ne obremenjuje okolja prekomerno s hrupom v dnevnem, večernem in nočnem obdobju dneva. Zaradi navedenega upravljavcu ni treba izvajati načrta za obvladovanje hrupa iz točke 10 BAT 1 Zaključka o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 10 za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij hrupa je uporaba ene od spodaj navedenih tehnik ali njihove kombinacije:

- a) Zagotovitev ustrezne razdalje med napravo/kmetijo in občutljivimi sprejemniki. V fazi načrtovanja naprave/kmetije so ustrezne razdalje med napravo/kmetijo in občutljivimi sprejemniki zagotovljene z uporabo najmanjših standardnih razdalj.
- b) Lokacija opreme. Hrup se lahko zmanjša s:
  - (i) povečanjem razdalje med virom hrupa in sprejemnikom (oprema naj se postavi čim dlje od občutljivih sprejemnikov, kolikor je to praktično izvedljivo);
  - (ii) čim krajšimi cevmi za dovod krme;
  - (iii) postavitvijo posod in silosov za krmo tako, da se čim bolj zmanjša premikanje vozil po kmetiji.
- c) Operativni ukrepi. Ti vključujejo ukrepe, kot so:
  - (i) zapiranje vrat in večjih odprtih stavbe, zlasti med hranjenjem, če je to mogoče;
  - (ii) opremo upravlja izkušeno osebje;
  - (iii) izogibanje hrupnim dejavnostim ponoči in med vikendi, če je to mogoče;
  - (iv) upoštevanje določb za nadzor nad hrupom med vzdrževalnimi dejavnostmi;
  - (v) uporaba transportnih trakov in polžnih transporterjev, polnih krme, če je to mogoče;
  - (vi) čim manjša zunanja območja za strganje, da je hrup strgalnikov čim manjši.
- d) Tiha oprema. To vključuje opremo, kot so:
  - (i) visokoučinkoviti ventilatorji, kadar naravno prezračevanje ni mogoče ali zadostno;

- (ii) črpalke in kompresorji;
- (iii) krmni sistem, s katerim se zmanjšuje stimulacija pred hranjenjem (npr. krmilniki z zbiralnim lijakom, pasivni krmilniki za hranjenje po želji, kompaktni krmilniki).
- e) Oprema za obvladovanje hrupa. To vključuje:
  - (i) opremo za zmanjševanje hrupa;
  - (ii) izolacijo vibracij;
  - (iii) zaprtje hrupne opreme (npr. mlinov, pnevmatskih transportnih sistemov);
  - (iv) zvočno izolacijo stavb.
- f) Zmanjševanje hrupa. Širjenje hrupa se lahko zmanjša z vstavitvijo ovir med oddajnike in sprejemnike.

Upravljavca uporablja sledečo najboljšo razpoložljivo tehniko za preprečevanje oziroma zmanjšanje emisij hrupa:

- a) Naprava iz točke 1 izreka tega dovoljenja je locirana izven strnjene naselja tako, da so občutljivi sprejemniki dovolj oddaljeni od naprave, ki je vir hrupa. Od območja naprave v smeri proti zahodu in jugozahodu so gozdne površine, v ostale smeri so kmetijske površine in travniki.
- b) Na območju naprave povzročajo glavni vir hrupa ventilatorji za prezračevanje hlevov, hrupa pa povzroča tudi sistem za transport krme silosov v hleve ter občasno transportna vozila za krmo, brojlerje, nastilj in gnoj. Lokacija naprave je takšna, da z dejavnostjo povezana raven hrupa ne povzroča preseganja predpisanih mejnih vrednosti. Silosa za skladiščenje krme sta umeščena tik ob hlevu tako, da so cevi za dovod krme čim krajše. Silosa sta postavljena premišljeno, tako da je čim manj vožnje po območju naprave.
- c) Hlev je praviloma stalno zaprt. Upravljavca ima primerne izkušnje za redno upravljanje opreme. V primeru okvar najame pooblaščenca izvajalce za servis posamezne opreme. V nočnem času in med vikendi se hrupne dejavnosti ne izvajajo. Delavci, ki opravljajo vzdrževanje opreme so primerno izobraženi in izkušeni, da ne povzročajo nepotrebnega hrupa. Izvaja se uporaba transportnih trakov in polžnih transporterjev, trakovi vedno polni krme. Strgalniki za odstranitev gnoja niso potrebni in se jih ne uporablja.
- d) Vsa vgrajena oprema je nova in ustreza standardom kvalitete, ki jih ponuja trg, tudi za segment hrupa. Vsa ventilacija je nadzorovana preko računalnika in senzorjev. V objektu so senzori temperature in zračne vlage. Vse nepravilnosti so preko alarmnega sistema vezane na telefon. Vgrajene črpalke so sodobne, energetske učinkovite in tihe ter se nahajajo v zaprti kurilnici. Krmni sistem, s katerim se zmanjšuje stimulacija pred hranjenjem, je ustrezen le za farne prašičev, zato ta tehnika za upravljavca ni relevantna.
- e) Vse naprave, ki so vgrajene na farmi so izbrane na način, da so energetske učinkovite in sočasno povzročajo nizke emisije hrupa v okolje in v notranjost objekta. Transportni trakovi za krmo, kateri so potencialni vir vibracij, so »mehko« vpeti v konstrukcijo objekta. Ravno tako so vgrajeni ventilatorji tovarniško balansirani oziroma uravnoteženi, da ne prihaja do neželjenih vibracij. Zaprtje hrupne opreme ni relevantno. Hlevi so grajeni iz fasadnih panelov.
- f) Gre za obstoječ vzrejni objekt, kateri je prostorsko umeščen izven strnjene naselja ob rob gozda, južno od industrijskega objekta Gorenje in je odmaknjen od stanovanjske pozidave. Med hlevom N1 in stanovanjsko pozidavo so kmetijske površine.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavca izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b), c), d), e) in f) BAT 10 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 5.1.3 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij hrupa iz BAT 10.

BAT 11: Emisije prahu

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 11 za zmanjšanje emisij prahu iz posameznih bivalnih objektov za živali je uporaba ene od spodaj navedenih tehnik ali njihove kombinacije:

a) Zmanjšanje nastanka prahu v stavbah za živali. V ta namen se lahko uporabi kombinacija naslednjih tehnik:

1. uporaba bolj grobega materiala za nastilj (npr. dolgih slamnatih bilk ali lesnih oblancev namesto narezane slame);
2. nanos svežega nastilja z uporabo tehnike za manj prašno nastiljanje (npr. ročno);
3. uporaba sistema za hranjenje po želji;
4. uporaba vlažne ali peletirane krme ali dodajanje oljnih surovin ali veziv v sisteme za suho krmo;
5. opremljanje skladišč za suho krmo, ki se polnijo pnevmatsko, z ločevalniki za prah;
6. zasnova in delovanje prezračevalnega sistema z majhno hitrostjo zraka v objektih.

b) Zmanjšanje koncentracije prahu v objektih z uporabo ene od naslednjih tehnik:

1. razprševanje vodne meglice;
2. razprševanje olja;
3. ionizacija.

c) Čiščenje izstopnega zraka s sistemi za čiščenje zraka, kot so:

1. vodni filter;
2. suhi filter;
3. mokri pralnik z vodo;
4. mokri pralnik s kislino;
5. biološki pralnik plinov (ali biološki precejalni filter);
6. dvostopenjski ali tristopenjski sistem za čiščenje zraka;
7. biofilter.

Najboljša razpoložljiva tehnika za zmanjšanje emisij prahu iz hleva je uporabljena kombinacija tehnik, kjer upravljavec uporablja bolj grobi material za nastilj, kot so lesni oblanci z globino 8-10 cm, nastiljanje poteka ročno ob naselitvi hleva in po potrebi ob zaprtih vratih hleva. Uporablja se sistem za hranjenje po želji, kjer imajo živali prost dostop do krme in vode. Krmilniki so na ustrezni višini, ki se jih prilagaja glede na starost in zagotovljeno je dovolj krmilnega prostora. Krmljenje je avtomatsko voden sistem s sodobnim informacijskim sistemom z javljanjem nepravilnosti in napak v obliki aplikacij in SMS obveščanj. Krma, ki jo proizvaja Perutnina Ptuj, je v obliki drobljenca (do starosti 15 dni) in v obliki peletov (od 15 do 42 dni), kateri so dodane oljne sestavine. Silosa sta locirana ob hlevu in imata ustrezno zračenje, oprema pa omogoča enakomeren transport krme iz silosa v hlev s pomočjo spiralne cevi. Polnjenje silosov poteka v zaprtem sistemu z namenskim vozilom. Delovanje prezračevalnega sistema je zasnovano tako, da je v hlevu zmeraj majhna hitrost zraka. Sistem je zasnovan na način, da v bivalnem območju piščancev ni povečanega gibanja zraka. Odsesovalne odprtine se nahajajo pod stropom objekta. Urejena je optimalna ventilacija, ki je prilagojena starosti živali, zunanjim vremenskim razmeram ter udobju živali (temperatura in vlaga v prostoru). V zgodnji vzreji je potrebna minimalna ventilacija, ker so živali majhne in višja temperatura. Tako se delovanje prezračevalnega sistema in s tem hitrost zraka v objektih prilagaja glede na dobrobit živali. Hkrati je prezračevanje avtomatizirano, računalniško vodeno in se prilagaja glede na potrebe po prezračevanju in zunanjo temperaturo zraka. Ko so piščanci veliki in visoke zunanje temperature se dodatno vklopi stenska ventilacija in zračne lopute za dovod zraka, s čimer se poveča površina, da se ohranijo nizke hitrosti zraka v bivalni coni piščancev. Koncentracije prahu v hlevih se zmanjšuje z uporabo razprševanja vodne meglice, kjer se voda pod visokim tlakom prši iz šob, da nastanejo drobne kapljice, ki absorbirajo toploto in pod vplivom težnosti padajo na tla, pri čemer namočijo prašne delce, ki postanejo dovolj težki, da padejo na tla.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točki a) in b) BAT 11 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke 2 izreka te odločbe je ministrstvo v

točki 2.1.3. izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za zmanjšanje emisij prahu iz posameznega bivalnega objekta za živali iz BAT 11.

BAT 12 in BAT 13: Emisije vonjav

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 12 za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij vonjav s kmetije je vzpostavitev, izvajanje in redno pregledovanje načrta za obvladovanje vonjav v okviru sistema ravnanja z okoljem (glej BAT 1), ki vključuje naslednje elemente:

- (i) postopek, ki vsebuje ustrezne ukrepe in roke;
- (ii) načrt za izvajanje monitoringa vonjav;
- (iii) postopek za odziv na ugotovljene neprijetne vonjave;
- (iv) program za preprečevanje in odpravo vonjav, namenjen na primer opredelitvi vira ali virov, monitoringu emisij vonjav (glej BAT 26), opredelitvi prispevkov iz virov vonjav in izvajanju ukrepov za odpravo in/ali zmanjšanje vonjav;
- (v) pregled predhodnih dogodkov, povezanih z vonjavami, in postopkov za njihovo sanacijo ter razširjanje znanja o njih.

Upravljaivec je v vlogi navedel, da ne pričakuje obremenitve občutljivih sprejemnikov z vonjavami, saj je naprava iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja locirana izven strnjene naselja ob robu gozda ob vznožju hriba nad Paško vasjo. Na jugozahodni in zahodni strani meji na gozdne površine, v ostalih smereh pa na kmetijske površine. Severno od farme je obrat Gorenje. Najbližje naselje je Gorenje, ki je severno od obrata Gorenje, najbližji stanovanjski objekt Gorenje 1A je na oddaljenosti približno 292 m. Vzhodno od naprave je naselje Paška vas z najbližjim stanovanjskim objektom Paška vas 23A na oddaljenosti 381 m. Severovzhodno od kmetije je naselje Veliki Vrh z oddaljenostjo najbližjega stanovanjskega objekta Veliki vrh 2K približno 530 m. Vse razdalje so povzete po Atlasu okolja.

Na hlevih je stropna in stenska (tunelska) ventilacija. Običajno se odvod zraka izvaja skozi strešne ventilatorje in v času višjih zunanjih temperatur tudi skozi stenske ventilatorje. Stenski ventilatorji so obrnjeni stran od občutljivih sprejemnikov (v smeri severozahoda, kjer ni stanovanjskih objektov). Dovod svežega zraka pa poteka preko odprtih z avtomatskim načinom odpiranja/zapiranja. Za farmo so bile izvedene meritve koncentracije vonjav v juliju 2023 (Poročilo o tehnoloških meritvah emisij v zrak – meritve vonjav, št. poročila CEVO-20388/2023 z dne 14. 7. 2023, IVD Maribor) in izdelana Strokovna ocena o obremenitvi okolja s prašnimi delci in vonjavami za rejo piščancev brojlerjev v Paški vasi, št. Poročila CEVO – 20388/2023-B z dne 27.9.2023, IVD Maribor. Z modeliranjem so bili ocenjeni vplivi vonjav na okolico farme z bližnjimi stanovanjski objekti: Gorenje 1A, Gorenje 1C, Gorenje 31, Veliki vrh 2K, Paška vas 34, Paška vas 30 in Paška vas 23A. V modelu so uporabljeni vremenski podatki najbližje državne vremenske postaje Velenje. Meritve vonjav so bile izvedene iz strešnih izpustov in stenskih izpustov po merilni metodi SIST EN 13725. Za modeliranje je bil uporabljen program Austal View, s katerim se računa disperzijo onesnaževal v zraku po smernici VDI 3945 z uporabo Lagrangeovega modela disperzije snovi. Ta program omogoča izvedbo izračuna pogostosti pojavljanja vonjav v okolju, kjer je bila ocenjena okolica hleva do najbližjih stanovanjskih objektov. Pri izračunu je bila upoštevana natančnost terena za izračun vetrovnega polja in hrapavost tal glede na pokrovnost tal. Modelni izračun je pokazal sprejemljivo pogostost pojavljanja vonjav pri najbližjih občutljivih sprejemnikih – stanovanjski objekti, saj se emisije vonjav dovolj razredčijo. Rezultati so pokazali, da pogostost pojavljanja vonjav v koledarskem letu za najbližje objekte ne bo večja od 5 % v maksimalni točki modela za kumulativno stanje objekta, kar je pod priporočljivo vrednostjo nemške smernice (15 % za kmetijsko in mešano okolje), saj predpisov pri nas ni, ki bi podajali mejne vrednosti za emisije vonjav iz farm. Ta smernica postavlja mejno vrednost kot vpliv vonjav na okolje kot pomembno moteč, če skupni vpliv vseh virov vonjav na obravnavanem območju presega vrednost, izraženo kot relativno pogostost vonja v % časa v koledarskem letu, kjer je mejna vrednost za stanovanjsko okolje 10 % in za kmetijsko in mešano okolje pa 15 %. Glede na rezultate modeliranja se po

navedbah upravljavca ne pričakuje poslabšanja kvalitete zraka z vidika emisije vonjav na širšem območju farne oziroma hleva.

Upravljavca naprave je priložil Načrt za obvladovanje vonjav za Farmo Drofelnik z avgusta 2023, IVD Maribor, ki je del sistema ravnanja z okoljem (BAT 1). Vsebuje bistvene elemente, in sicer opredelitev glavnih virov emisije vonjav in zagotavljanje ustreznih ukrepov za zmanjševanje in preprečevanje emisije vonjav in ustrezen nadzor nad njimi, vključujoč postopek za odziv na ugotovljene pritožbe, povezane z vonjavami in obveznost takojšnjega ukrepanja za odpravo emisij vonjav.

Ministrstvo je tudi na podlagi izjav stranskih udeležencev glede zaznavanja vonjav iz farne in izjave upravljavca v obseg naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja dodal meteorološko postajo in določil v točki 2.1.4 izreka tega dovoljenja zahtevo za kontinuirano spremljanje meteoroloških parametrov na reprezentativnem mestu.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavcu določi ukrep izvajanja tehnike, opisane v BAT 12 Zaključka o BAT, saj je vzpostavitev, izvajanje in redno pregledovanje načrta za obvladovanje vonjav v okviru sistema ravnanja z okoljem iz točke 11 BAT 1 Zaključka o BAT v povezavi s 14. točko 116. člena ZVO-2. Zaradi navedenega mora upravljavec izvajati načrt za obvladovanje vonjav iz točke 11 BAT 1 Zaključka o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 13 za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij vonjav in/ali učinka vonjav s kmetije je uporaba kombinacije spodaj navedenih tehnik:

- a) Zagotovitev ustrezne razdalje med kmetijo/napravo in občutljivimi sprejemniki.
- b) Uporaba sistema nastanitve, pri katerem se izvaja eno od naslednjih načel ali njihova kombinacija:
  - živali in površine naj bodo suhe in čiste (npr. krma naj se ne raztresa, na območjih za ležanje na delno rešetkastih tleh naj ne bo iztrebkov);
  - zmanjšanje emisijske površine gnoja (npr. uporaba kovinskih ali plastičnih letvic, kanalov z zmanjšano izpostavljenostjo površino gnoja);
  - pogosto odstranjevanje gnoja v zunanje (pokrito) gnojišče;
  - znižanje temperature gnoja (npr. s hlajenjem gnojevke) in notranjega okolja;
  - zmanjšanje toka in hitrosti zraka nad površino gnoja;
  - v sistemih z nastiljem naj bo nastilj suh in pod aerobnimi pogoji.
- c) Optimiranje pogojev izpusta izstopnega zraka iz bivalnih prostorov za živali z uporabo ene od naslednjih tehnik ali njihovo kombinacijo:
  - povišanje odvoda (npr. odvod izstopnega zraka nad ravniyo strehe, dimniki, preusmeritev odvoda zraka skozi sleme namesto skozi nižje ležeče dele sten);
  - povečanje hitrosti prezračevanja skozi navpični odvod;
  - učinkovita postavitev zunanjih ovir za ustvarjanje turbulence v izhodnem toku zraka (npr. vegetacijskih ovir);
  - dodajanje preusmeritvenih pokrovov na izstopne odprtine, ki so na nižje ležečih delih sten, da se izstopni zrak preusmeri proti tlom;
  - razpršitev izstopnega zraka na strani bivalnega objekta, ki je obrnjena stran od občutljivih sprejemnikov;
  - usmeritev osi slemen v stavbi z naravnim prezračevanjem prečno na prevladujočo smer vetra.
- d) Uporaba sistemov za čiščenje zraka, kot so:
  1. biološki pralnik plinov (ali biološki precejalni filter);
  2. biofilter;
  3. dvofazni ali trifazni sistem za čiščenje zraka.
- e) Uporaba ene od naslednjih tehnik za skladiščenje gnoja ali njihove kombinacije:
  1. pokritje gnojevke ali hlevskega gnoja med skladiščenjem;

2. postavitev gnojišča tako, da se upošteva glavna smer vetra, in/ali sprejetje ukrepov za zmanjšanje hitrosti vetra okoli gnojišča in nad njim (npr. drevesa, naravne ovire);
  3. čim manj mešanja gnojevke.
- f) Predelava gnoja z eno od naslednjih tehnik, da se čim bolj zmanjšajo emisije vonjav med (ali pred) raztresanjem:
1. aerobna presnova (prezračevanje) gnojevke;
  2. kompostiranje hlevskega gnoja;
  3. anaerobna presnova.
- g) Uporaba ene od naslednjih tehnik za raztresanje gnoja ali njune kombinacije:
1. razdelilnik za nanos gnojevke v pasovih, plitvo vbrizgavanje ali globoko vbrizgavanje gnojevke;
  2. čim prejšnje vmešanje gnojevke.

Upravljavec uporablja za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij vonjav in/ali učinka vonjav s farne kombinacijo tehnike ustrezne nastanitve, kjer so živali in površine suhe in čiste, saj se krma ne iztresa, na tla je nanešen nastilj iz lesnih oblancev v višini 8-10 cm, ki je suh in pod aerobnimi pogoji. Uporablja se kapljični nipl sistem za pitje vode in krma v krmilnikih, ki se ne raztresa. Po zaključku reje se hlev očisti in gnoj sproti odpelje na kmetijska zemljišča, kjer se ga takoj zaorje, razen v primeru zimskega časa, ko se začasno skladišči ob robu kmetijskih zemljišč, naloženih v kupe, ki niso večji od 30 m³ in se jih pokrije s folijo.

Prav tako izvajajo tehniko znižanja temperature gnoja in notranjega okolja ter tehniko zmanjševanja toka in hitrosti zraka nad površino gnoja z ventilacijskim sistemom, ki je optimiziran tako, da zagotavlja ustrezno klimo za perutnino, hkrati pa zmanjšuje tok zraka nad površino gnoja v hlevih. Za ta namen večino časa obratujejo le stropni ventilatorji, stenski pa se vklopijo le takrat, ko je potrebno hlev na hitro in dobro prezračiti. Upravljavec uporablja tudi tehniko optimiranja pogojev izpustov izstopnega zraka iz bivalnih prostorov za živali, in sicer v hlevih so nameščeni ventilatorji na slemenu strehe (stropni ventilatorji) in ventilatorji na fasadi, ki so aktivni le v ekstremnih temperaturah, ko stropni ne zadoščajo. Na ta način se lahko povečuje hitrost prezračevanja skozi navpični odvod. Strešna ventilacija je izvedena na način, da je izpuh zraka tik za ventilatorjem, kar ima za posledico turbulentni tok že na izstopu iz ventilatorja. Stenska ventilacija je opremljena z loputami, ki imajo tudi funkcijo preusmeritvenih pokrovov, kateri v času obratovanja usmerijo zrak k tlom in stenski ventilatorji so nameščeni stran od občutljivih sprejemnikov (v smeri severozahoda, kjer ni stanovanjskih objektov). Upravljavec izvaja tudi ukrep učinkovite postavitve zunanjih ovir za ustvarjanje turbulence v izhodnem toku zraka z zasaditvami z drevesnimi vrstami ob izpustih ventilatorjev in grmovjem v okolici hleva.

Upravljavec tehnike uporabe sistemov za čiščenje zraka ne uporablja zaradi visokih stroškov nabave, izvedbe in vzdrževanja.

Upravljavec naprave uporablja tehniko za skladiščenje gnoja ob robu kmetijskih zemljišč (kupe se pokrije s folijo), takrat ko gnojenje ni dovoljeno. Raztreseni gnoj se s trosilnikom čimprej vmeša v zemljo na kmetijskih zemljiščih.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah b), deloma c), e)1 in g)2 BAT 13 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 2.1.4., 4.3.1. in 4.3.10 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij vonjav in/ali učinka vonjav s kmetije iz BAT 13.

BAT 14 in BAT 15: Emisije iz skladišča za hlevski gnoj

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 14 za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak iz skladišča za hlevski gnoj je uporaba ene od spodaj navedenih tehnik ali njihove kombinacije:

- a) Zmanjšanje razmerja med emisijsko površino in prostornino kupa hlevskega gnoja.
- b) Pokritje kupov hlevskega gnoja.
- c) Skladiščenje posušenega hlevskega gnoja v hlevu.

Upravljavec uporablja za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak iz skladišča gnoja tehniko pokritja kupov hlevskega gnoja. Gnoj se na lokaciji same farme ne skladišči ali začasno odlaga, temveč se takoj po zaključenem ciklusu pri čiščenju hlevov sproti odvaža ali k pogodbeniku ali na lastna kmetijska zemljišča, kjer se ga takoj uporabi ali pa omejeno časovno obdobje do 6 mesecev skladišči ob robu kmetijskih zemljišč. Nalaga se ga v kupe, ki so prekrite s folijo.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki je določena v točki b) BAT 14 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 4.3.1 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za zmanjšanje emisije amonijaka v zrak iz skladišča za gnoj iz BAT 14.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 15 za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij v tla in vodo iz skladišča za hlevski gnoj je uporaba kombinacije spodaj navedenih tehnik, in sicer v naslednjem prednostnem vrstnem redu:

- a) Skladiščenje posušenega hlevskega gnoja v hlevu.
- b) Uporaba betonskega silosa za skladiščenje hlevskega gnoja.
- c) Skladiščenje hlevskega gnoja na polnih neprepustnih tleh, opremljenih z drenažnim sistemom in zbiralnikom za odtekle tekočine.
- d) Izbira skladišča z zadostno zmogljivostjo za shranjevanje hlevskega gnoja v obdobjih, ko raztresanje ni mogoče.
- e) Shranjevanje hlevskega gnoja v kupih na polju, stran od površinskih in/ali podzemnih vodotokov, v katere bi lahko odtekala tekočina.

Upravljavec uporablja za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij v tla in vodo iz skladišča za hlevski gnoj tehniko shranjevanja hlevskega gnoja v kupih na polju, stran od površinskih in/ali podzemnih vodotokov, v katere bi lahko odtekala tekočina.

Gnoj, ki nastaja v napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja, se ne skladišči na lokaciji naprave. Upravljavec gnoj, pomešan s steljo, po vsakem turnusu odstrani iz hlevov, kar se izvede strojno, in ga takoj odpelje. Upravljavec odvaža gnoj na lastna kmetijska zemljišča, kjer se ga takoj uporabi, ali pa se ga skladišči ob robu kmetijskih zemljišč največ do 6 mesecev; gnoj tudi oddaja končnemu uporabniku vezano na pogodbo, in sicer hmeljarjem.

Gnoj, ki se skladišči ob robu kmetijskih zemljišč, se nalaga v kupe, ki so prekrite s folijo. Kupi gnoja ob robu kmetijskih zemljišč se skladiščijo omejeno časovno obdobje do 6 mesecev.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki je določena v točki e) BAT 15 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 4.3.1 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij v tla in vodo iz skladišča za hlevski gnoj iz BAT 15.

BAT 16, BAT 17 in BAT 18: Emisije iz skladišča za gnojevko

V napravi iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja gnojevka ne nastaja.

Ministrstvo je presodilo, da za upravljavca tehnike iz BAT 16, BAT 17 in BAT 18 niso relevantne.

BAT 19: Predelava gnoja na kmetiji

V napravi iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja se ne izvaja predelava gnoja.

Ministrstvo je presodilo, da za upravljavca tehnike iz BAT 19 niso relevantne.

BAT 20, BAT 21, BAT 22: Raztresanje gnoja

BAT 20: Najboljša razpoložljiva tehnika za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij dušika, fosforja in mikrobnih patogenov v tla in vodo zaradi raztresanja gnoja, je uporaba vseh spodaj navedenih tehnik:

- a) Proučitev zemljišča, po katerem bo raztresen gnoj, da se ugotovijo tveganja za odtekanje, pri čemer se upoštevajo: — vrsta tal, stanje in naklon polja, — podnebne razmere, — odvodnjavanje in namakanje polja, — kolobarjenje, — vodni viri in vodovarstvena območja.

- b) Zadostna razdalja med polji, po katerih se raztrese gnoj (tako da ustrezen pas zemlje ostane brez nanosa gnoja), in: 1. območji, na katerih obstaja tveganje za odtekanje v vodo, kot so vodotoki, izviri, vrtine itd.; 2. sosednjimi zemljišči (vključno z mejicami).
- c) Raztresanju gnoja se je treba izogibati, kadar je tveganje za odtekanje lahko veliko. Gnoj se zlasti ne nanaša, kadar: 1. je polje poplavljen, zmrznjeno ali pokrito s snegom; 2. je stanje tal (npr. nasičenost z vodo ali zbitost) v kombinaciji z naklonom polja in/ali drenažo polja takšno, da je tveganje za odtekanje ali odvodnjavanje veliko; 3. se odtekanje lahko predvideva zaradi pričakovanega deževja.
- d) Prilagoditev količine raztresanja gnoja ob upoštevanju vsebnosti dušika in fosforja v gnoju ter značilnosti tal (npr. vsebnost hranil), potreb sezonskih pridelkov in pogojev v zvezi z vremenom ali poljem, ki bi lahko povzročili odtekanje.
- e) Uskladitev raztresanja gnoja s hranilno potrebo pridelkov.
- f) Redno preverjanje polj, po katerih je bil raztresen gnoj, da se ugotovijo morebitni znaki odtekanja, in po potrebi ustrezen odziv.
- g) Zagotovitev ustreznega dostopa do skladišča za gnoj in učinkovitega nakladanja gnoja brez raztresanja.
- h) Preverjanje, ali stroji za raztresanje gnoja brezhibno delujejo in so ustrezno nastavljeni.

Upravljaivec dokazuje skladnost z doseganjem vseh zahtev. Upravljaivec je navedel, da se pri raztrosu upošteva: vrsto tal, stanje in naklon polja, podnebne razmere, odvodnjavanje in namakanje polja, kolobarjenje, vodne vire in vodovarstvena območja. Upravljaivec raztreša gnoj po kmetijskih površinah, ki jih ima zagotovljena kot lastnik in preko pogodb skupne površine 18,2858 ha. Višek gnoja upravljaivec odda najugodnejšemu odjemalcu, večinoma hmeljarjem.

Upravljaivec je navedel podatke o zemljiščih, ki so predvidena za gnojenje. Kmetijska zemljišča so ravna, brez naklona. Pri gnojenju se upoštevajo podnebne/vremenske razmere. Gnojenje se izvaja v skladu z dobro kmetijsko prakso (upoštevanje prepovedi nanašanja gnoja, prilagoditev količine gnoja ter upoštevanje potreb sezonskih pridelkov). Gnoja se ne nanaša, kadar je polje poplavljen, zamrznjeno ali pokrito s snegom. V tem obdobju se gnoj omejeno časovno obdobje skladišči ob robu kmetijskih zemljišč do 6 mesecev. Pri raztrosu se prilagaja količina gnoja, upošteva se značilnosti tal (vsebnost hranil) in pogojev v zvezi z vremenom ali poljem, ki bi lahko povzročalo odtekanje. Gnoja se ne raztreša v bližino vodotoka, upošteva se varnostna razdalja od telesa vodotoka. Nobeno od kmetijskih zemljišč se ne nahaja na VVO niti na območjih, varovanih na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave, so pa nekatera zemljišča na poplavnem območju in v bližini vodotoka.

Redno poteka kontrola strojev za raztresanje gnoja, da so ustrezno nastavljeni, ter preverjanje polj, po katerih je bil raztresen gnoj.

Ministrstvo je presodilo, da upravljaivec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b), c), d), e), f), in h) BAT 20 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točkah 4.3.3, 4.3.4, 4.3.5, 4.3.6, 4.3.7, 4.3.8, 4.3.9 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za zmanjšanje emisij dušika, fosforja in mikrobnih patogenov v tla in vodo zaradi raztresanja gnoja.

BAT 21: Najboljša razpoložljiva tehnika za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak zaradi razvoja gnojevke je uporaba ene od spodaj navedenih tehnik ali njihove kombinacije.

V napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja gnojevka ne nastaja.

Ministrstvo je presodilo, da za upravljavca BAT 21 ni relevanten.

BAT 22: Najboljša razpoložljiva tehnika za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak zaradi raztresanja gnoja je, da se gnoj čim prej vmeša v zemljo.

Hlevski gnoj se raztrosi z ustreznim trosilcem (npr. rotacijskim trosilcem, trosilcem z izmetom zadaj, dvonamenskim trosilcem). Po razmetu se ga v zemljo premeša med oranjem ali z drugo obdelovalno opremo, kot so kultivatorji z diski ali zobmi oziroma brane, odvisno od vrste in stanja

tal. Časovni razmik med raztresanjem gnoja in vmešavanjem v zemljo je 0-4 ure oziroma do 12 ur, če ni ustreznih pogojev za hitrejšo vmešanje.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki je določena v BAT 22 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 4.3.10 izreka tega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak zaradi raztresanja gnoja.

BAT 23: Emisije iz celotnega proizvodnega procesa

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 23 za zmanjšanje emisije amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa za rejo perutnine je ocena ali izračun zmanjšanja emisije amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa z uporabo najboljših razpoložljivih tehnik, ki se uporabljajo na farmi.

Upravljavec izvaja rejo piščancev brojlerjev s sistemom reje na globokem nastilju in prisilnim prezračevanjem s sistemom za napajanje, ki preprečuje kapljanje. Učinkovitost zmanjšanja emisij amonijaka v takem hlevu je za 20-30 % glede na referenčno vrednost. V času obratovanja nastajajo razpršene emisije snovi v zrak, in sicer zaradi metabolizma živali in s tem povezanega nastanka gnoja. Ventilacija v hlevih se prilagaja glede na potrebe živali v določeni starosti in v določenem letnem času. Nastiljanje hleva poteka ročno z uporabo lesnih oblancev, napajalni sistem ne poliva vode. Predpisana sestava prehrane in prehranska strategija zmanjšujeta izločanje hranil (N, P) z iztrebki. Gnoj se na lokaciji farme ne skladišči. Takoj po čiščenju se ga naloži na vozila za prevoz gnoja, ki se ga odpelje na kmetijska zemljišča ali ga prevzame pogodbenik. Odpadne pralne vode se zbirajo v vodotesnem zbiralniku odpadnih voda (Rez 1, Rez2 - SkRO1, Rez3) in se jih skupaj z gnojem uporabi za gnojenje kmetijskih površin. Za izračun emisij amonijaka v zrak se uporablja tehnika ocene z uporabo masne bilance na podlagi izločanja in skupnega (ali skupnega amonijskega) dušika, prisotnega v vsaki fazi ravnanja z gnojem. Določijo se emisijski faktorji glede na rejo na globokem nastilju s prisilnim prezračevanjem in napajalnim sistemom, ki ne toči (0,28) in korekcijski faktor za zmanjšanje emisij iz hlevov (0,7). Upoštevajo se še emisijski faktorji iz skladiščenja gnoja (0,17) in gnojenja (0,66) ter korekcijski faktorji za zmanjšanje emisij amonijaka iz skladiščenja gnoja (0,5) in gnojenja (0,4). Emisije amonijaka iz hlevov bodo znašale 0,0545 kg NH₃/mesto za žival/leto, kar ustreza ravni emisij iz BAT 32. Ocena zmanjšanja amonijaka zaradi uporabe najboljših razpoložljivih tehnik znaša 0,0255 in temelji na rezultatih izračuna iz BAT 25, kjer je emisija amonijaka skupaj (iz hlevov, gnojišč in gnojenja) ocenjena na 0,1076 kg NH₃/mesto za žival/leto. Skupne razpršene emisije amonijaka znašajo 2289 kg/leto oz. 261 g/h.

Ministrstvo je na podlagi zgoraj navedenega presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike za zmanjšanje emisije amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa za rejo perutnine iz BAT 23 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 7.1.7 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje emisije amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa za rejo piščancev brojlerjev iz BAT 23.

BAT 24, BAT 25, BAT 26, BAT 27, BAT 28 in BAT 29: Monitoring emisij in parametrov procesa

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 24 je monitoring skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, z uporabo ene od naslednjih tehnik, pri čemer je pogostost vsaj takšna, kot je navedena spodaj:

- a) Izračun z uporabo masne bilance dušika in fosforja na podlagi zaužite krme, vsebnosti surovih beljakovin v prehrani, skupnega fosforja in proizvodnosti živali. Vsako leto enkrat.
- b) Ocena za skupno vsebnost dušika in fosforja na podlagi analize gnoja. Vsako leto enkrat.

Upravljavec uporablja za monitoring skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, tehniko ocene za skupno vsebnost dušika in fosforja na podlagi masne bilance.

Za oceno skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, upravljavec za namen priprave podatkov za izdelavo poročila o obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak zagotovi

pridobivanje ustreznih podatkov in enkrat letno izvedbo izračuna skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, na podlagi naslednjih zbranih podatkov:

- zasedenost hlevov,
- poraba krme,
- trajanje posameznega proizvodnega ciklusa,
- vsebnost dušika in fosforja v krmi,
- začetne in končne mase živali posameznega proizvodnega ciklusa.

Primerjava končnih rezultatov izkazuje, da izračunana skupni izločeni dušik in skupni izločeni fosfor za piščance brojlerje ne presegata mejnih vrednosti iz Preglednic 1.1 in 1.2 BAT 3 in BAT 4.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike za rejo piščancev brojlerjev, ki je določena v točki a) BAT 24 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 7.1.8 izreka tega dovoljenja določilo mejne vrednosti skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju iz BAT 24.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 25 je monitoring emisij amonijaka v zrak z uporabo ene od naslednjih tehnik, pri čemer je pogostost vsaj takšna, kot je navedena spodaj:

- a) Ocena z uporabo masne bilance na podlagi izločanja in skupnega (ali skupnega amonijskega) dušika, prisotnega v vsaki fazi ravnanja z gnojem. Vsako leto enkrat.
- b) Izračun na podlagi merjenja koncentracije amonijaka in stopnje prezračevanja z uporabo metod iz standardov ISO, nacionalnih ali mednarodnih standardov ali drugih metod, s katerimi se zagotavljajo podatki enakovredne znanstvene kakovosti. Vsakokrat, ko se pojavijo bistvene spremembe vsaj enega od naslednjih parametrov: vrste živali, ki se redijo na kmetiji in sistema nastanitve.
- c) Ocena z uporabo emisijskih faktorjev. Vsako leto enkrat.

Upravljavec uporablja pri monitoringu emisij amonijaka v zrak tehniko ocene z uporabo masne bilance na podlagi izločanja in skupnega (ali skupnega amonijskega) dušika, prisotnega v vsaki fazi ravnanja z gnojem. Iz hlevov, skladišča za gnoj in pri gnojenju se v ozračje izgubljajo različne dušikove spojine, pri tem gre predvsem za izgube amonijaka (NH_3), didušikovega oksida (N_2O), dušikovih oksidov (NO_x) in dušika v molekularni obliki (N_2). Metodika masne bilance upošteva, da je v vsaki naslednji fazi ravnanja z gnojem, kjer izhlapeva skupni amonijakov dušik, na voljo le tisti, ki ga zadržimo v predhodni fazi. Tako so emisije iz skladiščenja gnoja odvisne od izgub skupnega amonijakovega dušika iz hlevov, emisije pri gnojenju pa od izgub le-tega iz hlevov in skladišča gnoja. Emisije amonijaka se ocenijo na podlagi količine dušika, ki ga izloči žival (brojler) ter z uporabo toka skupnega dušika (ali amonijskega dušika) in koeficientom hlapenja (VC) v vsaki fazi ravnanja z gnojem (pri vzreji v bivalnih objektih, skladiščenju in raztresanju). Emisijski faktorji se nanašajo na referenčne načine reje (EF NH_3 hlevi 0,28), skladiščenje gnoja (EF NH_3 skladišče gnoja 0,17, EF N_2O 0,03, EF NO_x 0,008 in EF N_2 0,3) in raztros gnoja (EF NH_3 gnojenje 0,66), pri čemer se v primeru tehnik z zmanjšanimi emisijami uporablja korekcijske faktorje (KF) za zmanjšanje emisij:

- KF za NH_3 za zmanjšanje emisij iz hlevov je 0,7,
- KF za zmanjšanje emisij iz skladišča gnoja je 0,5 in
- KF za zmanjšanje emisij pri gnojenju je 0,4.

Izračun ocene emisij amonijaka v zrak zaradi vzreje brojlerjev izražena v kg na mesto za brojlerja na leto, pri upoštevanju 75 % zasedenosti hleva tako znaša 0,0545 kg NH_3 /mesto za brojler/leto, kar ustreza ravni emisij iz BAT 32 oziroma 0,1076 kg NH_3 /mesto za brojlerja/leto, upoštevajoč hleve, gnojišče in gnojenje.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki je določena v točki a) BAT 25 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 2.3.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za monitoring emisij amonijaka v zrak iz BAT 25.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 26 je redni monitoring emisij vonjav v zrak.

V bližini naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja po navedbah upravljavca ni občutljivih sprejemnikov za vonjave (najbližji posamezni bivalni objekt je oddaljen približno 292 m glede na Atlas okolja), kot so območja, za katera je potrebna posebna zaščita pred motečimi vplivi kot npr. stanovanjska območja, območja, na katerih se izvajajo človeške dejavnosti (npr. šole, vrtci, rekreativne površine, bolnišnice ali domovi za nego) in občutljivi ekosistemi/habitati. Farma leži v občini Šmartno ob Paki, locirana je izven naselja. Podrobnejša lokacija farme in oddaljenosti posameznih bivalnih objektov je že obrazložena pri BAT 12. Na hlevu je strešna ventilacija, na čelni strani pa je ventilacija, ki se jo uporablja v ekstremnih temperaturah. Dovod svežega zraka pa poteka preko odprtih z avtomatskim načinom odpiranja/zapiranja. Podrobnejši opis je že naveden pod tehniko BAT 12 in 13.

Z modeliranjem so bili ocenjeni vplivi vonjav na okolico farme. Širjenje onesnaževal je pogojeno z meteorološkimi pogoji. Kot uporabljeni emisijski podatki o vonjavah so bili uporabljeni enoletni podatki o značilnostih vetra (frekvenca, smer in hitrost vetra), stabilnost atmosfere iz najbližje državne meteorološke postaje Velenje in emisijski podatki iz Poročila o tehnoloških meritvah emisij v zrak – meritve vonjav, izvajalca IVD Maribor, št. CEVO-20388/2023 z dne 14. julija 2023. Meritve emisij vonjav so bile opravljene v času, ko je bil hlev poln, z merilno metodo ugotavljanja koncentracije vonjav z dinamično olfaktometrijo v skladu s SIST EN 13725. Meritve emisij vonjav so bile opravljene na 6-ih merilnih mestih, in sicer dve na stenskem izpustu in štiri na strešnem izpustu. Upoštevan je bil tudi relief za vetrovni model. Hrapavost tal je bila določena z avtomatskim vnosom glede na pokrovnost tal. V Sloveniji ni zakonske regulative, ki bi določala mejno vrednost za emisije vonjav iz farm, prav tako za določanje pogostosti pojavljanja vonjav pri občutljivih sprejemnikih, zato se navedeno ocenjevanje navezuje na nemško smernico, ki opredeli vpliv vonjav na okolje kot pomembno moteč, če vpliv virov vonjav na obravnavanem območju presega vrednost, izraženo kot relativno pogostost pojavljanja vonjav (% časa v koledarskem letu). Pri modeliranju je bil uporabljen program Austal View, s katerim se računa disperzija onesnaževal v zraku (Lagrangeov model disperzije delcev in snovi), ki omogoča izračun pogostosti pojavljanja vonjav v okolju. Pri tem so bili upoštevani meteorološki podatki o smeri in jakosti vetra iz najbližje državne meteorološke postaje Velenje in podatki o stabilnostnih razredih za Celje Medlog. Pri tem so bile upoštevane predpostavke o razlikah zaradi oddaljenosti hleva v Paški vasi ter posebnosti Paške doline in specifičnosti lokacije (bližina gozda). Prav tako je bil upoštevan relief za vetrovni model. Širjenje emisij vonjav nastaja večinoma proti koncu turnusa reje živali, ko so živali odrasle in je odvisno predvsem od meteoroloških dejavnikov, kot so smer in hitrost vetra, stabilnost atmosfere, padavin in naravnih filtrov, kot so drevesne zasaditve. Iz vetrne rože državne meteorološke postaje Velenje je zaslediti značilne vetrove, ki pihajo v povprečju 0,9 m/s (povprečje 16-letnega obdobja), prevladuje pa veter severozahodne smeri (29,6 % primerov) in veter v smeri jugovzhod (25,4 % primerov), kar je stran od najbližjih stanovanjskih enot. Rezultati so pokazali, da pogostost pojavljanja vonjav v koledarskem letu za najbližje objekte ne bo večja od 5 %, kar je pod priporočljivo mejno vrednostjo nemške smernice (15 % za kmetijsko in mešano okolje oziroma 10 % za stanovanjsko okolje).

Glede lokacije farme in izdelane Strokovne ocene o obremenitvi okolja s prašnimi delci in vonjavami, št. poročila CEVO-20388/2023-B, izdelal IVD Maribor z dne 27.9.2023 (P2-FarDroA7-avg23), se po mnenju upravljavca ne pričakuje nesprejemljivega poslabšanja kvalitete zraka v širši okolici farme zaradi emisij vonjav. Ugotovljeno je bilo, da se emisije vonjav dovolj razredčijo. Upravljavec ima izdelan tudi Načrt obvladovanja vonjav (št. P2-FarDroA3-avg23, izdelal IVD Maribor z dne 1.8.2023), iz katerega izhaja, da bo upravljavec izvajal natančno določen program, s katerim so definirani viri vonjav in primarni ukrepi za obvladovanje vonjav v skladu z najboljšimi razpoložljivimi tehnikami za zmanjševanje vonjav.

Zaradi navedb stranskih udeležencev glede motečega vpliva vonjav na občutljive sprejemnike in zaradi preverjanja učinkovitosti izvajanja vseh ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje vonjav,

je ministrstvo v točki 1 izreka te odločbe dodalo v obseg naprave meteorološko postajo in določilo, da se na reprezentativnem mestu farme Drofelnik zagotovi kontinuirano merjenje meteoroloških parametrov, kot je razvidno iz točke 2.1.4. izreka te odločbe, ki bodo služili kot podlaga za modeliranje vonjav. Za ugotovitev dejanskega stanja obremenitve okolja z vonjavami je ministrstvo tudi določilo izvajanje rednega monitoringa emisije vonjav v zrak s strani pooblaščenega izvajalca monitoringa, in sicer v obdobju vsaj enega leta in tekom posameznega turnusa v zadnjih 10 dneh posameznega cikla reje, ko je obremenitev največja iz bivalnega objekta za brojlerje po merilni metodi SIST EN 13725 za določanje koncentracije vonjav, pri čemer se rezultati priložijo k oceni o letnih emisijah snovi v zrak iz točke 2.4.1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja.

Prav tako mora upravljavec po preteku obdobja enega leta meritev vonjav iz točke 2.3.3. izreka tega dovoljenja zagotoviti izračun disperzije vonjav z validiranim modelom za širjenje vonjav, pri katerem se izračun izvede kot časovna vrsta izračunov v obdobju enega leta in modelni izračun posredovati Agenciji Republike Slovenije za okolje kot priložo k oceni o letnih emisijah snovi v zrak iz točke 2.4.1. izreka tega dovoljenja.

Ministrstvo je določilo, da mora upravljavec izvajati tehniko glede rednega monitoringa emisije vonjav v zrak, opisane v BAT 26 Zaključka o BAT, v povezavi s Prilogo 6 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja. Ministrstvo je v točki 2.3.3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za monitoring emisije vonjav v zrak iz BAT 26.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 27 je monitoring emisij prahu iz posameznega bivalnega objekta za živali z uporabo ene od naslednjih tehnik, pri čemer je pogostost vsaj takšna, kot je navedena spodaj:

- a) Izračun z merjenjem koncentracije prahu in stopnje prezračevanja z uporabo metod iz standardov EN ali drugih metod (v skladu s standardi ISO, nacionalnimi ali mednarodnimi standardi), s katerimi se zagotavljajo podatki enakovredne znanstvene kakovosti. Enkrat na leto.
- b) Ocena z uporabo emisijskih faktorjev. Enkrat na leto.

Upravljavec uporablja pri monitoringu emisij prahu iz posameznega bivalnega objekta za živali tehniko ocene z uporabo emisijskih faktorjev za prah, kjer je predlagan emisijski faktor za brojlerje 0,017 kg/mesto za žival v hlevu na leto. Izbran emisijski faktor je primeren in priporočen, saj se v primeru izvajanja ukrepov za zmanjševanja prašenja kot je način reje (talna reja), uporaba bolj grobega nastilja kot so lesni oblanci, napajalni sistem, ki ne toči, krma, ki se ne raztresa in prisilni ventilacijski sistem (računalniški, avtomatizirani, prilagojena hitrost potrebi, strešna ventilacija na hlevih, čelna ventilacija v ekstremnih temperaturah) uporabi emisijski faktor iz spodnjega razpona (0,017 – 0,022) priporočenih nizozemskih emisijskih faktorjev iz referenčnega BAT dokumenta. Upravljavec v okviru rednega obratovalnega monitoringa za emisije snovi v zrak oceni emisije prahu iz hlevov vsako leto enkrat. Pri uporabi emisijskega faktorja se upošteva vrsto in število perutnine oziroma zasedenost hleva in tehnike, ki se uporabljajo za zmanjšanje emisije prahu iz posameznih bivalnih objektov za živali, ki so podrobneje opisane pri BAT 11.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki je določena v točki b) BAT 27 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 2.3.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za monitoring emisij prahu iz posameznega bivalnega objekta za živali iz BAT 27.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 28 je monitoring emisij amonijaka, prahu in/ali vonjav iz posameznega bivalnega objekta za živali, opremljenega s sistemom za čiščenje zraka.

Upravljavec nima sistema za čiščenje zraka, zato navedeni BAT 28 ni relevanten oziroma upravljavcu ni treba izvajati monitoringa, opisanega v BAT 28 Zaključkov o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 29 je monitoring naslednjih parametrov procesa vsaj enkrat na leto:

- a) Poraba vode: vgrajeni so števcji za porabo vode. Vodi se poraba vode preko računov in na hlevskem listu.
- b) Poraba električne energije: vgrajeni so števcji za porabo električne energije in vodi se poraba preko računov.
- c) Poraba goriva: vodi se poraba diesel goriva za diesel elektro agregat preko računov ter utekočinjenega naftnega plina za namen ogrevanja hlevov preko računov o nabavi.
- d) Število prejetih in oddanih živali, pri čemer se upoštevajo tudi pogini: vodi se hlevski list z evidenco o številu ob vhlevitvi in ob izhlevitvi ter o poginu za vsak hlev posebej (na ciklus) in na leto.
- e) Poraba krme: vodi se evidenca – hlevski list za nabavo krme na osnovi podatkov iz dobavnic krme za posamezen turnus in na letnem nivoju.
- f) Proizvodnja gnoja: vodi se količina gnoja z evidenco oddaje gnoja pogodbeniku po turnusu in na letnem nivoju.

Upravljaec izvaja evidenco vseh parametrov procesa, in sicer vodi mesečno/letno porabo parametrov in porabo glede na turnus (poraba vode, električne energije, poraba goriva (lesne biomase), število kadavrov, poraba krme, količina gnoja).

Ministrstvo je presodilo, da upravljaec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, določene v BAT 29 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 7.1.9 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za vodenje evidence porabe vode, porabe električne energije, porabe goriva, števila prejetih in oddanih živali, pri čemer se upoštevajo tudi skotitve in pogini, porabe krme in proizvodnje gnoja iz BAT 29.

B. Zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine

BAT 32: Emisije amonijaka iz bivalnih objektov za perutnino

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 32 za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak iz posameznega bivalnega objekta za brojlerje je uporaba ene od spodaj navedenih tehnik ali njihove kombinacije:

- a) Prisilno prezračevanje in napajalni sistem brez iztekanja (v primeru polnih tal z globokim nastiljem).
- b) Sistem za umetno sušenje nastilja z uporabo notranjega zraka (v primeru polnih tal z globokim nastiljem).
- c) Naravno prezračevanje v kombinaciji z napajalnim sistemom brez iztekanja (v primeru polnih tal z globokim nastiljem).
- d) Nastilj na traku za gnoj in umetno sušenje z zrakom (v primeru nivojskih sistemov tal).
- e) Ogrevana in hlajena tla z nastiljem (pri kombiniranih sistemih).
- f) Uporaba sistemov za čiščenje zraka, kot so:
  - 1. mokri pralnik s kislino,
  - 2. dvostopenjski ali tristopenjski sistem za čiščenje zraka,
  - 3. biološki pralnik plinov (ali biološki precejalni filter).

Upravljavec uporablja tehniko za zmanjševanje emisij amonijaka v zrak iz bivalnega objekta za brojlerje z izvajanjem tehnike pod točko a) tako, da poteka reja na polnih tleh z globokim nastiljem, prisilnim prezračevanjem in napajalnim sistemom brez iztekanja. V hlevu je nameščeno prisilno prezračevanje s pomočjo ventilatorjev, ki so računalniško vodeni na osnovi vgrajenih senzorjev za zaznavanje temperature in zračne vlage. V hlevih se nahaja kapljični »nipl« napajalni sistem; sistem je računalniško voden, da zaznava pritisk in ga prilagaja. V vzrejnem objektu je talno gretje, ki suši nastilj.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki je določena v točkah a) in delno e) BAT 32 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 2.1.5 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo tehniko za zmanjšanje emisije amonijaka v zrak iz posameznega bivalnega objekta za brojlerje in v točki 2.2.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja v Preglednici 1 iste točke izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo mejno vrednost emisije za dušik, izražen kot NH₃ iz Preglednice 3.2 BAT 32 Zaključkov o BAT.

4. Sodelovanje javnosti

Ministrstvo je skladno z določilom 113. člena ZVO-2 javnosti zagotovilo vpogled v vlogo in predloženo dokumentacijo za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja in osnutek odločitve o okoljevarstvenem dovoljenju. Ministrstvo je z javnim naznanilom št. 35432-61/2023-2570-5 z dne 18. 6. 2024 v svetovnem spletu, državnem portalu e-uprava ter na sedežu Upravne enote Velenje in občine Šmartno ob Paki, obvestilo javnost o vseh zahtevah iz drugega odstavka 113. člena ZVO-2. Javnost je bila obveščena, da je vpogled v vlogo za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja in osnutek odločitve o okoljevarstvenem dovoljenju zagotovljen v prostorih Upravne enote Velenje. Javnosti je bilo omogočeno dajanje mnenj in pripomb 30 dni od dneva začetka javne razgrnitve, to je od 24. 6. 2024 do 23. 7. 2024.

V tem času so bile na Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Langusova ulica 4, 1000 Ljubljana oziroma na gp.mope@gov.si posredovane pripombe Civilne iniciative za boljšo kakovost življenja v Šmartnem ob Paki, Zveze ekoloških gibanj Slovenije – ZEG, Cesta krških žrtev 53, 8270 Krško in Gorenje Keramika, d.o.o., Partizanska cesta 12, 3320 Velenje.

Ministrstvo je z dopisom št. 35432-61/2023-2570-15 z dne 5. 8. 2024 in št. 35432-61/2023-2570-16 z dne 7. 8. 2024, v skladu z 9. členom ZUP, pozvalo upravljavca, da se opredeli do pripomb, pridobljenih tekom javne razgrnitve. Upravljavec je odgovore na pripombe podal dne 9. 9. 2024.

Ministrstvo je v času javne razgrnitve prejelo tudi dve zahtevi za vstop v predmetni upravni postopek.

Ministrstvo je status stranskega udeleženca priznalo stranskemu udeležencu, Civilni iniciativi za boljšo kakovost življenja v Šmartnem ob Paki, ki jo po pooblastilu zastopa odvetnik Aleš Sevšek iz Celja (sklep št. 35432-61/2023-2570-22 z dne 3. 10. 2024) in stranskemu udeležencu, Zveza ekoloških gibanj Slovenije - ZEG, Cesta krških žrtev 53, 8270 Krško, ki ga zastopa predsednik Karel Lipič (sklep št. 35432-61/2023-2570-21 z dne 3. 10. 2024).

Mnenja in pripombe, posredovane v času javne razgrnitve, ministrstvo navaja v nadaljevanju te obrazložitve, prav tako v nadaljevanju navaja, kako je ta mnenja in predloge upoštevalo pri odločitvi. Posamezne pripombe Civilne iniciative za boljšo kakovost življenja v Šmartnem ob Paki, ki jo po pooblastilu zastopa odvetnik Aleš Sevšek iz Celja, in Zveze ekoloških gibanj Slovenije - ZEG, Cesta krških žrtev 53, 8270 Krško, ki jo zastopa predsednik Karel Lipič, katerima je bil priznan

status stranskega udeleženca, ministrstvo navaja kot pripombe »CIŠP« oz. »ZEG«, opredeli pa se tudi do pripomb Gorenje Keramika, d.o.o..

A. SPLOŠNI DEL

1. Uvod

Ministrstvo pojasnjuje, da gre v predmetnem postopku za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja za napravo, ki povzroča industrijske emisije z dejavnostjo intenzivne reje perutnine (piščancev brojlerjev) z zmogljivostjo 42.000 mest in ne za pridobitev okoljevarstvenega soglasja, saj se za navedeno zmogljivost glede na Prilogo 1 Uredbe o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15 in 26/17), okoljevarstveno soglasje ne zahteva. Agencija RS za okolje je dne 19. 7. 2017 izdala sklep št. 35405-276/2017-6, v katerem je odločila, da nosilcu nameravanega posega (upravljavcu) ni potrebno izvesti presoje vplivov na okolje in pridobiti okoljevarstvenega soglasja. Iz sklepa o predhodnem postopku izhaja, da je bil predhodni postopek izveden na podlagi točke A.V.2 Priloge 1 Uredbe o posegih v okolje za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15 in 26/17), za izgradnjo hleva za paitanje pitovnih piščancev z zunanjo ureditvijo z maksimalno kapaciteto 43.000 pitovnih piščancev.

Ministrstvo dodatno, glede na pripombo CIŠP, da ne gre za novo napravo, saj je le-ta že zgrajena, poudarja, da niti ZVO-2 niti Uredba o vrsti dejavnosti, ki povzroča industrijske emisije, ne definirata, kaj je obstoječa naprava, ki povzroča industrijske emisije. Zadnjo definicijo obstoječe naprave, ki povzroča industrijske emisije, je zaslediti v drugem odstavku 87. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1F, Uradni list RS, št. 92/13). ZVO-1F ima za različne okoliščine celo več različnih definicij za obstoječo napravo, ki povzroča industrijske emisije (npr. drugi odstavek 85. člena ZVO-1F) - roki, da bi konkretno napravo lahko opredelili za obstoječo napravo, ki povzroča industrijske emisije, pa so vsekakor že potekli. Ministrstvo mora v izreku okoljevarstvenega dovoljenja zato določiti enake obratovalne pogoje in druge ukrepe, ki bi jih morala izkazovati naprava tudi če še ne bi obratovala, torej, ministrstvo jo mora obravnavati po postopku za novo napravo.

Ker gre v tem postopku za prvo pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja in ne njegovo spremembo, ministrstvo ne more upoštevati pripomb glede povečanja zmogljivosti naprave, saj ministrstvo upošteva zmogljivost glede na tehnično značilnost naprave, ki izhaja iz vloge in je opredeljena z dejansko kapaciteto naprave.

V kolikor naprava obratuje brez pravnomočnega okoljevarstvenega dovoljenja za napravo, ki povzroča industrijske emisije, to ni razlog za zavrnitev zahteve za pridobitev tovrstnega okoljevarstvenega dovoljenja, temveč je del ugotovitvenega postopka, ki je v pristojnosti inšpektorja, pristojnega za okolje.

Predmet tega upravnega postopka je izdaja okoljevarstvenega dovoljenja za obratovanje naprave, ki povzroča industrijske emisije, in ki se nahaja na naslovu Paška vas, 3327 Šmartno ob Paki na zemljiščih v k.o. 971 Paška vas s parc. št. 77/5, in sicer za napravo z oznako A1, za dejavnost intenzivne reje perutnine (piščancev brojlerjev) s proizvodno zmogljivostjo 42.000 mest (Farma Drofelnik).

Napravo A1 in druge z njo neposredno tehnično povezane dejavnosti sestavljajo naslednje tehnološke enote:

- hlev 1 (N1) s silosoma Sil1 in Sil2,
- kotel na lesno biomaso (N2) z zalogovnikom za sekance (Sk1),
- diesel elektro agregat (N3),

- mala komunalna čistilna naprava (mKČN) (N4),
- skladišče za poginule živali (SkO1),
- zbiralnika za odpadno pralno vodo (Rez1 in Rez2, SkRO1) in premični rezervoar (L-tank) (Rez3),
- meteorološka postaja.

Ministrstvo je v skladu z načelom proste presoje dokazov (10. člen ZUP) v upravnem postopku preučilo obsežne dokumente, v katerih stranski udeleženci obširno pojasnjujejo svoj položaj, pretekle spore/nesoglasja z upravljavcem, dosedanje poskuse reševanja nastale situacije in podajajo podatke in dejstva, relevantna za ta upravni postopek. Ministrstvo v nadaljevanju povzema ključna dejstva in ugotovitve stranskih udeležencev in drugih pripomb in se strokovno opredeljuje do vseh dokazil, dejstev in okoliščin, ki so relevantna v tem upravnem postopku.

B. Pripombe, prispele v času javne razgrnitve

Emisije v vode

a) Delovanje čistilne naprave in način odvajanja pralnih voda, ponikalnica

Stranski udeleženec ZEG navaja, da iz predloženih dokumentov izhaja, da bo upravljalec odvajal odpadne pralne vode iz procesa reje v obstoječo lastno čistilno napravo v neposredni bližini posega, nato pa v bližnji potok. Navaja tudi, da iz predložene dokumentacije ni razvidna količina tehnološke vode, ki se bo čistila na čistilni napravi, niti ni podatkov o obremenitvah te vode, predvsem z nutrienti, niti ni podatkov o čistilni napravi, iz katerih bi bila razvidna njena dejanska kapaciteta ter faze čiščenja odpadne vode. Predvideva, da obstoječa čistilna naprava čisti le običajne izcedne vode iz hleva in sanitarne odpadne pralne vode.

ZEG navaja, da je pomembno, da se ugotovi ustreznost bodočega čiščenja tehnoloških izcednih voda iz farme, odpadnih pralnih voda in sanitarnih odpadnih voda na čistilni napravi, ki odvaja vode v neimenovani potok.

ZEG predlaga, da se vključi tudi nujnost ustreznega čiščenja v čistilni napravi, in da se zahteva ustrezna dokazila s strani upravljavca čistilne naprave, da je usposobljen ustrezno očistiti odpadno vodo iz obstoječih in novih hlevov.

ZEG predlaga, da upravljavec čistilne naprave preveri kapacitete svoje naprave in po potrebi sistem dopolni, saj meni, da bo le izgradnja mKČN večje kapacitete kos rešitvi okoljskega problema zaradi povečane vsebnosti nutrientov v vodi.

Ministrstvo pojasnjuje, da gre pri napravi, ki jo je izpostavil ZEG, za obstoječo tipsko malo komunalno čistilno napravo (mKČN) proizvajalca AQUAcare, zmogljivosti 5 populacijskih ekvivalentov (PE), na kateri se čistijo le komunalne odpadne vode. Pooblaščenec izvajalec obratovalnega monitoringa odpadnih vod Eurofins je opravil analizo komunalne odpadne vode iz mKČN in podal mnenje, da mKČN izkazuje zahtevano učinkovitost čiščenja. Količine komunalne odpadne vode so zelo majhne. Največja dnevna količina znaša 0,04 m³/dan.

Iz vloge je razvidno, da ne nastajajo industrijske oz. tehnološke odpadne vode. Odpadne pralne vode se odvaža na kmetijske površine in se jih ne obravnava kot industrijsko odpadno vodo, kar je razvidno iz točke 4.3.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja, v kateri je ministrstvo določilo način ravnanja s pralnimi vodami. Pralne odpadne vode se ne odvajajo na čistilno napravo oz. v vodotok, temveč se jih odvaža na kmetijske površine, zato po mnenju ministrstva ni potrebe o vključitvi ustreznega čiščenja v čistilni napravi in razširitev zahtevka.

Komunalne odpadne vode nastajajo kot posledica uporabe sanitarij in umivalnika za pranje rok pred vstopom v hlev. Komunalne odpadne vode se stekajo v tipsko malo komunalno čistilno napravo z iztokom v potok.

Padavinske odpadne vode se stekajo z utrjenih površin in s streh. Odvajanje je urejeno preko peskolovov, požiralnikov in revizijskih jaškov v zadrževalno ponikovalno polje, morebiten višek padavinske vode ob nalivih pa je preko preliva speljan v strugo potoka.

b) Varstvo vodnih virov in vplivi odpadnih vod

ZEG meni, da je potrebno vse vodne vire spremljati, predvsem vse vire, ki trajnostno potencialno lahko postanejo viri pitne vode. Na to je potrebno biti pozoren pri vseh večjih posegih v prostor ob še neonesnaženih potencialnih vodnih virih, kar to področje je. ZEG predlaga, da se med pogoje za okoljevarstveno dovoljenje doda nova alineja, da se vodonosniki v območju gradnje objekta vključijo v sistem državnega monitoringa za spremljanje stanja podzemnih voda. Izcedne-odpadne pralne vode sedanje in nove lokacije bi se morale že prečistiti v novozgrajeni mKČN, preden se izpustijo v potok, oz. bližnjo reko. Posodobitev oz. nova ČN bi po mnenju ZEG obvezno morala vključevati biološko-kemično čiščenje. Sedanja rešitev za odpadne pralne vode - zbiranje v zbiralnike in naknadno čiščenje voda ni ustrezna.

ZEG še navaja, da ni jasnega podatka o rezultatih čiščenja sedanjih izcednih voda.

Ministrstvo pojasnjuje, da se odpadna pralna voda zbira v zbiralniku, od koder gre voda na obdelovalne površine, ne pa na mKČN kot je že pojasnjeno v točki a) razdelka B., poglavja 4. Sodelovanje javnosti. Pooblaščen izvajalec obratovalnega monitoringa odpadnih vod Eurofins je opravil analizo komunalne odpadne vode iz mKČN in podal mnenje, da mKČN izkazuje zahtevano učinkovitost čiščenja.

Ministrstvo pojasnjuje, da se na območju naprave vodni viri ne nahajajo. V neposredni bližini ni vodovarstvenega območja ter poplavno ogroženih območij, kar je razvidno iz Atlasa okolja.

Ministrstvo ne more slediti predlogu ZEG, da se med pogoje v izrek okoljevarstvenega dovoljenja doda nova alineja, da se vodonosniki v območju gradnje objekta vključijo v sistem državnega monitoringa za spremljanje stanja podzemnih voda, ker se skladno z ZVO-2 z okoljevarstvenim dovoljenjem lahko naloži obveznosti samo upravljavcu, ne pa Agenciji RS za okolje, ki izvaja državni monitoring stanja podzemnih vod.

Emisije hrupa

ZEG navaja konkretne pripombe na Poročilo o hrupu, kjer se ocenjuje obremenjenost okolja s hrupom. Trditev Inštituta za varstvo pri delu in varstvo okolja Maribor, da nameravana dejavnost na tej lokaciji s stališča hrupa «ne predstavlja posega, ki bi prekomerno obremenjeval okolje s hrupom; oz. da je nameravana dejavnost sprejemljiva in ustrezna», je po mnenju ZEG enostranska in minimizira ta okoljski problem. Nekateri stanovanjski objekti v naselju Gorenje in Paška vas bodo po navedbi ZEG v prekomernem hrupu (nad 48 dB/A po WHO). V novogradnji pa bodo ventilatorji, strešni ventilatorji na objektih, reduktorji transportnega traku in agregat, ki bodo dodatno povzročali stalni hrup (24 ur) v bližnjih stanovanjskih objektih do 500 metrov.

Ministrstvo pojasnjuje, da je bilo opravljeno prvo ocenjevanje hrupa v okolju na podlagi meritev za vire hrupa. Poročilo se nahaja v vlogi za pridobitev IED OVD (P43-FarDroA3-avg23). Poleg tega je bila izdelana Ocena obremenjenosti okolja s hrupom (P43-FarDroA1-avg23). Iz Ocene obremenjenosti okolja s hrupom (po Prilogi 4, Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju) izhaja, da zaradi obratovanja virov hrupa mejne vrednosti kazalcev hrupa za vir hrupa in območje, ki veljajo za III. območje, ne bodo presežene pri bližnjih varovanih prostorih. Po mnenju ministrstva navedeni dokument izkazuje, da se ne pričakuje čezmerne obremenitve okolja s hrupom. To potrjujejo tudi izvedene prve meritve (P43-FarDroA3-avg23, Poročilo o prvem ocenjevanju hrupa v

okolju na podlagi meritev za vire hrupa na območju farme za rejo piščancev, Paška vas, št. poročila CEVO-369/2021, IVD Maribor, 03.06.2021). Iz navedenega sledi, da vir ne povzroča čezmerne obremenitve okolja s hrupom na podlagi Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju.

Emisije v zrak – emisije prahu in neprijetne vonjave

Stranska udeleženca CIŠP in ZEG ter Gorenje Keramika d.o.o. enotno oporekajo emisijam neprijetnih vonjav iz naprave in poudarjajo, da se vse od delovanja naprave dalje, med posameznimi cikli vzreje piščancev (t.j. 6,5 do 7 ciklov letno v trajanju do 42 dni, skupaj 294 dni letno), zaradi piščančjega gnoja pa tudi izven tega obdobja, iz farme širijo emisije vonja, ki bistveno vplivajo na življenjske pogoje, kvaliteto bivanja in na zdravje prebivalcev naselij Gorenje, Paška vas in Veliki vrh.

Neprijetne vonjave in prah

Glede neprijetnih vonjav ministrstvo pojasnjuje, da imajo Zaključki o BAT za izvajanje dejavnosti iz Priloge 1 Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije, ki imajo lahko neprijetne vonjave v takšnem obsegu, da jih je treba zakonodajno regulirati, najmanj eno najboljšo razpoložljivo tehniko (en BAT, tj. Best Available Technique), ki ureja neprijetne vonjave. To so npr. Zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev (IRPP), Zaključki o BAT za obdelavo odpadkov (WT), itd. Ministrstvo ugotavlja, da imajo Zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev (IRPP) določene najboljše razpoložljive tehnike (BAT), ki urejajo neposredno obvladovanje vonjav, in sicer v BAT 1, BAT 12, BAT 13 in BAT 26 s podrobnejšim opisom tehnik za zmanjšanje emisij vonjav v poglavju 4.4 navedenih zaključkov. Zaradi navedenega je ministrstvo, glede na relevantne Zaključke o BAT, določilo dodatne zahteve oz. ukrepe glede neprijetnih vonjav v točkah 2.1.4., 2.3.3., 2.3.4., 4.3.1., 4.3.10. in 7.1.1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja s podrobno obrazložitvijo v točki 3.6. glede uporabe Zaključkov o BAT z opisi uporabe teh tehnik pod BAT 1, BAT 12, BAT 13 in BAT 26. Vsi Zaključki o BAT so dosegljivi na Portalu GOV.SI Republike Slovenije (spletna povezava: [Industrijsko onesnaževanje | GOV.SI](#)).

Ministrstvo pojasnjuje, da je v točki 2.1.4. izreka tega dovoljenja določilo ukrepe glede preprečevanja in zmanjševanja emisij vonjav, ki jih mora upravljavec naprave upoštevati, in sicer na podlagi 14. točke 116. člena ZVO-2, kjer je navedeno, da okoljevarstveno dovoljenje vsebuje določitev drugih ukrepov za čim višjo stopnjo varstva okolja kot celote, vključno z zmanjševanjem onesnaževanja na velike razdalje ali čezmejnega onesnaževanja okolja in na podlagi točk b), deloma c), e)1 in g)2 BAT 13 Zaključkov o BAT; ministrstvo je v točki 7.1.1. izreka tega dovoljenja določilo ukrep izvajanja načrta za obvladovanje vonjav iz točke 11 BAT 1 v povezavi z BAT12 Zaključka o BAT; ministrstvo je v točki 2.3.3. izreka tega dovoljenja določilo ukrep izvajanja rednega monitoringa emisije vonjav s standardno metodo na podlagi BAT 26 Zaključka o BAT.

Merilna mesta državne merilne mreže za spremljanje kakovosti zunanjega zraka (PM delci)

ZEG navaja, da na območju posega ni merilnih mest državne merilne mreže, kjer se spremlja kakovost zunanjega zraka (PM delci). Zahteva tudi letne meritve v neposredni bližini.

Ministrstvo pojasnjuje, da s predmetnim okoljevarstvenim dovoljenjem lahko naloži obveznosti samo upravljavcu, ne pa Agenciji RS za okolje, ki izvaja državni monitoring kakovosti zunanjega zraka.

Zakonski predpis glede vonjav

ZEG navaja, da zakonskih predpisov za smrad v Republiki Sloveniji še vedno ni in jih še dolgo ne bo. Vsak investitor, kmetijska politika in politiki zavlačujejo pri sprejemu te zakonodaje. ZEG navaja, da je sklicevanje na nemško zakonodajo nekorektno (5%, 10% oz. 15%) ter sprašuje, zakaj ne upoštevamo priporočil npr. Danske (oddaljenost 500 m) in Nizozemske (oddaljenost od 225-750

m). V Prilogi 10 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov obratovanja znaša minimalni zahtevani odmik le 230 metrov.

Ministrstvo pojasnjuje, da se je z uveljavitvijo spremembe Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Uradni list RS, št. 48/22, v nadaljevanju: Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja) spremenila tudi Priloga 10, ki pod točko 7.1 za naprave za intenzivno rejo določa nove zahteve glede minimalnih odmikov v primeru izgradnje in druge gradbene in operativne zahteve, ki se je začela uporabljati 19.4.2024. Tako je določeno, da se mora pri izgradnji naprave upoštevati minimalni odmik od najbližjega obstoječega ali v prostorsko izvedbenem aktu predvidenega stanovanjskega območja, ob upoštevanju žive mase živali v glavah velike živine, ki se določi z uporabo predpisov s področja kmetijstva, kjer je odčitani odmik iz krivulje za perutnino za 42.000 živali brojlerjev 230 m. Navedena uredba v isti točki Priloge 10 še navaja, da je lahko odmik manjši, če se zmanjšanje emisij vonjav lahko doseže z izvajanjem primarnih ukrepov ali z odvajanjem odpadnega zraka v napravo za čiščenje odpadnih plinov, kjer se vpliv vonjav lahko določi s pomočjo primernega modela za izračun širjenja vonjav. Upravljavec je priložil Strokovno oceno o obremenitvi okolja s prašnimi delci in vonjavami za rejo piščancev brojlerjev v Paški vasi, št. Poročila CEVO – 20388/2023-B z dne 27.9.2023, pooblaščenega izvajalca meritev IVD Maribor, kjer je uporabljen relevanten model za izračun širjenja vonjav (poleg delcev PM₁₀) Austal View proizvajalca Lakes Environmental Software, ki upošteva smernice VDI 3945, podrobneje obrazloženo v obrazložitvi BAT 26, poglavje 3.6.

Sistem za čiščenje zraka

ZEG navaja, da mora biti čiščenje izstopnega zraka s sistemi čiščenja zraka skladno z BREF IRPP in jih je po navedbi ZEG nujno in obvezno uporabiti (zgraditi - montirati v farmi).

Ministrstvo pojasnjuje, da lahko upravljavec za zmanjševanje emisije vonjav (in prahu) namesto naprave za čiščenje odpadnih plinov izvaja na primarni strani zmanjšanje teh emisij z izvajanjem ukrepov za zmanjševanje emisij prahu in vonjav, ki so po mnenju ministrstva vključeni in hkrati tudi skladni z najboljšimi razpoložljivimi tehnikami iz IRPP BAT zaključkov.

Emisije prahu zaradi reje piščancev se zmanjšuje z ustreznimi ukrepi, ki so kombinacija tehničnih rešitev in dobre prakse v upravljanju hleva. Na farmi se, skladno z IRPP BAT zaključki in referenčnim BREF dokumentom (Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Intensive Rearing of Poultry or Pigs, 2017), uporabljajo najboljše razpoložljive tehnike, ki zmanjšujejo emisije prahu v zrak, kot je to razvidno iz točke 2.1.2. in 2.1.3. izreka tega dovoljenja s podrobnejšo obrazložitvijo pri uporabljenih tehnikah v BAT 11, poglavje 3.6.

Prav tako se emisije vonjav primarno obvladujejo z ukrepi za preprečevanje in zmanjševanje učinka vonjav s farme z uporabo najboljših razpoložljivih tehnik, ki jih upravljavec uporablja in so navedene v točki 2.1.4. in 2.3.3. izreka tega dovoljenja s podrobnejšo obrazložitvijo pri uporabljenih tehnikah iz BAT 13 in BAT 26, poglavje 3.6.

Za oboje navedeno je upravljavec priložil Strokovno oceno o obremenitvi okolja s prašnimi delci in vonjavami za rejo piščancev brojlerjev v Paški vasi, št. Poročila CEVO – 20388/2023-B z dne 27.9.2023, IVD Maribor, ki obravnava vplive na kakovost zunanjega zraka zaradi obremenitve okolja s prašnimi delci in z vonjavami na podlagi modelnih izračunov za disperzijo snovi, kjer je bil uporabljen mednarodno priznan validiran Lagrangeev model delcev in Austal View za širjenje snovi v zrak, ki temelji na standardu VDI 3945.

Uporabljen model Austal View 10.3.0 TG je implementacija nemškega zakonsko predpisanega modela za širjenje snovi v zrak, ki temelji na standardu VDI 3945-3.

Standard VDI 3945-3 obravnava simulacijo širjenja snovi v atmosferi s pomočjo Lagrangevega modela delcev, ki omogoča simulacijo disperzije onesnaževal v zraku. Model upošteva vplive kot

so turbulence in topografija terena. Prav tako je zasnovan za obravnavo kompleksnih situacij, vključno z vplivi terena in stavb. Standard VDI 3945-3 zagotavlja znanstveno utemeljitev in metodologijo za modeliranje širjenja onesnaževal v zraku s pomočjo Lagrangevega modela, kar omogoča napovedi koncentracij onesnaževal na različnih lokacijah v okolju.

TA Luft je eden glavnih regulativnih dokumentov v Nemčiji, ki določa standarde za nadzor emisij v zrak, vključno z emisijami vonjav (TA Luft priporoča Priloga 6 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja). TA Luft določa sprejemljive ravni emisij vonjav, meritve emisij vonjav, omejitve, modeliranje širjenja vonjav. Za oceno vpliva emisij vonjav TA Luft priporoča, da se uporablja modeliranje širjenja vonjav. To vključuje uporabo računalniških modelov, ki simulirajo širjenje vonjav iz virov emisij v okolje glede na vremenske pogoje in topografijo.

GIRL (Geruchsimmissionsrichtlinie, smernice za emisije vonjav) je prav tako nemški regulativni dokument, ki pa ureja specifično področje vonjav. Določa podrobne smernice glede metodologije merjenja vonjav, natančne mejne vrednosti za različne vrste območij (industrijska, stanovanjska itn).

TA Luft kot GIRL sta dokumenta, ki urejata področje vonjav v Nemčiji. Čeprav TA Luft širše obravnava kakovost zraka, je GIRL bolj specifičen glede emisij vonjav.

V GIRL in TA Luft so podrobneje opredeljene mejne vrednosti za prisotnost vonjav v zraku, specifično glede tega, kako pogosto se lahko vonjave pojavljajo v določenem obdobju (npr. do 10% časa v letu za stanovanjska območja in do 15 % za industrijska območja).

Za oceno obremenitve okolja z vonjavami ter meritve emisij vonjav so bile uporabljene zgoraj navedene zadnje mednarodno priznane metodologije. Ugotovitve modela so, da gre za obremenitev okolja z emisijami vonjav, vendar so le-te v okviru sprejemljivih obremenitev pri najbližjih stanovanjskih območjih in industrijskih območjih.

Z modelnim izračunom je bila dobljena koncentracija prasnih delcev pri najbližjih sprejemnikih sprejemljiva in pod mejnimi vrednostmi. Modelni izračun je prav tako pokazal sprejemljivo pogostost pojavljanja vonjav za kmetijsko in stanovanjsko območje. Glede na upoštevanje maksimalne emisije zaradi obratovanja hleva se emisije vonjav dovolj razredčijo.

Lokacija in minimalni odmik naprave

Stranski udeleženec CIŠP opozarja na neupoštevanje minimalnih odmikov naprave, kjer so v Prilogi 10 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov obratovanja določeni minimalni odmiki naprav za intenzivno rejo, pri čemer še posebej opozarja, da mora biti odmik od rastlin, občutljivih na dušik in ekosistemov, pri čemer se kot primer takšnega ekosistema izrecno navaja »gozd«, znašati minimalno 150 m (str. 11, Priloga 10). Naprava se nahaja zahodno od Paške vasi na parceli št. 77/5. Na jugozahodni in zahodni smeri meji na gozdne površine, ki ležijo na parceli št. 76 in št. 77/4. Gozd je od stavbe-farme upravljavca dejansko oddaljen zgolj 8 m.

Ministrstvo pojasnjuje, da Priloga 10 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja v točki 7.1. za naprave za intenzivno rejo določa minimalne odmike in sicer je treba pri gradnji novih naprav upoštevati minimalni odmik vsaj 150 m od rastlin, občutljivih na dušik (npr. drevesnice, kulturne rastline), in ekosistemov (npr. resava, barje, gozd). Zahteva glede minimalnega odmika se torej upošteva pri gradnji novih naprav vsaj 150 m od rastlin, občutljivih na dušik in ekosistemov, med katerimi je primeroma naveden tudi gozd. Gre za zahtevo iz predpisa, ki se nanaša na umeščanje naprave v prostor in ne na obratovalne pogoje naprave, o čemer se odloča v postopku izdaje okoljevarstvenega dovoljenja. Ministrstvo je mnenja, da bi se ta zahteva iz Priloge 10 lahko upoštevala v primeru, ko bi šlo za novogradnjo naprave, v tem primeru pa je naprava že zgrajena, zanj je pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje in glede vplivov na okolje izveden tudi predhodni postopek v letu 2017. Spremenjena Priloga 10 oz. Priloga 4 iz Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Uradni list RS, št. 48/22), ki je uvedla tudi to novost glede predhodno navedenih odmikov, se je začela uporabljati 19. 4. 2024 (2 leti po uveljavitvi citirane uredbe). Glede na določbe citirane uredbe, se minimalni odmik (vsaj 150 m od rastlin, občutljivih na dušik in ekosistemov) za že zgrajene objekte ne uporablja, saj je citirana uredba prav zaradi morebitnega načrtovanja novih

naprav za intenzivno rejo uporabo Priloge 10 odložila za 2 leti od uveljavitve citirane uredbe, da so se lahko investitorji pripravili in prilagodili načrtovanje tovrstnih naprav v skladu z novimi zahtevami glede minimalnih odmikov. Samo zakon lahko določi, da imajo njegove posamezne določbe učinek za nazaj, če to zahteva javna korist in če se s tem ne posega v pridobljene pravice (155. člen Ustave RS v povezavi s 7. členom ZUP), vendar v tem primeru ne gre za takšne okoliščine, saj je upravljavec pravico graditi na podlagi pravnomočnega gradbenega dovoljenja pridobil že v letu 2017.

Poleg tega je pri Opredelitvi pojmov v Zaključkih o BAT pod pojem Občutljiv sprejemnik navedeno, da se nanaša na območje, za katero je potrebna posebna zaščita pred motečimi vplivi, kot npr. občutljivi habitati/ekosistemi, za kar ministrstvo smatra zavarovana območja narave oziroma varovane rastlinske vrste. Iz Atlasa okolja ni razvidno, da bi imel gozd, na katerega meji naprava, kakršenkoli naravovarstveni ali drug status.

Pri tem ministrstvo še pripominja, da je ena izmed najboljših razpoložljivih tehnik za zmanjšanje emisij vonjav in/ali učinka vonjav s farme prav ukrep učinkovite postavitve zunanjih ovir za ustvarjanje turbulence v izhodnem toku zraka (četrta alineja točke c) BAT 13) kot npr. vegetacijskih ovir, kar je podrobneje obrazloženo v BAT 13 Zaključka o BAT, poglavje 3.6 (gre za ukrepe za preprečevanje in zmanjševanje emisije vonjav, ki so določeni v točki 2.1.4. izreka tega dovoljenja).

V strokovni oceni obremenitve okolja s prašnimi delci in vonjavami (št. poročila CEVO-20388/2023-B, izdelal IVD MARIBOR z dne 27.9.2023) se je na podlagi Priloge 10 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Uradni list RS, št. 31/07, 70/08, 61/09, 50/13, 44/22 – ZVO-2 in 48/22, v nadaljevanju: Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja) prav tako preveril minimalni odmik naprave za intenzivno rejo od najbližjega stanovanjskega območja na način kot že obrazloženo predhodno v poglavju Zakonski predpis glede vonjav (Emisije snovi v zrak, B. Pripombe, prispele v času javne razgrnitve) te obrazložitve. Odčitek po krivulji za minimalni odmik naprave za intenzivno rejo piščancev od stanovanjskega območja je 230 m. Znotraj minimalnega odmika od naprave za intenzivno rejo piščancev ni stanovanjskega območja. Ministrstvo je prav tako preverilo odmike v Atlasu okolja in ugotovilo, da se noben stanovanjski objekt ali naselje ne nahaja v območju minimalnega odmika naprave za intenzivno rejo piščancev brojlerjev.

Načrt obvladovanja vonjav

Stranski udeleženec CIŠP opozarja na Načrt obvladovanja vonjav iz dokumenta P2-FarDrpA3-avg23, ki temelji na Strokovni oceni obremenitve okolja s prašnimi delci in vonjavami, poročilo CEVO-20388/2023-B, z dne 27.9.2023, kjer je nesprejemljiva uporaba vremenskih podatkov meteorološke postaje Velenje, ki ima povsem drugačne geografske značilnosti od lokacije konkretne farme in je zato za modelni izračun neprimerna.

Ministrstvo pojasnjuje, da se je v Strokovni oceni obremenitve okolja z vonjavami št. poročila CEVO-20388/2023-B, z dne 27. 9. 2023 ugotavljal vpliv vonjav na okolico Farme Drofelnik z modelnim izračunom. Disperzijo in širjenje vonjav ter ocenjevanje obremenjenosti zraka z vonjem se je ugotavljalo z uporabo disperzijskega modela, ki upošteva tudi topografske in meteorološke pogoje. Modeliranje omogoča izračun razdalj, na katere vpliv vira vonja glede na meteorološke in topografske pogoje predstavlja obremenitev okolja oziroma obremenitev koncentracij vonja na območju vrednotenja z oceno obremenitve lokalnega okolja in prebivalstva. Z modelom se tako ugotavlja obremenjenost zraka z vonjem glede na čas povprečij, ki se uporablja za izračun koncentracij vonja. Uporabljen model Austal View, ki temelji na standardu VDI 3945-3 obravnava simulacijo širjenja vonja v atmosferi s pomočjo Lagrangevega modela, kot že podrobneje opisano zgoraj. Tak model upošteva vplive turbulence in relief terena in je zasnovan za obravnavo kompleksnih situacij, vključno z vplivi reliefa in ovir. Standard VDI 3945 tako zagotavlja znanstveno utemeljitev in metodologijo za modeliranje širjenja onesnaževal v zraku s pomočjo Lagrangevega modela za napovedi koncentracij onesnaževal na različnih lokacijah v okolju.

Ministrstvo še dodatno pojasnjuje, da je v Prilogi 6 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja priporočena metoda za izračun disperzije snovi na osnovi Lagrangevega modela delcev v skladu z navodilom VDI 3945. V modelnem izračunu, ki mu predlagatelj oporeka, je bil uporabljen mednarodno priznan validiran Lagrangeev model delcev, sestavljen iz ustreznega disperzijskega modela, ki zmore računati polje koncentracij onesnaženja nad neravnim terenom in meteorološkim modelom, ki je zmožen računati tridimenzionalno vetrno polje na podlagi izmerjenih podatkov.

TA Luft je eden glavnih regulativnih dokumentov v Nemčiji, ki določa standarde za nadzor emisij v zrak, vključno z emisijami vonjav (TA Luft priporoča Priloga 6 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja). TA Luft določa sprejemljive ravni emisij vonjav, meritve emisij vonjav, omejitve, modeliranje širjenja vonjav. Za oceno vpliva emisij vonjav TA Luft priporoča, da se uporablja modeliranje širjenja vonjav. To vključuje uporabo računalniških modelov, ki simulirajo širjenje vonjav iz virov emisij v okolje glede na vremenske pogoje in topografijo.

Za oceno obremenitve okolja z vonjavami so bile po mnenju ministrstva v dokumentih Načrt obvladovanja vonjav in v Strokovni oceni obremenitve okolja s prašnimi delci in vonjavami, poročilo CEVO-20388/2023-B, uporabljene zgoraj navedene zadnje mednarodno priznane metodologije za izračun disperzije vonjav in celotnega prahu. Pri tem so bili uporabljeni korektni meteorološki podatki (temperatura, relativna vlažnost, višina padavin, značilnost, hitrost, frekvenco in smer vetra, stabilnost atmosfere itd.) za obdobje enega leta s povprečji, ki niso daljša od pol ure, podatke o stabilnostnih razredih in upoštevan je bil relief za vetrovni model.

Geografska lokacija farme – vremenski podatki

Stranski udeleženec CIŠP oporeka uporabo vremenskih podatkov meteorološke postaje Velenje za potrebe modelnih izračunov.

Z namenom zagotavljanja čim višje stopnje varstva okolja kot celote je ministrstvo preučilo vlogo in v vlogi priloženo Strokovno oceno obremenitve okolja s prašnimi delci in vonjavami, poročilo CEVO-20388/2023-B, pooblaščenega izvajalca meritev ter izjasnitve, da je upravljavec naprave kupil in postavil tudi svojo lastno vremensko postajo za spremljanje meteoroloških parametrov, je ministrstvo presodilo, da mora upravljavec poleg izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij vonjav, izvajati kontinuirano merjenje meteoroloških parametrov na reprezentativnem mestu farme in vsaj eno leto obratovalni monitoring emisije vonjav, na podlagi katerega se bo po obdobju enega leta z modelskim izračunom emisije vonja preverilo učinkovitost izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisije vonjav iz farme, kar je tudi podrobneje obrazloženo v BAT 26 Zaključka o BAT, poglavje 3.6.

Stranski udeleženec CIŠP oporeka izvedenim ukrepom za preprečevanje/zmanjševanje emisij vonja na farmi. Konkretni ukrepi so opredeljeni v tč. 2.5. načrta za obvladovanje in ne vključujejo prav nobenega konkretnega in učinkovitega ukrepa za zmanjšanje smradu, ki ga prebivalci Gorenja Keramike ter naselij Gorenje, Paška vas in Veliki vrh evidentno trpijo. CIŠP še poudarja, da se vsi ti ukrepi na obstoječi farmi že uporabljajo in da so popolnoma neučinkoviti.

Ministrstvo pojasnjuje, da je izvedlo presojo skladnosti obratovanja farme z najboljšimi razpoložljivimi tehnikami iz IRPP BAT zaključkov. Ministrstvo je na podlagi podatkov v vlogi in na podlagi primerljivih razpoložljivih tehnik ugotovilo, da so predlagani ukrepi za preprečevanje in zmanjševanje emisij vonjav enakovredni najboljšim razpoložljivim tehnikom, ki so že določeni v točki 2.1.4. izreka tega dovoljenja in dodalo še dodatne ukrepe za zmanjšanje vonjav, in sicer v prvi alineji točke 2.1.4. izreka tega dovoljenja kontinuirano merjenje meteoroloških parametrov in v točki 2.3.3 izreka tega dovoljenja izvajanje vsaj eno leto rednega monitoringa vonjav, kar je podrobneje obrazloženo v BAT 26 Zaključka o BAT, poglavje 3.6.

Odpadki

Ravnanje z gnojem in odpadno pralno vodo

Glede na izračun količine gnoja stranski udeleženec CIŠP trdi, da je podatek o letni proizvodnji gnoja 315 t nepravilen in prirejen za potrebe tega postopka. Nadalje navaja, da upravljavec po eni strani zatrjuje, da se piščančji gnoj na lokaciji farme ne skladišči niti se ga začasno ne odlaga, po drugi strani pa se po čiščenju objekta gnoj sproti odvaža, da pri tem ostanejo tudi viški, ki se oddajajo najugodnejšim hmeljarjem. CIŠP je mnenja, da je potrebno viške gnoja do odvoza skladiščiti, ob tem pa kaže na upravljavca, ki mu naj bi bilo znano, da se to počne prav na farmi. CIŠP je mnenja, da do emisije vonjav (smradu) v znatni meri prihaja tudi zaradi neučinkovitega ravnanja s piščančjim gnojem in odpadno vodo.

Ministrstvo navaja, da stranski udeleženec CIŠP ni posredoval dokazov v podporo svojih trditev glede skladiščenja gnoja na lokaciji. Ministrstvo pojasnjuje, da gnoj, pomešan s steljo, ostane v hlevu, dokler so tam brojlerji. Ko se brojlerji oddajo v zakol in je objekt prazen, se prične s čiščenjem. Gnoj se iz objekta odstrani strojno. Na lokaciji same farme se ga ne skladišči ali začasno odlaga, temveč se takoj po zaključenem ciklusu po čiščenju objekta sproti odvaža na kmetijske površine, ki so v lasti upravljavca ali drugih oseb, višek pa se odda najugodnejšemu odjemalcu, večinoma hmeljarjem. Na lastnih kmetijskih zemljiščih se ga takoj zaorje ali pa omejeno časovno obdobje skladišči ob robu kmetijskih zemljišč do 6 mesecev. Ob robu kmetijskih zemljišč začasno skladiščen gnoj se naloži v kupe, ki niso večji od 30 m³ in se jih pokrije z nepoškodovano vodoodporno folijo, ki sega čez vznožje kupa najmanj 1 m v vse smeri, da ne pride do zatekanja vode pod folijo. Folija je obtežena oziroma pritrjena k tlom, da je onemogočeno razkritje zaradi vetra. Kup je oblikovan tako, da se na foliji, s katero je prekrit, ne nabira deževnica. S folijo se pokrije takoj, ko se kup formira. Nobeno od kmetijskih zemljišč se ne nahaja na VVO niti na območjih, varovanih na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave.

Hlevski gnoj, ki se ga skladišči ob robu kmetijskih zemljišč, vsebuje več kot 400 g suhe snovi/kg (74,35 %). V enem turnusu nastane 90 m³ oziroma 45 t gnoja, kar v enem letu (6,5 oz. max. 7 turnusov) znese največ 630 m³ oziroma 315 t gnoja. V hlevu je urejen tudi zajem odpadnih pralnih vod, ki odtečejo v zbirne jaške in nato v dva zaporedno vezana rezervoarja odpadne pralne vode (Rez1 in Rez2, SkRO1). Oba rezervoarja sta podzemna in vodotesna (betonska) s kapaciteto 10 m³, oba skupaj 20 m³. Pri enem pranju hleva (N1) ob koncu vsakega turnusa, nastane 15 m³ odpadne pralne vode. Zbiralnik je dimenzioniran za količino odpadne pralne vode, ki nastane pri enem pranju hleva. Odpadne pralne vode se odpelje na njive za gnojenje. Za obdobje od 15. novembra do 15. februarja, ko je pralne vode prepovedano vnašati na kmetijska zemljišča, ima upravljavec premični rezervoar (L-tank) s kapaciteto 30 m³ (Rez3).

Druge pripombe

a) Razkužila – vpliv na vode

ZEG navaja odprta vprašanja, npr., kakšen je vpliv razkužil in nevarnih snovi na vodne organizme, saj le-te ni možno prečistiti pred odlaganjem v vodne zabojnike.

Ministrstvo pojasnjuje, da je v postopku izdaje okoljevarstvenega dovoljenja potrdilo Oceno možnosti onesnaženja tal in podzemne vode, št. 900423-avl, september 2023 (v nadaljevanju OMO). Iz OMO izhaja, da se na območju naprave ne skladiščijo, proizvajajo ali izpuščajo zadevne nevarne snovi, se pa na območju naprave uporabljajo nevarne snovi: dezinfekcijska sredstva Virocid in CID 2000, s katerimi se razkužuje hleve, hlevsko opremo in površine hleva. Obe razkužili sta biorazgradljivi, kar je razvidno iz varnostnih listov ali podatkov o biorazgradljivosti. Razkužila niso prisotna v pralnih vodah, ker razkužilo izpari, hlev pa se razkužuje šele po pranju z vodo s pomočjo visokotlačnih čistilcev.

b) Povečanje zmogljivosti

ZEG navaja, da je okoljsko nedopustno povečanje zmogljivosti v hlevu za piščance za 40.000 mest na obstoječi lokaciji, brez soglasja tam živečih prebivalcev, v radiju 300 – 1000 metrov (kriteriji za gradnjo od vonjav smrdečih regijskih deponij komunalnih odpadkov pa so 300 metrov).

Ministrstvo pojasnjuje, da gre za postopek izdaje novega okoljevarstvenega dovoljenja in ne za njegovo spremembo, zato ministrstvo ne more upoštevati pripomb glede povečanja zmogljivosti naprave, saj ministrstvo upošteva zmogljivost glede na tehnično značilnost naprave, ki izhaja iz vloge in je opredeljena z dejansko kapaciteto naprave, kot je že pojasnjeno v točki 4. A.1 obrazložitve te odločbe. Do kriterija minimalnega odmika naprave za intenzivno rejo od najbližjega stanovanjskega območja smo se že opredelili v točki Lokacija in minimalni odmik naprave, v tem dokumentu. Kriterij za odmike od regijskih deponij komunalnih odpadkov po mnenju ministrstva za predmeten upravni postopek ni relevanten.

c) Dokazila, ali ima investitor vsa soglasja in dovoljenja

ZEG navaja, da bo od investitorja in občine Šmartno ob Paki, MOPE pred samo gradnjo zahtevala odgovore in dokazila, ali ima investitor vsa soglasja in dovoljenja, da smrad farme ne bo vplival na dve bližnji naselji Gorenje, Paška vas in Veliki Vrh, podjetje v neposredni bližini in potnike na bližnji cesti, ZEG še navaja, da bo zahtevalo soglasje območne Ribiške družine.

Ministrstvo pojasnjuje, da je upravljavec v okviru zahtevka vloge za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja predložil vse potrebne dokumente za formalno popolnost vloge, med drugim tudi sklep št. 35405-276/2017-6 z dne 19. 7. 2017, v katerem je odločeno, da nosilcu nameravanega posega (upravljavcu) ni potrebno izvesti presoje vplivov na okolje in pridobiti okoljevarstvenega soglasja, saj, kot je navedeno v sklepu, nameravani poseg ne bo imel pomembnih vplivov na okolje.

d) Skladiščenje odpadkov, odvoz gnojevke, vpliv na favno in floro zaščitene pokrajine

ZEG sprašuje, ali bo skladiščenje piščančjih odpadkov v prihodnje le na odkriti površini (le prekrito) oz. bo zaprto v pokrito halo (tako kot bioplinarne). Navaja, da gnojevka in odlaganje odpadkov, kot gnojila trajno kemijsko in okoljsko uničuje kmetijska zemljišča, gnojilni načrti bodo le farsa...

Ministrstvo pojasnjuje, da mora upravljavec po čiščenju hlevov gnoj takoj odpeljati z lokacije. Na lokaciji same farme se ga ne skladišči ali začasno odlaga, temveč se takoj po zaključenem ciklusu, po čiščenju objekta, sproti odvaža ali na kmetijske površine ali pa se ga odda najugodnejšemu odjemalcu, večinoma hmeljarjem. Pri reji perutnine gnojevka ne nastaja. Piščančji gnoj in vode od pranja hlevov zaradi načina nadaljnjega ravnanja niso odpadek.

Raztresanje gnoja na posameznih zemljiščih je opisano pri BAT 20, pri čemer je upravljavec upošteval bližino območja vodnega telesa, območja virov pitne vode, območja razredov poplavne varnosti in območja varstva narave. Gnoja se ne sme raztresati na poplavljen, zmrznjen, zasnežen zemljišč, prav tako ne na zemljišča, ki so zasičena z vodo, ali kadar se pričakuje ekstremne padavine. Gnoja se ravno tako ne raztresa v bližino vodotoka. V primeru kmetijskih zemljišč, ki se nahajajo v bližini vodotoka, se vedno upošteva varnostna razdalja (puferska cona) od telesa vodotoka, na kateri se gnojenje ne izvaja. Nobeno od kmetijskih zemljišč se ne nahaja na vodovarstvenem območju niti na območjih, varovanih na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave.

e) Vplivi na okolje, ustreznost lokacije

ZEG navaja, da bo po njihovih izkušnjah (sodelovanje ZEG-a v desetih tovrstnih primerih) imel nameravani poseg gradnje hlevov velike vplive na okolje in ne majhnih:

- emisij onesnaževal zraka,
- emisij toplogrednih plinov, emisij snovi v vode,
- odlaganje odpadkov, hrup živali, sevanje svetlobe v okolico, smrad, vidna izpostavljenost, vibracije, sprememba rabe tal, sprememba vegetacije, večja raba vode, onemogočenost občinske

turistične ponudbe v tem delu ...itd. ZEG navaja, da bo lokacija posega občasno moteča za delavce v proizvodnji bližnjega podjetja.

Ministrstvo pojasnjuje, da se je upravljavec opredelil do pomembnih vplivov emisij na okolje, in sicer v dokumentu P52-FarDro-avg23, kjer so podane opredelitve podkrepljene s strokovnimi znanji. Opredelitve, ali so vplivi na okolje sprejemljivi ali ne, izhajajo iz primerjave z mejnimi vrednostmi in določili, ki jih narekuje nacionalna in EU zakonodaja. Mejne vrednosti so predpisane z namenom omejiti škodljiv vpliv posameznih onesnaževal na okolje in s tem omejiti škodljiv vpliv na zdravje in življenje ljudi. Mejne emisijske vrednosti so torej tiste norme, na osnovi katerih je podana opredelitev pomembnih vplivov emisij na okolje.

f) Čas gradnje

ZEG navaja, da bodo v času gradnje objektov večji vplivi na bližnjih stanovanjskih objektih.

Ministrstvo pojasnjuje, da iz vloge ne izhaja, da je predvidena gradnja, temveč, da hlev za rejo piščancev že stoji in obratuje.

g) Izdaja gradbenega dovoljenja

ZEG navaja, da je iz priloženih gradiv v postopku za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja razvidno, da gre že za izdajo gradbenega dovoljenja in za izvajanje določenih investicijskih del z namenom postavitve objekta - hleva za rejo perutnine in pripadajočih objektov.

Ministrstvo pojasnjuje, da se vloga v postopku izdaje okoljevarstvenega dovoljenja nanaša le na dotično zadevo in ne na izdajo gradbenega dovoljenja.

h) Razveljavitev sklepa

ZEG zahteva, da se začasno razveljavi pripravljen sklep in se ga prekliče. Sklep dosedanje MOP-Agencije RS za okolje v sklepu ni upošteval napotil iz domače in tuje zakonodaje, kot npr. implementacijo najboljših tehnologij, ki so trenutno na razpolago na tržišču.

Ministrstvo ugotavlja, da ni jasno, na kateri sklep se nanaša pripomba – ministrstvo domneva, da na sklep o predhodnem postopku, ki pa je že pravnomočen. Poleg tega ministrstvo ugotavlja, da so roki za možnost izpodbijanja sklepa z izrednimi pravnimi sredstvi prav tako potekli. Ministrstvo se je v točki c) Dokazila, ali ima investitor vsa soglasja in dovoljenja že opredelil do sklepa o predhodnem postopku.

i) Izvajanje okoljske zakonodaje

ZEG od investitorjev in odredbodajalcev gradnje živalskih farm in bioplinarn zahteva dosledno izvajanje okoljske zakonodaje, lokalne Agende 21 v občini in izvajanje 6. člena Aarhurške konvencije, posebno Priloge 1, ki prizadeti javnosti daje pravico biti pravočasno obveščena o vseh okolju in ljudem spornih objektih in sodelovati pri izdajanju dovoljenja dejavnostim, katere potencialno vplivajo na spremembo kakovosti okolja za bivanje (obradi za intenzivno rejo perutnine in prašičev).

Ministrstvo je v skladu z ZVO-2 omogočilo sodelovanje javnosti v tem postopku izdaje okoljevarstvenega dovoljenja. Skladno z določilom 113. člena ZVO-2 je ministrstvo javnosti zagotovilo vpogled v vlogo in predloženo dokumentacijo za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja in osnutek odločitve o okoljevarstvenem dovoljenju. Ministrstvo je z javnim naznanilom št. 35432-61/2023-2570-5 z dne 18. 6. 2024 v svetovnem spletu, državnem portalu e-uprava ter na sedežu Upravne enote Velenje in občine Šmartno ob Paki, obvestilo javnost o vseh zahtevah iz drugega odstavka 113. člena ZVO-2. Javnost je bila obveščena, da je vpogled v vlogo za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja in osnutek odločitve o okoljevarstvenem dovoljenju zagotovljen v prostorih Upravne enote Velenje. Javnosti je bilo omogočeno dajanje mnenj in pripomb 30 dni od

dneva začetka javne razgrnitve, to je od 24. 6. 2024 do 23. 7. 2024. Naknadno je bilo pred izvedbo ustne obravnave (izvedena 8. 1. 2025) CIŠP po elektronski pošti z dne 28. 11. 2024 posredovan tudi osnutek okoljevarstvenega dovoljenja in možnost, da nanj podajo pripombe v okviru ustne obravnave.

j) Uporabnost lokacije

Gorenje Keramika navaja, da bi neposredna bližina Farme Drofelnik v prihodnosti bistveno zmanjšala možnost za uporabo lokacije za razne namene, saj vplivi na okolje iz Farme Drofelnik negativno vplivajo na izvajanje vseh dejavnosti na navedeni lokaciji in s tem zmanjšujejo možnost smotrne uporabe nepremičnin, s čimer bo v primeru izdaje okoljevarstvenega dovoljenja Gorenju Keramika, d.o.o. gotovo nastala velika škoda. V nadaljevanju navaja, da farma negativno vpliva na kakovost zraka na območju kompleksa nepremičnin v lasti Gorenja Keramika, d.o.o. na način, da so stalno prisotne neprijetne vonjave, ki izvirajo iz intenzivne reje perutnine iz Farme Drofelnik, saj so najbližji objekti v lasti Gorenja Keramike, d.o.o. oddaljeni od farme ca 180 m.

Gorenje Keramika, d.o.o. se s poročilom »Strokovna ocena o obremenitvi okolja s prašnimi delci in vonjavami za rejo piščancev brojlerjev v Paški vasi, št. poročila - CEVO – 20388/2023-B«, ki ga je pripravil IVD Maribor ne strinja, saj meni, da ne ustreza stanju v naravi. Gorenje Keramika, d.o.o. navaja, da najvišja raven neprijetnih vonjav nastane v tistem času, ko se v piščančji farmi izvaja menjava piščancev in čiščenje piščančje farme. Po prepričanju Gorenja Keramike, d.o.o. tudi vgradnja biofiltrir, kateri naj bi preprečevali emisije neprijetnih vonjav med čiščenjem farme in menjavo piščancev, ne bo preprečila izpusta neprijetnih vonjav v neposredno soseščino farme. Gorenje Keramika, d.o.o. zahteva izdelavo drugega mnenja in da ministrstvo okoljevarstvenega dovoljenja za obratovanje Farme Drofelnik ne izda.

Ministrstvo navaja, da Gorenje Keramika, d.o.o. ni podala konkretnih dokazov v podporo svojim trditvam (izdelava drugega mnenja, pavšalne navedbe glede negativnega vpliva na zdravje zaposlenih delavcev na tej lokaciji), ob tem pa pojasnjuje, da Priloga 10 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja v točki 7.1. navaja, da je pri gradnji naprav treba upoštevati minimalne odmike od najbližjega obstoječega ali v prostorskem izvedbenem aktu predvidenega stanovanjskega območja ob upoštevanju žive mase živali v glavah velike živine.

V strokovni oceni obremenitve okolja s prašnimi delci in vonjavami (št. poročila CEVO-20388/2023-B, izdelal IVD MARIBOR z dne 27.9.2023) je upoštevan minimalni odmik naprave za intenzivno rejo od najbližjega stanovanjskega območja ob upoštevanju žive mase živali v glavah velike živine. Odčitek po krivulji za minimalni odmik naprave za intenzivno rejo piščancev od stanovanjskega območja je 230 m. Znotraj minimalnega odmika od naprave za intenzivno rejo piščancev ni stanovanjskega območja. Podjetje Gorenje Keramika se nahaja znotraj odčitka po krivulji za minimalni odmik, vendar ni stanovanjski objekt, zato skladno z zakonodajo, minimalnih odmikov zanj ni potrebno upoštevati. Ministrstvo pojasnjuje, da lahko presoja zgoraj navedene trditve šele ob predložitvi objektivno preverljivih dokazov, poleg tega podjetje Gorenje Keramika pripombo utemeljuje na očitno ekonomskem interesu za neko bodoče stanje, saj meni, da se bo v prihodnosti bistveno zmanjšala možnost za uporabo lokacije za razne namene, če bo naprava obratovala.

C. Ustna obravnava

Ministrstvo je z vabilom št. 35432-61/2023-2570-33 z dne 3. 12. 2024 razpisalo ustno obravnavo v prostorih ministrstva z narokom dne 8. 1. 2025 zaradi zagotovitve možnosti upravljavcu in stranskim udeležencem, da se lahko izjavijo o zahtevkih in navedbah stranke z nasprotnim interesom. Na ustni obravnavi je bil pisan zapisnik, ki se nahaja v spisni dokumentaciji pod spisno št. 35432-61/2023-2570-38 z dne 8. 1. 2025.

Na ustni obravnavi so bile s strani stranskih udeležencev pripombe, podane že v času javne razgrnitve, ponovno izpostavljene.

Ministrstvo se v odgovoru opredeljuje do dodatno predloženih pojasnil in samo vprašanj, ki so bila namenjena ministrstvu s strani stranskih udeležencev. Stranski udeleženci so na ustni obravnavi podali sicer tudi določene druge pripombe, ki pa so jih podali že pisno do ustne obravnave. Odgovori oziroma pojasnila na te pripombe pa so podani skozi celotno poglavje 4. Sodelovanje javnosti.

S strani stranskih udeležencev so bila na ustni obravnavi izpostavljena naslednja področja oz. vsebine:

Širjenje farme

CIŠP za potrebe predmetne obravnave uvodoma izpostavlja svoje navedbe v zvezi s širjenjem farme Drofelnik ter opozarja, da stranka na območju Paške vasi, poleg farme, ki je predmet tega postopka, izvaja dejavnosti vzreje 63 govejih pitancev in 12.000 pitovnih piščancev. Stranka je tudi lastnica nepremičnine ID: k.o. 971 s parc. št. 530/3, kjer se nahaja dodatna farma. Po predloženju tega dejstva CIŠP navaja, da stranka sedaj trdi, da je farma oddana v najem in je v tej zvezi predložila pogodbo o najemu hleva z dne 27.10.2023, ki pa ne odraža dejanskega stanja, saj je dejanski upravljavec farme stranka sama.

Ministrstvo pojasnjuje, da gre v predmetnem postopku za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja za napravo, ki povzroča industrijske emisije z dejavnostjo intenzivne reje perutnine (piščancev brojlerjev) z zmogljivostjo 42.000 mest, ki je podrobneje obrazloženo v točki A. SPLOŠNI DEL, 1. Uvod. Vloga za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja se nanaša na obratovanje naprave, ki je na zemljišču parcela 77/5 k.o. 971 Paška vas, zato vsi očitki CIŠP podani na ustni obravnavi glede »dodatne farme« na lokaciji parcela 530/3 k.o. 971 Paška vas (v vasi Paška vas), ne morejo biti relevantni v tem upravnem postopku. Ministrstvo je po preverjanju na portalu Atlas okolje ugotovilo, da gre med predhodno navedenima parcelama za zračno razdaljo cca 635 m. Tudi iz tega vidika območje naprave, ki je predmet tega postopka, ne vključuje parcele 530/3 k.o. 971 Paška vas, saj lokaciji tudi medsebojno nista neposredno tehnično povezani. Vsi očitki CIŠP glede objekta na lokaciji parcela 530/3 k.o. 971 Paška vas so za ta postopek zato nerelevantni in se ministrstvo do njih ne opredeljuje, saj niso predmet tega upravnega postopka. Ministrstvo mora namreč odločati v mejah postavljenega zahtevka, saj je odločitev o tem, ali bo stranka uveljavljala lastno pravico ali ne, po načelu dispozitivnosti v celoti odvisna od strankine volje. Stranka je torej tista, ki s svojo voljo določi okvir odločanja v upravnem postopku (ter njegovo spremembo), če je skladno z zakonom ali po naravi stvari za začetek postopka potrebna zahteva stranke (načelo dispozitivnosti). Kolikor gre za upravni postopek, ki se vodi na zahtevo stranke, sme pristojni organ postopek začeti in voditi le, če je taka zahteva podana. Z zahtevo ni mišljena le formalna zahteva, torej vloga stranke, pač pa tudi zahteva v materialnem smislu, torej zahteva, ki vsebuje določen predlog ali zahtevek, kako naj upravni organ odloči v upravni zadevi (tako tudi sodba UPRS III U 1/2016 z dne 6. 1. 2017). V kolikor CIŠP meni, da bi moral upravljavec za lokacijo v Paški vasi, parcela 530/3 k.o. 971 Paška vas, pridobiti ustrezna dovoljenja, je to stvar inšpekcije za okolje, da te navedbe preveri in temu ustrezno ukrepa, če se ugotovijo kršitve.

Lokacija naprave

CIŠP nadalje izpostavlja lokacijo naprave – CIŠP je že opozorila, da se naprava nahaja na oddaljenosti zgolj 8 m od bližnjega gozda. Skladno s Prilogo 10 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov mora odmik od rastlin občutljivih na dušik in ekosistemov, pri čemer se kot primer takšnega ekosistema izrecno navaja, gozd, znašati minimalno 150 m. Materialno pravno naziranje stranke, da ta priloga ni uporabljiva, ker je bilo gradbeno dovoljenje za objekt »pridobljeno« že 14.6.2017, je povsem zgrešen. Citirana uredba v prehodnih določbah sicer res opredeljuje datum pričetka dejavnosti priloge 10, pri čemer pa je ključno dejstvo, da je slednja pričela veljati v času teka predmetnega postopka in jo zato ministrstvo po mnenju CIŠP pri odločitvi kot veljavni

materialno pravni vir mora upoštevati. Dejstvo tudi je, da iz prehodnih določb spremembe uredbe ne izhaja (kot je to običajno, in tudi sicer izhaja iz na primer prehodnih določb ZVO-2), kakšen je učinek začetka uporabe uredbe na postopke, ki so v teku. CIŠP zato trdi, da ministrstvo okoljevarstvenega dovoljenja ne bi smelo izdati že zato, ker se objekt farme nahaja, kot že rečeno, zgolj 8 m od roba gozda.

Ministrstvo pojasnjuje, da se je do navedenega že opredelil v poglavju Emisije v zrak Lokacija in minimalni odmik naprave. Ministrstvo pri tem dodatno pojasnjuje še, da se gozd navaja le primeroma, kjer je potrebno pri gradnji novih naprav upoštevati minimalni odmik vsaj 150 m od rastlin, občutljivih na dušik in ekosistemov, pri čemer ministrstvo smatra za občutljive rastline in ekosisteme zavarovana območja narave oziroma varovane rastlinske vrste, kar izhaja tudi iz opredelitve pojmov v Zaključkih o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev. Pri tem ministrstvo še pripominja, da je ta določba prenesena iz nemškega predpisa TA Luft, ki občutljivih sprejemnikov na dušik ne poimenuje izrecno oziroma primeroma, ampak se nanaša bolj na splošno, kot na »ekosisteme in rastline, občutljive na dušik«. Poleg tega je ta določba iz Priloge 10 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov v nasprotju z Zaključki o BAT, ki v eni izmed najboljših razpoložljivih tehnik iz BAT 13 za zmanjšanje emisij vonjav s farme predvidi ukrep učinkovite postavitve zunanjih ovir za ustvarjanje turbulence v izhodnem toku zraka kot npr. vegetacijskih ovir.

Kapaciteta farme

CIŠP opozarja, da je potrebno v postopku ugotoviti dejansko kapaciteto farme in ne zgolj slediti navedbam stranke, ki se spreminjajo za vsakokratne trenutne potrebe. Dejanska kapaciteta farme naj bi bila najmanj 43.000 piščancev, kar izhaja tudi iz sklepa ARSO št. 35405-276/2017-6 z dne 19. 7. 2017.

Ministrstvo pojasnjuje, da je stranka obrazložila, da je bila nazivna kapaciteta naprave vse od začetka definirana na 42.000 piščancev, za kar je priložila dokaze v obliki časovnice pod točko 2. Dosedanje obratovanje piščančje farme Izjasnitve stranke z dne 9. 9. 2024 (dokument št. 35432-61/2023-2570-19).

Vonjave iz farme

Na področju emisije vonjav je po navedbi stranke v uporabi standardiziran evropski normativ EN 13725, v Nemčiji in Franciji pa tudi smernici VDI. Citirani normativi in smernice po prepričanju CIŠP pri načrtovanju obvladovanja vonjav nikakor niso bile upoštevane. Načrt in poročilo CEVO-203288/2023-B z dne 27.9.2023 temeljita na izračunih in disperzijskem modelu, do katerega se je CIŠP podrobneje opredelila v točki 5.6 zahteve za udeležbo. Kritika poročila temelji na dejstvu, da modelni izračuni izhajajo iz modelskih rezultatov meteorološke postaje Velenje, ki pa ima geografsko popolnoma drugačne značilnosti od lokacije konkretne farme in je zato za modelne izračune popolnoma neprimeren, rezultati modelnih izračunov pa ne morejo biti pravilni.

CIŠP je že predstavil nemške smernice, po katerih je vpliv vonjav na okolje ocenjen kot pomembno moteč, če skupni vpliv vseh virov vonjav na obravnavnem območju presega vrednost, izražene kot relativna pogostost vonja (procent časa v koledarskem letu). Nenazadnje se za takšno metodologijo zavzema tudi pripravljavec strokovnih podlag za vzpostavitev sistema za obvladovanje obremenjenosti zunanjega zraka z neprijetnim vonjem, ki so bile v letu 2019 izvedene pri naslovnemu organu, tedaj še MOP, in pri katerem je sodelovala tudi Veterinarska fakulteta. Skladno z navedenimi smernicami mejna vrednost za stanovanjsko okolje znaša 10 %, za kmetijsko in mešano okolje pa 15 %. CIŠP je že predložila dnevnik beleženja vonjav Martine Hrovat, iz katerega izhaja, da je v času beleženja v letu 2019 ta odstotek znašal 33,6 % beleženega časa, v letu 2020 pa 16,44 % beleženega časa, oboje pa kaže na pomembno moteč vpliv vonjav za prebivalce. Glede na dejstvo, da vprašanje emisije vonjav v RS normativno še ni urejeno, je tako za predmetno zadevo bistveno, da je smrad na območju naselij Gorenje in Paška vas zaradi

obratovanja obstoječe farme prisoten in se širi iz območja farme tudi preko 230 m daleč. Ukrepi, ki jih stranka navaja v vlogi z dne 9.9.2024 in se doslej že izvajajo, poleg tega pa tudi iz osnutka OVD ne izhajajo bistvene spremembe v tej zvezi, praktično v ničemer ne pripomorejo k preprečevanju emisij smradu, ki se iz farme nedopustno še naprej širijo v obe bližnji naselji in onemogočajo normalno bivanje prebivalcev, ki se vsakodnevno ukvarjajo z neznosnim smradom. Dejstvo je tudi, da na farmi obratujejo strešni ventilatorji, ki delujejo po principu vklop-izklop in onesnažen zrak (smrad) brez kakršnekoli filtracije neposredno odvajajo v okolje in prebivalcem omenjenih naselij. CIŠP trdi, da bi se moralo za preprečevanje emisij vonja (v primeru izdaje OVD) zahtevati ustrezne zlasti učinkovite ukrepe, ki jih predvidevajo tudi BAT smernice in so v tujini praktično ustaljena praksa. Gre za uporabo mokrih in/ali biofiltrir, pri čemer CIŠP zgolj primeroma navaja primer enostopenjskega kemičnega zračnega filtra, separacijo trdnih delcev INNO+ Pollo-M, ki je namenjen prav tovrstnim farmam brojlerjev. V dokaz, da sta načrt obvladovanja vonjav in njegovih podlag neustrezni in prirejeni za potrebe investitorja, ki je nenazadnje izdelavo načrta in poročil tudi naročil in plačal, CIŠP v okviru predmetnega postopka predlaga izvedbo dokaza z izvedencem ustrezne stroke, ki bo načrt ter strokovne podlage pregledal, se opredelil do izbranih metod, vhodnih podatkov, disperzijskega modela, ustreznosti uporabe vremenskih podatkov, zaznav smradu s strani prebivalcev ter tako ugotovil, ali je načrt za obvladovanje vonjav ustrezen ter kakšne ukrepe za obvladovanje vonjav je mogoče učinkovito uporabiti v obravnavanem primeru. V tem kontekstu CIŠP še posebej opozarja na znano problematiko normativne ureditve, po kateri stranka postopka sama naroči in plača sicer akreditiranega izvajalca za pridobivanje ustreznih dovoljenj, pri čemer realno ni pričakovati, da bo izdelovalec takšnih strokovnih podlag, ki je plačan s strani stranke, pripravljati poročila, ki stranki in naročniku in plačniku niso v korist. Za udeležence v postopku tako v okviru pravilnega ugotavljanja dejanskega stanja ter materialne resnice preostaja zgolj to, da strokovne podlage izpodbijajo z mnenji strokovnjakov ustrezne stroke.

Ministrstvo pojasnjuje, da je v skladu z najboljšo razpoložljivo tehniko BAT 26 Zaključkov o BAT glede izvajanja rednega monitoringa emisij vonjav predpisan za določanje koncentracij vonjav standardiziran evropski normativ EN 13725, ki opisuje postopek za določanje koncentracij vonjav v enotah vonja ouE v enem kubičnem metru pri standardnih pogojih, izmerjeno z dinamično olfaktometrijo, ki vključuje redčenje vzorcev zraka in predstavitev posebni skupini ljudi (panelisti), ki ocenijo intenzivnost vonja. S to metodo se določi kvalitativno kot kvantitativno analizo vonja to je vrsta in koncentracija vonja. Izkušeni ocenjevalci ocenjujejo vonjave pri različnih stopnjah redčenja, kar omogoča določitev koncentracije vonjav. Omenjeni standard se uporablja za ocenjevanje kakovosti zraka, in sicer pri oceni vpliva vonjav na okolje (imisija), kjer so potem v modelni izračun vneseni vhodni podatki, ki temeljijo ravno na teh meritvah vonjav (emisijski podatki) in iz državnih evidenc, kot so prostorski in lokacijski podatki ter meteorološki podatki, zato da z njimi ni možno prirežati rezultatov modelnega izračuna. V skladu s Prilogo 6 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja se za izračun ocene obremenjevanja okolja z vonjavami uporabljajo disperzijski modeli, ki upoštevajo ne samo meteorološke pogoje, ampak tudi topografske oziroma reliefne značilnosti okolice in rabe tal na območju vrednotenja. Priporočena metoda za tak izračun disperzije vonjav je metoda na osnovi Lagrangeevega modela delcev, ki je v skladu z navodilom smernice VDI 3945 in z nemškimi tehničnimi napotki za nadzor kakovosti zraka TA luft. Takšno modeliranje omogoča izračun razdalj, na katerih vpliv vira vonjav glede na meteorološke in topografske pogoje predstavlja obremenitev okolja. Z modelom se ugotavlja obremenjenost zraka z vonjem glede na čas povprečij, ki se uporablja za izračun koncentracij vonja, in sicer modelirati je potrebno na meteoroloških podatkih za obdobje enega leta. Smernica oz. standard VDI 3945 obravnava simulacijo širjenja snovi v atmosferi s pomočjo Lagrangeevega modela delcev, ki omogoča obravnavo kompleksnih situacij, saj upošteva tudi vplive terena in stavb (morebitne ovire). Tak standard je znanstveno utemeljen, saj je natančno opredeljena metodologija za modeliranje širjenja onesnaževal v zraku, ki omogoča napovedi koncentracij onesnaževal na različnih lokacijah v okolju.

V Strokovni oceni o obremenitvi okolja s prašnimi delci in vonjavami za rejo piščancev brojlerjev v Paški vasi, št. Poročila CEVO-20388/2023-B, IVD Maribor z dne 27.9.2023, je pooblaščen izvajalec meritev podal vplive na kakovost zraka zaradi obremenitve okolja z vonjavami zaradi obratovanja hleva vzreje brojlerjev. Iz te ocene je razvidno, da so bile opravljene meritve koncentracij vonjav z dinamično olfaktometrijo SIST EN 13725 na štirih strešnih izpustih in dveh stenskih izpustih iz hleva, kjer so podani rezultati teh meritev koncentracij v enotah vonja na kubični meter. Ti podatki so bili nato uporabljeni v modelnem izračunu s programom Austal View, ki je predpisan v smernici VDI 3945 z uporabo Langrangevega modela disperzije vonjav, ki omogoča izračun pogostosti vonjav v okolju. Uporabljeni so bili enoletni meteorološki podatki iz najbližje državne meteorološke postaje Velenje ter podatki o stabilnostih razredih iz državne postaje Celje Medlog, zato da ni prišlo do prirejanja podatkov. V modelu je bila upoštevana oddaljenost hleva in posebnosti same lokacije, to je Paške doline, bližina gozdov in druge površine, relief za vetrovni model in klimatološki podatki. Upoštevana je bila natančnost, ki jo zahteva tak model, in sicer teren za izračun vetrovnega polja. Hrapavost tal pa je bila določena z avtomatskim vnosom glede na samo pokrovnost tal. Ker v Sloveniji ni zakonskih določil za določanje pogostosti pojavljanja vonjav pri najbližjih sprejemnikih, so se v tej strokovni oceni navezali ravno na nemške smernice. Te smernice (GIRL) za emisije vonjav so opredeljene kot mejne vrednosti za prisotnost vonjav v zraku, kot kako pogosto se lahko vonjave pojavljajo v določenem obdobju izražene procentualno. Vpliv vonjav na obravnavanem območju presega mejno vrednost, izraženo kot relativno pogostost pojavljanja vonjav v odstotkih časa v koledarskem letu, ko koncentracija vonjav v zunanjem zraku presega mejno koncentracijo vonjav 1 enote vonja na kubični meter, pri čemer je določena mejna vrednost za stanovanjsko okolje 10 % in za kmetijsko in mešano okolje 15 %. Rezultati konkretnega modeliranja so pokazali, da pogostost pojavljanja vonjav v koledarskem letu za najbližje objekte (v modelni izračun so bili zajeti najbližji stanovanjski objekti v vseh smereh na osmih merilnih naslovih) zaradi obratovanja hleva za piščance brojlerje v Paški vasi ni večja od 5 %, kar je pod priporočljivo mejno vrednostjo navedene nemške smernice.

Ministrstvo je tako presodilo, da je izvedena ocena za obremenitev okolja z vonjavami ustrezno strokovno pripravljena, saj temelji na vseh priporočenih standardih in smernicah, kar je tudi pojasnilo že v poglavju Emisije v zrak in ni rezultat prirejenih podatkov ali subjektivne ocene. Tako ministrstvo ocenjuje, da so navedbe CIŠP glede meritev koncentracij vonjav, uporabe podatkov za modelni izračun in sam modelni izračun ter vrednotenja modelnega izračuna neutemeljene in sklicevanje CIŠP zgolj na predloženi dnevnik beleženja vonjav Martine Hrovat tudi subjektivne in popolnoma znanstveno oziroma strokovno neutemeljene.

Kar se tiče ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje emisije vonjav, ki jih vključuje tudi v vlogi priložen Načrt za obvladovanje vonjav, ministrstvo pojasnjuje, da se z njimi pomembno prispeva k zmanjšanju emisije vonjav, kar kažejo natančni izračuni in opisi v BREF IRPP-2017 in se z njimi na primarni ravni doseže učinkovito zmanjšanje emisije vonjav. Vse navedene ukrepe kot najboljše razpoložljive tehnike iz Zaključkov o BAT so tudi predpisani in predhodno obrazloženi. Glede nadzora izvajanja teh ukrepov pa je v pristojnosti ugotavljanja inšpekcijskega organa, ki preverja dejansko izvajanje vseh predpisanih ukrepov.

Ministrstvo nadalje še pojasnjuje glede trditve CIŠP, da bi se moralo za preprečevanje emisij vonjav zahtevati učinkovite ukrepe, ki jih predvideva BAT smernica in so v tujini ustaljena praksa ter da gre za uporabo mokrih in/ali biofiltrov, pri čemer CIŠP primeroma navaja enostopenjski kemični zračni filter za separacijo trdnih delcev INNO+ Pollo-M, ki je namenjen prav tovrstnim farmam brojlerjev z v vlogi priloženo korespondenco med Brankom Kolškom in Inno+ sistemi iz katere je razvidna naložba za 44.000 piščancev na podlagi hitrosti prezračevanja 8 m³ na uro, znaša 352.000 m³ na uro, ki stane približno 150.000 eurov. Na ustni obravnavi so bili s strani CIŠP priloženi tudi rezultati testiranja INNO+ Pollo-M .

Ministrstvo pri tem pojasnjuje, da so v splošnih ugotovitvah vse tehnike, ki so navedene in opisane v Zaključkih o BAT in izhajajo iz petega poglavja BREF IRPP-2017 niso niti zavezujoče niti izčrpane.

Uporabljajo se lahko tudi druge tehnike, s katerimi se zagotavljajo enakovredne učinke stopnje varstva okolja. Tako je ministrstvo presodilo, kot že zgoraj obrazloženo, da se na primarni ravni doseže z ukrepi za preprečevanje in zmanjševanje emisij vonjav učinkovito zmanjševanje obremenitve okolja z vonjavami. Ministrstvo je dodalo še dodatne ukrepe za zmanjšanje vonjav, in sicer v prvi alineji točke 2.1.4. izreka tega dovoljenja je določilo kontinuirano merjenje meteoroloških parametrov in v točki 2.3.3 izreka tega dovoljenja izvajanje vsaj eno leto rednega monitoringa vonjav, kar je tudi podrobneje obrazloženo v BAT 26 Zaključka o BAT, poglavje 3.6. Nato se bo z modelskim izračunom emisije vonjav preverilo zadostno učinkovitost ukrepov za zmanjševanje emisije vonjav. Na opisani način se bo z namenom nadzorovanja emisije vonjav spremljalo pojave vonjav ob vseh vremenskih situacijah in pri pogojih največjega obremenjevanja, to je v zadnji fazi posameznega cikla reje brojlerjev, ko so živali največje.

Ministrstvo še pripominja, da načrt za obvladovanje vonjav, ki temelji samo na ukrepih za zajem in čiščenje odpadnih plinov, je lahko nezanesljiv oziroma ranljiv v smislu izpadov čistilne naprave zaradi okvar, kjer je potrebno vključiti tudi ukrepe za nadzor in vzdrževanje naprav za čiščenje odpadnih plinov. Prav tako je potrebno k nabavni ceni oziroma naložbi v čistilno napravo predvideti tudi stroške obratovanja in vzdrževanja, ki niso zanemarljivi, kar dokazujejo poročani stroški v dokumentu BREF IRPP-2017 (v poglavjih 4.5, 4.6 in 4.7). Stroški naložbe in obratovanja sistema za čiščenje zraka za relativno majhno farmo v Sloveniji in v primerjavi z drugimi velikimi farmami po vsej Evropi so visoki in neprimerljivi na nivoju EU, kjer je med drugim navedeno tudi, da zaradi visokih stroškov sistema za čiščenje zraka omejujejo njegovo uporabo po vsej EU. Brojlerji so običajno na globokem nastilju zaradi dobrobiti živali in zaradi minimalnih emisij, saj se emisije zmanjšujejo tudi z vsebnostjo suhe snovi gnoja oziroma nastilja, za kar je dodatno zagotovljeno s talnim gretjem in uporabo robota za počasno rahljanje in obračanje nastilja.

Ministrstvo pri tem še pojasnjuje, da primer priložene čistilne naprave ni prepoznalo kot eno izmed najboljših razpoložljivih tehnik iz BREF IRPP 2017 (poglavje 4.7, 4.8 in 4.9) oz. Zaključkov o BAT, kakor tudi ni zasledilo iz priložene dokumentacije s strani CIŠP učinek čiščenja vonjav. Iz BREF IRPP 2017 je celo zaslediti, da učinek čiščenja emisije amonijaka ni enaka učinku čiščenja vonjav pri posamezni uporabljeni tehniki čiščenja emisije snovi v zrak, ampak je nižja oziroma slabša, saj ni jasne korelacije med koncentracijo vonja in emisijo amonijaka. Zaradi navedenega ministrstvo smatra, da so uporabljene vse relevantne najboljše razpoložljive tehnike iz Zaključkov o BAT.

Glede predloga izvedbe dokaza z izvedencem ustrezne stroke in akreditiranega izvajalca priprave poročil, ministrstvo pojasnjuje, da je dokaz z izvedencem le eno od dokaznih sredstev, na katerega se lahko opira ugotavljanje dejanskega stanja v zadevi. Vsako strokovno vprašanje glede ugotavljanje dejanskega stanja v upravnem postopku še ne vodi do postavitve izvedenca, kot je to običajno za sodne postopke, v katerih imajo sodniki pravno izobrazbo temveč strokovno področje s svojim znanjem lahko reši tudi sama uradna oseba. Če bi postavljali izvedenca tudi v primeru, ko lahko uradna oseba s svojim znanjem reši strokovno vprašanje, bi bilo to ne samo v nasprotju z načelom ekonomičnosti (14. člen ZUP), temveč tudi z načelom varstva pravic strank in varstva javnega interesa (prvi odst. 7. člen ZUP). Ministrstvo je namreč dokumenta Načrt obvladovanja vonjav in Strokovno oceno o obremenitvi okolja s prašnimi delci in vonjavami za rejo piščancev brojlerjev v Paški vasi, št. CEVO-20388/2023-B z dne 27. 9. 2023, IVD Maribor, pregledalo in na koncu ocenilo kot ustrezen dokaz, saj je dolžno preveriti ustreznost izhodišč in metod ocenjevanja, učinkov in pričakovanih sprememb obremenitev okolja. Ministrstvo, ki redno pregleduje strokovne ocene o obremenitvi okolja z vonjavami, je namreč ocenilo, da je predmetna strokovna ocena o obremenitvi z vonjavami skladna s predpisi. O tem, katera dejstva je šteti za dokazana, presodi uradna oseba, pooblaščenca za vodenje postopka oziroma odločanje v upravni zadevi po svojem prepričanju, na podlagi vestne in skrbne presoje vsakega dokaza posebej in vseh dokazov skupaj ter na podlagi uspeha celotnega postopka (10. člen ZUP).

Ministrstvo pri tem še dodaja, da strokovne ocene o obremenitvi okolja z vonjavami izdeluje nekaj laboratorijev, ki so pridobili pooblastilo glede izvajanja obratovalnega monitoringa emisije snovi v

zrak, in dejstvo je, da ne morejo vsi izdelati strokovne ocene s povsem enakim pristopom, saj so okoliščine takega ocenjevanja kompleksne in različne, tak je tudi primer Farme Drofelnik. Z vidika upravnega postopka izdaje okoljevarstvenega dovoljenja je pomembno, da je strokovno oceno pripravila pooblaščen oseb s pravilno metodo in da so iz nje razvidne relevantne vsebine iz Priloge 6 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja. Taka strokovna ocena pa mora tudi vzdržati navzkrižno preverbo s preostalo dokumentacijo, ki jo stranka (ali stranski udeleženec) predloži v postopku.

Kot je že bilo navedeno, je ministrstvo Strokovno oceno o obremenitvi okolja s prašnimi delci in vonjavami formalno in vsebinsko pregledalo in jo ocenilo kot skladno s predpisi. Izdelal jo je namreč pooblaščen laboratorij, s predpisano metodo in skladno s Prilogo 6 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja. Ministrstvo je tako Strokovno oceno obremenitve okolja z vonjavami ocenilo kot pravno utemeljen in ustrezen dokaz v upravnem postopku. Ministrstvo pri tem še pripominja, da se strokovna usposobljenost pooblaščenih laboratorijev ne preverja v postopku izdaje okoljevarstvenega dovoljenja, ampak v postopku pridobitve oziroma spremembe pooblastila za izvajanje obratovalnega monitoringa glede emisije snovi v zrak.

Ministrstvo tudi pojasnjuje, da se v evidenco izvajalcev obratovalnega monitoringa lahko vpiše pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, ki ima pooblastilo ministrstva za izvajanje obratovalnega monitoringa in oseba, ki je upravičena izvajati obratovalni monitoring v drugi državi članici. Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec obratovalnega monitoringa so predpisani v 24. in 25. členu Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 105/08 in 44/22 – ZVO-2, v nadaljevanju: Pravilnik o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje). Oseba, ki želi pridobiti pooblastilo za izvajanje obratovalnega monitoringa mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- mora biti registrirana za opravljanje dejavnosti tehničnega svetovanja ali tehničnega preizkušanja in analiziranja,
- mora razpolagati z opremo za izvajanje obratovalnega monitoringa,
- mora biti usposobljena za izvajanje obratovalnega monitoringa,
- ne sme biti v stečajnem postopku in
- zadnjih pet let ne sme biti pravnomočno kaznovana zaradi gospodarskega kaznivega dejanja.

Za pridobitev pooblastila za izvajanje prvih in občasnih meritev in izdelavo ocene o letnih emisijah snovi v zrak je treba imeti akreditacije oziroma izpolnjevati naslednje pogoje:

- akreditacijo za izvajanje preskušanja po metodah, določenih z Direktivami Evropske unije, CEN standardi, ISO standardi ali nacionalnimi standardi držav članic Evropske unije v celotnem za meritve parametrov stanja in koncentracije snovi v odpadnih plinih. V obsegu, za katerega prosi za pooblastilo, ali
- akreditacijo za izvajanje preskušanja po metodah iz prejšnje alineje za del obsega, za katerega prosi za pooblastilo, in pogodbo o sodelovanju z osebami, ki imajo takšno akreditacijo za ostali del obsega.

Pooblaščen izvajalec IVD Maribor, ki je pripravil Strokovno oceno o obremenitvi okolja z vonjavami ima pridobljena veljavna pooblastila št. 35445-35/2022-2550-6, 35445-16/2023-2570-5 in 35445-8/2024-2570-2 z veljavnostjo do 19. 11. 2028, s čimer je dokazal svojo usposobljenost. Stranski udeleženec CIŠP ni ne z navedbami ne s strokovnimi dokazili izkazal, da navedeni pooblaščenec ne dela skladno s pridobljeno akreditacijo in pooblastilom, zato je ministrstvo meritve vonjav in Strokovno oceno obremenitve okolja z vonjavami upoštevalo v predmetnem upravnem postopku.

Hrup

Glede na oceno rezultatov kazalcev hrupa izhaja iz predloženega poročila o oceni obremenitve okolja s hrupom CEVO-20415/2024, da je potrebno v skladu s pravilnikom izvajati obratovalni

monitoring hrupa vsake 3 leta. CIŠP vztraja, da mora ta obveznost (v primeru izdaje okoljevarstvenega dovoljenja) jasno izhajati iz odločbe. Prav tako navaja, da je potrebno obratovalni monitoring izvesti po vsaki bistveni spremembi.

Ministrstvo pojasnjuje, da je izvedbo obratovalnega monitoringa hrupa za napravo določilo v točki 5.3. izreka okoljevarstvenega dovoljenja, kar je bilo razvidno že iz osnutka okoljevarstvenega dovoljenja.

Tehnike čiščenja zraka: Poročilo o testiranju filtra INNO+ Pollo-M

CIŠP je v vpogled priložila dokument INNO+ Pollo-M 1-stage chemical air cleaner with droplet separator (signum test). CIŠP še navaja, da se krajani ubadajo z vonjavami in trpijo na dnevni ravni. Vse to zato, ker v tehnološke rešitve, ki sicer obstajajo, stranka ni pripravljen investirati, ker so pač predrage.

Ministrstvo pojasnjuje, da upravljavec emisije iz hleva zmanjšuje z ustreznimi ukrepi, ki so kombinacija tehničnih rešitev in dobre prakse v upravljanju hleva. Ukrepi za zmanjševanje emisij v zrak so skladni z veljavnimi IRPP BAT zaključki in so navedeni v nadaljevanju.

Upravljavec je od pričetka obratovanja farme izvedel več omilitvenih ukrepov za preprečevanje širjenja smrada:

- Zasaditev okolice hleva z drevesnimi vrstami (november/december 2021)

Upravljavec je novembra/decembra 2021 v okolici hleva izvedel zasaditev več kot 100 grmovnic in dreves. Naknadno je izvedel dodatno zasaditev s 60 sadikami dreves ob izpustih ventilatorjev. Skladno z BAT 13 IRPP BAT zaključki, je najboljša razpoložljiva tehnika za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij vonjav in/ali učinka vonjav s kmetije, optimiranje pogojev izpusta izstopnega zraka iz bivalnih prostorov za živali. Omenjen ukrep zasaditve izpolnjuje kriterij BAT 13 c, kjer je kot učinkovita tehnika za preprečevanje in zmanjševanje emisij vonjav in/ali učinka vonjav s kmetije, navedena postavitev zunanjih ovir za ustvarjanje turbulence v izhodnem toku zraka npr. vegetacijskih ovir.

- Menjava nastilja in povečanje globine nastilja

Upravljavec je zamenjal vrsto in globino nastilja. Namesto 1 cm debelega nastilja žagovine, upravljavec hleve nastilja 8-10 cm globokim nastiljem lesnih oblancev (hlevski kartoni – priloga 6). Debelejši sloj lesnih oblancev bolje absorbira vlago, hkrati pa bolj grobi nastilj omogoča boljše prezračevanje nastilja, kar pomaga pri ohranjanju suhosti. Ustrezno ravnanje z nastiljem (talno sušenje, obračanje z robotom), uporaba bolj grobega in globokega nastilja, zmanjšuje emisije amonijaka in prahu. Opisani ukrepi izpolnjujejo tudi kriterije najboljših razpoložljivih tehnik za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak. Ogrevana tla z globokim nastiljem ustrezajo kriterijem BAT 32 e IRPP BAT zaključkov, prisilno prezračevanje in napajalni sistem brez iztekanja v kombinaciji z globokim nastiljem pa ustreza najboljši razpoložljivi tehniki BAT 32 a IRPP BAT zaključkov.

- Nakup robota za rahljanje in obračanje stelje

Upravljavec od leta 2023 v hlevu uporablja posebnega robota, ki rahlja in zelo počasi obrača steljo. Vso steljo (celotno površino hleva) robot obrne v 12-ih urah. V kombinaciji s talnim gretjem, robot z obračanjem pospešuje sušenje nastilja kar zmanjšuje nastajanje amonijaka ter posledično zmanjšuje emisije amonijaka in neprijetnih vonjav v okolico hleva.

- Rekuperator toplote

Upravljavec ima ob hlevu inštaliran rekuperator toplote, s katerim omogoča izmenjavo toplote med izhodnim odpadnim zrakom iz prostora in vhodnim svežim zrakom, ki prihaja v prostor. Na ta način se vzdržuje optimalna temperatura in kakovost zraka, kar pozitivno vpliva na okolje z zmanjšanjem porabe energije in zmanjšanjem emisij snovi iz hlevov. Z vračanjem in enakomerno razporeditvijo toplega zraka nad plastjo stelje, se le-ta dodatno suši in zmanjšuje koncentracijo sproščenega amonijaka in s tem emisije vonjav. Ker rekuperatorji toplote omogočajo učinkovito izmenjavo zraka brez večjih toplotnih izgub, se lahko prezračevanje izvaja bolj konstantno in nadzorovano. To zmanjšuje nenadzorovane emisije vonjav in amonijaka, ki bi lahko nastale zaradi nepravilnega prezračevanja. Zmanjševanje vlage: visoka vlažnost v hlevu poveča izhlapevanje amonijaka iz

nastilja in iztrebkov. Rekuperator toplote pomaga ohranjati optimalno raven vlage v hlevu, kar lahko zmanjša sproščanje amonijaka in posledično zmanjša tudi vonjave.

Rekuperator toplote je prepoznan kot ena izmed najboljših razpoložljivih tehnik BAT 8 g IRPP BAT Zaključkov, tudi navedenih in opisanih v IRPP BREF dokumentu (poglavja 2.14.2, 4.5.5).

- Talno ogrevanje

V hlevih je izvedeno ogrevanje preko talnega gretja, ki dodatno prispeva k sušenju nastilja in s tem pripomore k zmanjšanju emisij amonijaka iz nastilja, kar je priporočljiva tehnika po BAT 32 IRPP BAT Zaključkov in poglavje 4.13.2 tehnike za zmanjšanje emisij amonijaka iz objektov za brojlerje iz IRPP BAT Zaključkov.

- Ventilacijski sistem

V hlevu se uporablja avtomatski prisilni ventilacijski sistem. Gre za avtomatsko voden računalniški sistem, ki preko senzorjev temperature in vlage v hlevu ter v zunanjem okolju sekvenčno vklaplja ventilacijo. Na hlevu so nameščeni strešni ventilatorji, ki se večinoma uporabljajo in so najboljša razpoložljiva tehnika (BAT 13c IRPP BAT Zaključkov) za hleve z intenzivno rejo piščancev. Odvodi zraka so strešni izpusti nameščeni na strehi hleva, ki omogočajo, da se odpadni zrak odvaža navzgor v ozračje, ven skozi strešne ventilatorje in se tako hitreje razredčijo v višjih plasteh ozračja. Strešna ventilacija pomaga pri boljši disperziji vonjav, saj se zrak odvaža na višji točki, kar zmanjšuje možnost, da se vonjave širijo v neposredno okolico hleva. Višja točka izpusta pomeni, da se zrak in z njim vonjave in druga onesnaževala razredčijo, preden dosežejo tla, kar zmanjša vpliv na bližnje prebivalce. Strešna ventilacija ima prednost in pomaga pri manjši koncentraciji emisij onesnaževal (amonijaka, prahu) pri tleh in v neposredni bližini hleva, kar je lahko ugodno v gosto poseljenih območjih. Na hlevih so prav tako nameščeni stenski ventilatorji, ki obratujejo občasno in so ravno tako vezani na računalniški sistem v povezavi s senzorji in se vklopijo po potrebi.

- Piščanci gnoj se na lokaciji farme ne skladišči

Upravlavec takoj po čiščenju hlevov gnoj z lokacije naprave odpelje. Na lokaciji same farme se ga ne skladišči ali začasno odlaga, temveč se takoj po zaključenem ciklusu, po čiščenju objekta, sproti odvaža ali na kmetijske površine ali se gnoj odda.

- Ocenjevanje emisij amonijaka po metodiki iz BAT 24 in 25 ter ocena emisij prahu z uporabo emisijskih faktorjev BAT 27

Ena izmed najboljših razpoložljivih tehnik za oceno emisij amonijaka, dušika in fosforja je tehnika ocenjevanja emisij po metodiki iz BAT 24 in 25 ter ocena emisij prahu z uporabo emisijskih faktorjev (BAT 27). V hlevih se glede na način reje (talna reja), uporabljene vrste nastilja, napajalnega sistema, ki ne toči, sestave krme in fazno krmljenje, rekuperacije toplote, talnega gretja, ter prisilnega ventilacijskega sistema (računalniški, avtomatizirani, prilagojena hitrost ventilacije po potrebi glede na razmere v hlevu in klime v okolici) izračunajo emisije relevantnih parametrov (dušika, fosforja, amonijaka ter prahu).

Za oceno obremenitve okolja z vonjavami ter meritve emisij vonjav so bile uporabljene zadnje mednarodno priznane metodologije, kot je že bilo navedeno.

Izvedenec za vonjave

CIŠP je mnenja, da se ministrstvo posluži izvedenca oziroma strokovne organizacije, ki se ukvarja s področjem preprečevanja in obvladovanja neželenih vonjav, na primer Veterinarska fakulteta, ki je v okviru MOP že sodelovala pri pripravi strokovnih podlag za vzpostavitev sistema za obvladovanje obremenjenosti zunanjega zraka z neprijetnim vonjem.

Iz prvega odstavka 189. člena ZUP izhaja, da se v primeru, če je za ugotovitev ali presojo kakšnega dejstva, ki je pomembno za rešitev zadeve, potrebno strokovno znanje, s katerim uradna oseba, ki vodi postopek, ne razpolaga, opravi dokaz z izvedenci. Iz drugega odstavka istega člena ZUP izhaja, da se dokaz z izvedencem izvede, če uradna oseba, ki vodi postopek, oceni, da je to potrebno iz razlogov iz prejšnjega odstavka.

Ministrstvo pojasnjuje, da se je do navedenega že opredelila v poglavju Vonjave iz farme pod točko C. Ustna obravnava. Ministrstvo je v konkretnem upravnem postopku presodilo, da razpolaga z zadostnim strokovnim znanjem, zato za odločitev ne potrebuje strokovnega znanja s strani izvedenca glede presoje dokazov in dejstev, ki jih potrebuje za določitev pogojev in ukrepov, ki so navedeni v izreku tega okoljevarstvenega dovoljenja, zato ni sledilo predlogu stranskih udeležencev po imenovanju izvedenca.

Ministrstvo pojasnjuje, da so bile v tem upravnem postopku za oceno obremenitve okolja z vonjavami v dokumentih Načrt obvladovanja vonjav in v Strokovni oceni obremenitve okolja s prašnimi delci in vonjavami, poročilo CEVO-20388/2023-B, uporabljene zadnje mednarodno priznane metodologije za izračun disperzije vonjav in celotnega prahu. Pri tem so bili uporabljeni korektni meteorološki podatki (temperatura, relativna vlažnost, višina padavin, značilnost, hitrost, frekvenco in smer vetra, stabilnost atmosfere itd.) za obdobje enega leta s povprečji, ki niso daljša od pol ure, podatke o stabilnostnih razredih in upoštevan je bil relief za vetrovni model. Zato ne more slediti predlogu stranskih udeležencev, da se postavi izvedenca glede vonjav.

Prav tako ministrstvo ni sledilo zahtevi stranskih udeležencev po imenovanju Veterinarske fakultete ali drugega izvedenca, ker je ministrstvo presodilo, da so zgoraj navedeni dokumenti izdelani v skladu z zakonodajo.

Prav tako je ministrstvo s potrebno skrbnostjo pregledalo dokumente, podatke in ugotovitve, ki jih je pripravil pooblaščen izvajalec za zrak IVD Maribor glede Strokovne ocene o obremenitvi okolja s prašnimi delci in vonjavami za rejo piščancev brojlerjev v Paški vasi, št. Poročila CEVO – 20388/2023-B z dne 27.9.2023, pooblaščenega izvajalca meritev IVD Maribor, kjer je uporabljen relevanten model za izračun širjenja vonjav (poleg delcev PM₁₀) Austal View proizvajalca Lakes Environmental Software, ki upošteva smernice VDI 3945, podrobneje obrazloženo pri BAT 26 Zaključka o BAT. Pri pregledu dokumenta ni ugotovilo takih dejstev, ki bi ustvarile utemeljeno potrebo za presojo kakšnega dejstva iz predložene vloge in prilog glede vonjav. Glede na navedeno, ministrstvo ni sledilo predlogu po postavitvi izvedenca za področje vonjav. Podrobnejše opredelitve glede dokumentov, izdelanih s strani IVD Maribor ministrstvo podaja v točki Emisije v zrak, B. Pripombe, prispele v času javne razgrnitve v točki 4. Sodelovanje javnosti.

Čistilna naprava in izcedne vode

ZEG je povzel že poslane pripombe glede čistilne naprave in izcednih voda. Meni, da mora biti čistilna naprava z zadostno zmogljivostjo (da bo lahko čistila vse odpadne vode). Če gre preveč teh pralnih vod na kmetijska zemljišča, pride do kemizacije kmetijskih zemljišč, kar je lahko velika težava, zato bi morala biti odvoz pralnih voda in odvoz gnojevke zelo nadzirana s strani inšpekcije.

Ministrstvo pojasnjuje, da je v točki B. Pripombe, prispele v času javne razgrnitve, pod Emisije v vode, točka a) Delovanje čistilne naprave, že odgovorilo na ta vprašanja. Virov izcednih voda ni. Voda iz pranja hlevov je po definiciji odpadek. Ko se le-to aplicira na kmetijska zemljišča, to izgubi status odpadka. Na sami lokaciji je mala komunalna čistilna naprava, vendar nikoli ni bilo mišljeno, da bi šle pralne vode iz pranja hlevov na čistilno napravo.

D. Pripombe podane po izvedeni ustni obravnavi

CIŠP je po svojem pooblaščenцу odvetniku Alešu Sevšku iz Celja po izvedeni ustni obravnavi posredoval dve vlogi udeleženca, datirano z dne 31. 1. 2025 in 14. 3. 2025, obe se nanašata na »dodatno farmo« na parceli 530/3 k.o. 971 Paška vas, ki ni vključena v vlogo za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja. Vloga udeleženca z dne 31. 1. 2025 se nanaša na odziv upravljavca, ki je za »dodatno farmo« na parceli 530/3 k.o. 971 Paška vas (lokacija v Paški vasi) predložil aneks k najemni pogodbi, in sicer zaradi navedb CIŠP na ustni obravnavi, da je najemna pogodba že potekla. CIŠP zatrjuje, da gre za fiktivno pogodbo oz. navidezen pravni posel, in da je dejanski

nosilec dejavnosti na »dodatni farmi« v Paški vasi prav upravljavec Tilen Drofelnik in ne g. Nejc Drofelnik, kot to izhaja iz pogodbe. »Dodatna farma« iz najemne pogodbe se nanaša na hlev s piščanci, CIŠP pa zatrjuje, da gre tudi za hlev s 63 glavami govedi, ki ni vključen v najemno pogodbo. CIŠP je mnenja, da mora ministrstvo »pri učinkih naprave na okolje in ljudi upoštevati celokupni učinek vseh naprav upravljavca naprave, torej tudi farmo s 63 glavami govedi.« CIŠP nadalje v vlogi, datirano z dne 31. 1. 2025, utemeljuje fiktivnost najemne pogodbe in pripadajočega aneksa ter zatrjuje, da navedeno dejstvo predstavlja predhodno vprašanje in da mora organ prekiniti postopek izdaje okoljevarstvenega dovoljenja, če se predhodno vprašanje nanaša na obstoj kaznivega dejanja (prvi odstavek 148. člena ZUP).

Upravljavec je z dopisom z dne 13. 2. 2025 odgovoril na navedbe CIŠP in izrecno navaja, da se hlev s 63 govejimi pitanci ne nahaja na istem območju kot farma piščancev, ki je predmet tega upravnega postopka za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja. Prav tako upravljavec navaja, da hlev s 63 govejimi pitanci ni niti naprava z dejavnostjo iz 110. člena ZVO-2 niti naprava ali dejavnost iz 126. člena ZVO-2 ter da hlev s 63 govejimi pitanci ni predmet tega upravnega postopka.

CIŠP je po svojem pooblaščenču odvetniku Alešu Sevšku iz Celja z vlogo z dne 14. 3. 2025 ponovno navedel, da je hlev s 63 govedi nesporno in neprerekano v lasti in upravljanju upravljavca in da se nahaja na istem območju kot farma piščancev ter da pri tem oddaljenost goveje farme (zgolj) 600 metrov ne igra nobene vloge. CIŠP meni, da je ključno, da sta obe farmi v lasti in upravljanju istega upravljavca, pri čemer bi se morala upoštevati določba iz 105. člena ZVO-2, da se tako upoštevajo celokupni učinki obeh farm na okolje in prebivalce.

Ministrstvo se je do navedene pripombe opredelil že v točki 4.C podnaslov: Širjenje farme, pri čemer na tem mestu dodatno pojasnjuje in poudarja, da v danem primeru ne gre za isto območje naprave, saj je v Uredbi o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije opredeljeno, da gre za »zemljiške parcele, na katerih se nahaja naprava in se opravljajo druge z napravo neposredno tehnično povezane dejavnosti«. V skladu s Prilogo 1 citirane uredbe, je dejavnost, ki povzroča industrijske emisije zgolj Intenzivna reja perutnine ali prašičev (točka 6.6), ne pa (intenzivna) reja govedi. Naprava, ki povzroča industrijske emisije pa je ena ali več nepremičnih tehnoloških enot, v katerih poteka ena ali več dejavnosti iz Priloge 1 citirane uredbe, in dosegajo prag proizvodne zmogljivosti iz Priloge 1 te uredbe, če je ta določen, ter katera koli druga z napravo neposredno tehnično povezana dejavnost na istem območju, ki lahko povzroča emisije, onesnaževanje okolja, tveganje za okolje ali okoljsko škodo. Ministrstvo meni, da niti hlev s piščanci niti hlev s 63 govedi, ki je cca 635 m oddaljen od farme piščancev boilerjev in se ne uvršča med naprave, ki povzroča industrijske emisije, ni neposredno tehnično povezana dejavnost na istem območju naprave, saj gre za drugo lokacijo in drugačen način obratovanja ter druge pogoje, kot pa jih mora izpolnjevati farma piščancev iz 1. točke izreka tega dovoljenja (t.i. IED naprava), kar jasno izhaja iz drugih delov obrazložitve tega dovoljenja.

Ministrstvo je vezano na zahtevek upravljavca, pri čemer le-tega samovoljno ne sme spreminjati, in ker se strinja z opredeljenim območjem naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja, določenim na podlagi podatkov iz vloge, ministrstvo ne more slediti predlogu CIŠP za prekinitev postopka in izdajo sklepa o predhodnem vprašanju, saj bi se v tem primeru predhodno vprašanje nanašalo na ugotavljanje dejstva, ki ni relevantno v tem postopku, ker se ne tiče upravljanja oz. obratovanja naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja.

Ministrstvo se glede na navedeno ne opredeljuje niti do navedb ali je g. Nejc Drofelnik vpisan v evidenco kmetijskih gospodarstev, saj se ugotavljanje teh dejstev ne tiče tega upravnega postopka, ker dotična oseba ni upravljavec naprave iz 1. točke izreka tega dovoljenja. Upravljavec, ki vloži vlogo za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja, mora izkazati, da ima napravo v posesti, kar g. Tilen Drofelnik izkazuje, saj je lastnik zemljišča parcela 77/5 k.o. 971 Paška vas, v deležu 1/1 (gre za zemljišče na katerem stoji naprava iz 1. točke izreka tega dovoljenja).

Ministrstvo glede predlaganih dokaznih predlogov CIŠP, ki se nanašajo na lokacijo t.i. »dodatne farme« na zemljišču parcela 530/3 k.o. 971 Paška vas, sklepno ugotavlja, da iz predhodno

obrazloženih razlogov izvedba predlaganih dokazov ni nujna za ugotovitev dejanskega stanja, ki izhaja iz vloge, ministrstvo pa na dokazne predloge strank niti ni vezano. Ministrstvo je namreč presodilo, da predlagani dokazi ne vplivajo na ugotovljeno dejansko stanje, ki izhaja iz vloge, zato dokaznih predlogov, ki se nanašajo na lokacijo t.i. »dodatne farme« na zemljišču parcela 530/3 k.o. 971 Paška vas, ni sprejelo.

Ministrstvo je dne 27. 3. 2025 z dopisom št. 35432-61/2023-2570-47 posredovalo upravljavcu seznanitev v zvezi z dodatnimi ukrepi, ki jih bo določilo v okoljevarstvenem dovoljenju. Ministrstvo je nato dne 4. 4. 2025 s strani stranskega udeleženca ZEG in dne 8. 4. 2025 s strani CIŠP prejelo dodatne pripombe in vprašanja glede določitve ukrepov v okoljevarstvenem dovoljenju. Ministrstvo je navedene pripombe in vprašanja posredovalo upravljavcu, ki je dne 9. 4. 2025 odgovoril, da je upravljavec v postopku že podal vsa ustrezna pojasnila in dokazila, ki jih organ potrebuje za odločitev o zadevi. Upravljavec meni, da so podrobnejše zahteve predmet same odločbe samega postopka, prav tako meni, da stranski udeleženci nimajo pristojnosti sami določati ukrepov. Upravljavec meni, da je zadeva zrela za odločitev in ministrstvu predlaga, da odloči o glavni stvari.

Ministrstvo glede določitve ukrepov, o katerih je upravljavca seznanilo z dopisom št. 35432-61/2023-2570-47 z dne 27. 3. 2025 odgovarja na pripombe stranskih udeležencev in sicer:

1. Glede lokacije merilnih naprav in meteorološke postaje:

Lokacija meteorološke postaje se določi glede na zahtevnost območja vrednotenja tj. glede na relief terena, morebitne ovire in meteoroloških značilnosti mikrolokacije oziroma okolice, saj je treba s primerno lokacijo te postaje zagotoviti dovolj reprezentativnih meteoroloških podatkov, ki omogočajo izračun disperzije širjenja vonjav po modelu oziroma metodi, ki omogoča računati polja koncentracij onesnaževanja. Tako se število merilnih mest prilagodi zahtevnosti meteorološke situacije na obravnavanem območju in glede na uporabo modela, ki se uporablja za izračun disperzije vonjav.

Disperzijski model za analizo obremenitve okolice farme zaradi emisije vonja temelji na poznavanju širjenja vonja v okolje iz vira vonja v vse smeri, za kar je potrebno zagotoviti dovolj reprezentativnih meteoroloških podatkov, med drugim tudi zato, da se opredeli stabilnost ozračja ob upoštevanju krajinsko klimatoloških pogojev disperzije vonja v vse smeri, torej tudi v smeri poseljenih območij.

Upravljavec se je v dokumentu dne 9.9.2024 opredelil, da je avgusta 2024 na lokaciji farme postavil meteorološko postajo.

2. Glede preusmeritve stenske ventilacije:

Glede preusmeritve stenske ventilacije stran od občutljivih sprejemnikov: upravljavec navaja, da uporablja računalniško voden prezračevalni sistem, ki je sestavljen iz 8 stropnih ventilatorjev in 8 stenskih-tunelskih ventilatorjev, ki so vključeni praviloma le v času višjih zunanjih temperatur, torej običajno delujejo le stropni, ki omogočajo hitrejšo in višjo difuzijo zraka iz notranjosti hleva, kar omogoča hitrejše redčenje emisije vonjav. Poleg tega so tunelski ventilatorji po zagotovitvi upravljavca obrnjeni stran od stanovanjskih objektov.

3. Glede ukrepov ob prekoračitvi meritev ter izvajanja nadzora:

Ukrepi s katerimi se zagotavlja preprečevanje in zmanjševanje emisij vonjav in prahu so zagotovljeni z uporabo najboljših razpoložljivih tehnik in njihove kombinacije iz Zaključkov o BAT za intenzivno rejo perutnine v okoljevarstveno dovoljenje in se nanašajo predvsem na obratovalne ukrepe in se ne nanašajo na ukrepe v primeru prekoračenih meritev, saj ni predpisanih mejnih vrednosti v smislu mejnih koncentracij posamezne snovi.

Vsi ukrepi za preprečevanje in zmanjševanje emisije posameznih snovi (celotnega prahu, amonijaka in vonjav), ki so značilne za farme, so predpisani v okoljevarstvenem dovoljenju

in se z njimi na primarni ravni doseže učinkovito zmanjšanje emisije prahu in vonjav. Navedeni ukrepi se uporabljajo kot najboljše razpoložljive tehnike iz Zaključkov o BAT in so predhodno v okoljevarstvenem dovoljenju že obrazloženi. Nadzor izvajanja teh ukrepov pa je v pristojnosti inšpekcijskega organa, ki preverja dejansko izvajanje vseh predpisanih ukrepov. Ministrstvo poudarja, da morajo biti tovrstni ukrepi vključeni v izrek okoljevarstvenega dovoljenja, saj to pomeni, da so obvezujoči za upravljavca, prav tako pa so podvrženi ukrepom inšpekcije, če upravljavec teh obveznosti ne izpolnjuje.

4. Glede kontinuiranega merjenja zraka:

V okoljevarstveno dovoljenje je ministrstvo predpisalo kontinuirano merjenje meteoroloških parametrov za obdobje enega leta, ki bodo služili kot reprezentativni vhodni podatki za modelski izračun, ki se bo opravil po enoletnem merjenju meteoroloških parametrov za dejansko ugotavljanje onesnaževanja v okolici hleva in njegovo širjenje v okolici hleva. Ves čas pa bo upravljavec izvajal monitoring emisije amonijaka na način ocenjevanja z uporabo masne bilance, ki temelji na količini izločenega dušika in na toku amonijskega dušika med postopki ravnanja z gnojem od hleva do gnojenja. Prav tako bo upravljavec izvajal monitoring emisije celotnega prahu na način ocenjevanja na podlagi uporabe emisijskih faktorjev, pridobljenih iz evropskih smernic. Za razliko od amonijaka, izvedbeni sklep komisije (EU) 2017/302 za prah tudi ne določa ravni emisij, poleg tega so emisijski faktorji za iste kategorije in načine reje perutnine med državami znotraj EU zelo razlikujejo (v nekaterih primerih za več kot 2 krat).

Ocenjevanje emisij amonijaka se izvede na podlagi podatkov o obratovanju in načinu reje brojlerjev (kot so: zasedenost hleva, izločanje N, emisijskih faktorjih za način reje perutnine in raztros gnoja, če ga raztrosijo ter korekcijski faktorji za dodatne tehnične ukrepe za zmanjšanje emisij v okviru posameznega načina reje). Ocena emisije amonijaka se potem izvede v dveh fazah, najprej izračun z gnojem izločenega dušika (N) in potem izračun emisije amonijaka.

Pri ocenjevanju celotnega prahu so tako razponi emisijskih faktorjev zelo veliki in pri monitoringu emisij prahu se je treba odločiti iz katerega dela razpona izbrati emisijski faktor za določen način reje, pri čemer so s strani Kmetijskega inštituta Slovenije priporočeni nizozemski Ef, kar je upravljavec tudi uporabil pri svojem izračunu.

Dodatno je ministrstvo predpisalo še redni monitoring emisije vonjav za obdobje vsaj enega leta, saj se bo po obdobju enega leta preverilo z izračunom disperzije vonjav z validiranim modelom, kako se širijo vonjave v okolici farme, na podlagi katerega se bo ugotovil dejanski vpliv emisije vonjav.

5. Rok za postavitve meteorološke postaje v okoljevarstvenem dovoljenju ni določen, ampak je zahtevano takojšnje merjenje meteoroloških parametrov. Meteorološka postaja je po navedbah upravljavca že postavljena.
6. Predlogu CIPŠ, da se v izrek okoljevarstvenega dovoljenja doda točka, ki se nanaša na nadzor skladnosti, ministrstvo ne more ugoditi, saj Agencija Republike Slovenije za okolje ni pristojna za izvajanje rednih nenapovedanih kontrolnih izvajanj ukrepov. Navedeno lahko izvede inšpekcija v okviru svojih pristojnosti, ki jih določa ZVO-2 in Zakon o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14, v nadaljevanju: ZIN). Glede seznanjanja stranskih udeležencev z rezultati monitoringa ministrstvo pojasnjuje, da v ZVO-2 ni podlage za določitev predlaganih zahtev v okoljevarstveno dovoljenje, vsekakor pa lahko stranski udeleženci te podatke o emisijah od Agencije Republike Slovenije za okolje zahtevajo v okviru dostopa do okoljskih podatkov (160. člen ZVO-2). Prav tako glede na določbo 116. člena ZVO-2 in 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije (gre za določbe, ki se nanašajo na vsebino okoljevarstvenega dovoljenja), del izreka okoljevarstvenega

dovoljenja niso določbe o prekrških ter določbe, ki bi lokalni skupnosti omogočale pravico do neodvisnega pregleda podatkov preko pooblaščenega laboratorija.

7. CIPŠ v zaključnem delu nadalje predlaga, da se v izreku okoljevarstvenega dovoljenja navedejo tudi mehanizmi za prekinitev obratovanja ob neskladnostih, pri čemer se CIPŠ sklicuje na 123. člen ZVO-2 in navede tudi pogoje za preklic okoljevarstvenega dovoljenja. Ministrstvo v zvezi z navedenim pojasnjuje, da je začasna prepoved obratovanja naprave urejena v 124. členu ZVO-2 in da je ministrstvo v skladu z načelom zakonitosti dolžno upoštevati materialni zakon, torej ZVO-2, ki določa okoliščine in pogoje, v katerih primerih je dolžno izdati odločbo o začasni prepovedi obratovanja naprave. Glede na 116. člena ZVO-2 in 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije tudi ta predlog CIPŠ ne more biti upoštevan, saj te vsebine niso predmet izreka okoljevarstvenega dovoljenja. Poleg tega gre za naravo določb iz ZVO-2, ki ne nalagajo obveznosti upravljavcu, temveč ministrstvu oz. inšpekciji, ki pa morata upoštevati predpis po uradni dolžnosti, in zato tovrstne obveznosti ne spadajo v izrek okoljevarstvenega dovoljenja. Vsekakor pa ima pristojni inšpekcijski organ v okviru svojih pristojnosti možnost ukrepanja v okviru ZVO-2 (247. člen ter 259. člen) in ZIN tudi glede potencialnih kršitev s strani upravljavca, ki jih je CIPŠ navedlo v predlogu.

5. Pravna podlaga za določitev mejnih vrednosti emisij, ukrepov za varstvo okolja in drugih obratovalnih pogojev, obveznosti v zvezi z izvajanjem obratovalnega monitoringa in poročanja

Ministrstvo je ugotovilo, da naprava obratuje v skladu s splošnimi zahtevami za obratovanje naprave iz ZVO-2, Uredbo o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije, zaključki o BAT in drugimi predpisi, ki urejajo okoljevarstvene zahteve za obratovanje naprave, zato je upravljavcu izdalo okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje naprave, v kateri se izvaja dejavnost intenzivne reje perutnine (piščancev brojlerjev) s proizvodnjo zmogljivostjo 42.000 mest.

Ministrstvo je v skladu s prvim odstavkom 116. člena ZVO-2 upravljavcu določilo okoljevarstvene zahteve zaradi zagotavljanja visoke stopnje varstva okolja kot celote za celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja kot izhaja iz nadaljevanja obrazložitve. Razlogi za odločitev so navedeni predhodno pod točko 3 te obrazložitve, na podlagi podatkov iz vloge, ugotovljenega dejanskega stanja in preverjanja usklajenosti naprave z zahtevami iz Zaključkov o BAT.

K točki 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja

Ministrstvo je v točki 1 izreka tega dovoljenja na podlagi 1., 3. in 4. točke prvega odstavka 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije določilo ime podjetja upravljavca in naslov sedeža, opis naprave z navedbo vrste dejavnosti glede na Prilogo 1 te uredbe ter podatek glede zmogljivosti naprave.

Na lokaciji naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja mora biti nameščena tudi meteorološka postaja. Meteorološki parametri, in sicer temperatura, vlaga v zraku, padavine ter smer in hitrost vetra, se bodo merili za potrebe izračunov monitoringa vonjav na podlagi točke 11 BAT 1 Zaključka o BAT.

K točki 2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja

Ministrstvo je na podlagi vloge, 18. člena ZVO-2 in na podlagi Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja in Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje, v točki 2 izreka te odločbe določilo zahteve v zvezi z emisijami snovi v zrak, kot je obrazloženo v

nadaljevanju.

Ministrstvo je v točki 2.1.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo ukrepe za preprečevanje in zmanjševanje emisije snovi v zrak na podlagi tretjega odstavka 33. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja.

Ministrstvo je v točki 2.1.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo ukrepe za preprečevanje in zmanjševanje emisije celotnega prahu v zrak na podlagi 34. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja.

Ministrstvo je v točki 2.1.3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za zmanjševanje nastanka emisije prahu iz bivalnega objekta za živali na podlagi točke a) in b)1 BAT 11 Zaključka o BAT.

Ministrstvo je v točki 2.1.4 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo ukrepe za preprečevanje in zmanjševanje emisije vonjav iz naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja na podlagi točk b), deloma c), e)1 in g)2 BAT 13 Zaključka o BAT in zahtevo glede postavitve in merjenja meteoroloških parametrov na podlagi Priloge 6 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter opredelitve upravljavca v vlogi.

Ministrstvo je v točki 2.1.5 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo tehniko reje za brojlerje oziroma tehniko za zmanjševanje emisije amonijaka iz bivalnega objekta za vzrejo brojlerjev, s katero upravljavec dosega raven emisij amonijaka za rejo brojlerjev iz Preglednice 1 iz točke 2.2.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja na podlagi točke a), deloma točke e) in Preglednice 3.2 BAT 32 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točkah 2.1.6 in 2.1.7 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo v zvezi z gorivom in obratovalnim časom na podlagi podatkov v vlogi, ki se nanašajo na obratovalne ure in na podlagi 7. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja in tretjega odstavka 25. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz srednjih kurilnih naprav, plinskih turbin in nepremičnih motorjev (Uradni list RS, št. 17/18, 59/18, 44/22 – ZVO-2 in 99/22).

Ministrstvo je v točki 2.2.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo mejno vrednost emisijskega faktorja za določitev emisije dušika, izraženega kot NH_3 , v zrak glede na vrsto reje in nastanitve na podlagi Preglednice 3.2, BAT 32 Zaključka o BAT.

Ministrstvo je v točkah 2.3.1, 2.3.2 in 2.3.3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo v zvezi z načinom izvajanja monitoringa emisij snovi v zrak na podlagi točke a) BAT 25 za amonijak, na podlagi točke b) BAT 27 za celotni prah in na podlagi BAT 26 za vonjave Zaključka o BAT ter v povezavi z 31. členom Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja. Tehnika za monitoring amonijaka je določena z oceno emisij z uporabo masne bilance na podlagi izločanja in skupnega dušika, prisotnega v vsaki fazi ravnanja z gnojem, kjer je upravljavec pridobil emisijske in korekcijske faktorje na podlagi podatkov, določenih v Air Pollutant Emission Inventory Guidebook 2016 (EEA 2016,) in Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources (ECE/EB.AIR/120, 2014). Tehnika za monitoring prahu je določena z oceno na podlagi emisijskih faktorjev, ki jih je upravljavec pridobil na podlagi podatkov, določenih v skladu z referenčnim dokumentom Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Intensive Rearing of Poultry or Pigs, 2017.

Ministrstvo je v točki 2.3.3. izreka okoljevarstvenega dovoljenja na podlagi dokumentacije v vlogi in BAT 26 Zaključkov o BAT določilo dodatno tehniko za spremljanje emisije vonjav, ki je določena z uporabo dinamične olfaktometrije v skladu s standardom EN 13725 za določanje koncentracije vonjav, pri čemer mejna vrednost ni določena niti v nacionalnih zakonskih predpisih niti v Zaključku

o BAT.

Ministrstvo je v točki 2.3.4 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo preverjanje odmika farme z učinkovitostjo izvajanja primarnih ukrepov za zmanjševanje emisije snovi v zrak, ki povzročajo vonj na podlagi točke 7.1 iz Priloge 10 Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja, ki se določi s pomočjo primernega modela za izračun širjenja vonja. V Prilogi 6 citirane uredbe je določena metoda za izračun disperzije snovi in celotnega prahu ter pogoje pri uporabi meteoroloških podatkov, ki se jih uporabi kot podlaga za modeliranje.

V točki 2.3.5 izreka okoljevarstvenega dovoljenja je ministrstvo glede na opredelitev v vlogi določilo, da upravljavcu ni treba izvajati obratovalnega monitoringa emisije snovi v zrak iz diesel elektro agregata (N3) za pogon zasilnega napajanja na podlagi tretjega odstavka 25. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz srednjih kurilnih naprav, plinskih turbin in nepremičnih motorjev.

Ministrstvo je v točkah 2.4.1 in 2.4.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve v zvezi s poročanjem na podlagi 21. člena Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter pogojev za njegovo izvajanje.

K točki 3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja

Ministrstvo je v točki 3.1 izreka tega dovoljenja določilo ukrepe za preprečevanje onesnaževanja oziroma zmanjševanja emisij snovi in toplote v vode iz naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja na podlagi 15. točke prvega odstavka 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije in predpisov, ki so navedeni v nadaljevanju te obrazložitve.

Ministrstvo je v točki 3.1.1 izreka tega dovoljenja določilo zahtevo, da v napravi ne smejo nastajati industrijske odpadne vode, na podlagi navedb upravljavca v vlogi, da v napravi industrijske odpadne vode ne bodo nastajale, ter v skladu s točko b) BAT 7 Zaključka o BAT.

Ministrstvo je v točki 3.1.2 izreka tega dovoljenja določilo obveznost ločenega zbiranja pralne vode od padavinske vode ter način ravnanja z njimi na podlagi navedb upravljavca v vlogi ter v skladu s točko s točko c) BAT 6 Zaključka o BAT in s točkama a) in c) BAT 7 Zaključka o BAT.

Ministrstvo je v točki 3.1.3 izreka tega dovoljenja določilo obveznost testiranja zbiralnikov na podlagi navedb upravljavca v vlogi, posredno v povezavi s točko a) BAT 7 Zaključka o BAT.

Ministrstvo je v točki 3.1.4 izreka tega dovoljenja določilo obveznost suhega čiščenja območja asfaltiranih poti ter transportnih poti na podlagi navedb upravljavca v vlogi, v povezavi s točko a) BAT 6 Zaključka o BAT.

Ministrstvo je na podlagi dejstev, navedenih v vlogi, v povezavi s prvo, drugo, tretjo, četrto in dvanajsto alinejo 26. člena Uredbe o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo (Uradni list RS, št. 64/12, 64/14, 98/15, 44-ZVO-2, 75/22 in 157/22; v nadaljevanju Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo) določilo vrsto, lokacijo, zmožljivost male komunalne čistilne naprave ter največje količine odpadne vode, kar izhaja iz točke 3.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja.

Obveznost glede pregleda mKČN oziroma izvedbe meritev emisij na iztoku iz mKČN, ki nadomeščajo ta pregled, določena v točki 3.3. izreka okoljevarstvenega dovoljenja je ministrstvo določilo na podlagi osmega odstavka 17. člena Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Uradni list RS, št. 98/15, 76/17, 81/19, 194/21, 44/22-ZVO-2 in 21/25 - ZOPVOOV; v nadaljevanju Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode).

Pogostost izvedbe pregleda mKČN in pogostost izvedbe meritev emisij na iztoku iz mKČN (ki nadomeščajo ta pregled) iz točke 3.3. izreka okoljevarstvenega dovoljenja je določena na podlagi sedmega odstavka 17. člena Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode.

Vrsto in število meritev ter čas vzorčenja pri izvedbi meritev emisij na iztoku iz mKČN – v kolikor se upravljavec odloči za izvedbo teh meritev namesto za pregled mKČN - iz točke 3.3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja je ministrstvo določilo na podlagi osmega odstavka 17. člena Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode ter 5., 6., 12. in 13. člena Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu odpadnih vod (Uradni list RS, št. 94/14, 98/15 in 44/22-ZVO-2; v nadaljevanju Pravilnik o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu odpadnih voda.)

Parameter in njegova mejna vrednost pri izvedbi meritev emisij na iztoku iz mKČN – v kolikor se upravljavec odloči za izvedbo teh meritev namesto za pregled mKČN, ki sta določena v Preglednici 2 iz točke 3.3. izreka okoljevarstvenega dovoljenja, sta določena na podlagi 5. in 6. člena Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu odpadnih voda, ob upoštevanju osmega odstavka 17. člena in šestega odstavka 10. člena Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode.

Obveznost v zvezi z urejenostjo merilnega mesta iz točke 3.4 izreka okoljevarstvenega dovoljenja je ministrstvo določilo v skladu z 9. členom Uredbe o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo.

Obveznosti predložitve analiznega izvida iz točke 3.5 izreka okoljevarstvenega dovoljenja je ministrstvo določilo na podlagi osmega odstavka 17. člena in četrtega odstavka 28. člena Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode, pri čemer je upošteval tudi 11. člen ter prvi, četrti in peti odstavek 13. člena Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda (Uradni list RS, št. 80/12, 98/15 in 44/22-ZVO-2).

Obveznost v zvezi z ravnanjem z blatom iz mKČN iz točke 3.6 izreka okoljevarstvenega dovoljenja je določena na podlagi prvega odstavka 28. člena Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode.

Ministrstvo je v točki 3.7 izreka okoljevarstvenega dovoljenja obveznost v zvezi z ukrepanjem in s prijavo o izpadu obratovanja mKČN določilo v skladu s petim in šestim odstavkom 15. člena Uredbe o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo.

K točki 4 izreka okoljevarstvenega dovoljenja

Ministrstvo je v točki 4 izreka tega dovoljenja določilo okoljevarstvene zahteve glede ravnanja z odpadki in gnojem ter pralnimi vodami na podlagi Uredbe o odpadkih (Uradni list RS, št. 77/22, 113/23 in 13/25, v nadaljevanju: Uredba o odpadkih), Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Uradni list RS, št. 113/09, 5/13, 22/15, 12/17 in 44/22 – ZVO-2, v nadaljevanju: Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov) in Zaključka o BAT.

Na podlagi prvega odstavka 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije, se v okoljevarstvenem dovoljenju poleg ostalih vsebin določijo tudi ukrepi za preprečevanje onesnaževanja oziroma zmanjševanje emisij iz naprave ter ukrepi za spremljanje odpadkov, nastalih v napravi in ravnanje z njimi v skladu s predpisi, ki urejajo odpadke.

Ministrstvo je v točki 4.1.1 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za začasno skladiščenje odpadkov na podlagi 10., 19. in 20. člena Uredbe o odpadkih.

Ministrstvo je v točki 4.1.2 izreka tega dovoljenja določilo zahteve glede skladiščenja nevarnih odpadkov na podlagi 19. in 20. člena Uredbe o odpadkih.

Ministrstvo je v točki 4.1.3 izreka tega dovoljenja določilo zahteve glede nadaljnjega ravnanja z nastalimi odpadki na podlagi 24. člena Uredbe o odpadkih.

Ministrstvo je v točki 4.2.1 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za spremljanje nastajanja lastnih odpadkov in ravnanje z njimi na podlagi 28. člena Uredbe o odpadkih in 16. točke prvega odstavka 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije.

Ministrstvo je v točki 4.3.1 izreka tega dovoljenja določilo zahteve v zvezi s skladiščenjem gnoja na podlagi točk a) in b) BAT 14 Zaključka o BAT in točke e) BAT 15 ter 12. člena Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Ministrstvo je v točki 4.3.2 izreka tega dovoljenja določilo zahteve v zvezi z ravnanjem z gnojem in s pralnimi vodami na podlagi 6. člena Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Ministrstvo je v točki 4.3.3 izreka tega dovoljenja določilo zahteve v zvezi s proučitvijo kmetijskega zemljišča, ki se bo gnojilo, na podlagi točke a) BAT 20 Zaključka o BAT.

Ministrstvo je v točki 4.3.4 izreka tega dovoljenja določilo zahteve v zvezi z zagotovitvijo zadostne razdalje pri gnojenju na podlagi točke b) BAT 20 Zaključka o BAT.

Ministrstvo je v točki 4.3.5 izreka tega dovoljenja določilo zahteve v zvezi z nevnašanjem gnoja na kmetijska zemljišča na podlagi točke c) BAT 20 Zaključka o BAT in 7. člena Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Ministrstvo je v točki 4.3.6 izreka tega dovoljenja določilo zahteve v zvezi s prilagoditvijo količine gnoja za na kmetijska zemljišča na podlagi točke d) BAT 20 Zaključka o BAT in 13. člena Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Ministrstvo je v točki 4.3.7 izreka tega dovoljenja določilo zahteve v zvezi z zagotovitvijo raztrosa gnoja skladno s hranilno potrebo pridelkov na podlagi točke e) BAT 20 Zaključka o BAT in 13. člena Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Ministrstvo je v točki 4.3.8 izreka tega dovoljenja določilo zahteve v zvezi s preverjanjem kmetijskih zemljišč, na katera je bil raztrosen gnoj, na podlagi točke f) BAT 20 Zaključka o BAT in 14. člena Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Ministrstvo je v točki 4.3.9 izreka tega dovoljenja določilo zahteve v zvezi s preverjanjem strojev za raztresanje gnoja na podlagi točke h) BAT 20 Zaključka o BAT in 14. člena Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Ministrstvo je v točki 4.3.10 izreka tega dovoljenja določilo zahteve v zvezi z raztrosom in vmešanjem gnoja v tla na podlagi BAT 22 Zaključka o BAT in 14. člena Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Ministrstvo je v točki 4.3.11 izreka tega dovoljenja določilo zahteve v zvezi s spremljanjem letne obremenitve kmetijskih zemljišč z dušikom ter ravnanje s pralnimi vodami na podlagi 5. člena Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov in na podlagi točke c) BAT 7 Zaključka o BAT.

K točki 5 izreka okoljevarstvenega dovoljenja

Ministrstvo je okoljevarstvene zahteve glede emisij hrupa določilo v točki 5 izreka tega dovoljenja na podlagi 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije, in predpisov, navedenih v nadaljevanju te obrazložitve.

Ministrstvo je v točki 5.1.1 izreka tega dovoljenja upravljavcu določilo zahteve za obratovanje naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja na podlagi 7., 8., 9. in prvega odstavka 12. člena Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju in na podlagi Ocene obremenjenosti okolja s hrupom.

V točki 5.1.2 izreka tega dovoljenja je ministrstvo upravljavcu določilo ukrepe varstva pred hrupom na podlagi 12. člena Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju.

Ministrstvo je v točki 5.1.3 izreka tega dovoljenja določilo zahteve za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij hrupa iz BAT 10 Zaključkov o BAT.

Mejne vrednosti kazalcev hrupa L_{dan} , $L_{večer}$, $L_{noč}$ in L_{dvn} za napravo iz točke 1 izreka tega dovoljenja je ministrstvo določilo v točki 5.2.1 izreka tega dovoljenja na podlagi 5. člena Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju, in sicer Preglednice 3 Priloge 1 te Uredbe.

Mejne vrednosti konične ravni hrupa L_1 za napravo iz točke 1 izreka tega dovoljenja je ministrstvo določilo v točki 5.2.2 izreka tega dovoljenja na podlagi 5. člena Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju, in sicer Preglednice 4 Priloge 1 te Uredbe.

Ministrstvo je v točki 5.3.1 izreka tega dovoljenja upravljavcu določilo zahteve v zvezi z zagotavljanjem in obsegom izvajanja obratovalnega monitoringa hrupa na podlagi prvega odstavka 14. člena Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju ter 8. člena Pravilnika o prvem ocenjevanju in obratovalnem monitoringu za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 105/08 in 44/22 – ZVO-2).

Zahtevo za pogostost izvajanja obratovalnega monitoringa hrupa je ministrstvo upravljavcu določilo v točki 5.3.2 izreka tega dovoljenja na podlagi 9. člena Pravilnika o prvem ocenjevanju in obratovalnem monitoringu za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje.

Ministrstvo je v točki 5.3.3 izreka tega dovoljenja upravljavcu določilo zahtevo za posredovanje poročila o ocenjevanju hrupa Agenciji Republike Slovenije za okolje na podlagi 13. člena Pravilnika o prvem ocenjevanju in obratovalnem monitoringu za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje.

K točki 6 izreka okoljevarstvenega dovoljenja

Ministrstvo je na podlagi tretjega odstavka 116. člena ZVO-2 v povezavi s petim odstavkom 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije, v točki 6.1 izreka tega dovoljenja potrdilo prejem Ocene možnosti onesnaženja tal in podzemne vode, ki vsebuje sestavine v skladu z 9. členom Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije. Upravljevec je k vlogi predložil Oceno možnosti onesnaženja tal in podzemne vode na podlagi zahteve iz tretjega odstavka 21. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije.

K točki 7 izreka okoljevarstvenega dovoljenja

7.1 Ukrepi za čim višjo stopnjo varstva okolja kot celote

Ministrstvo je v točki 7.1 izreka tega dovoljenja določilo ukrepe za čim višjo stopnjo varstva okolja kot celote, ki temeljijo na uporabi najboljših razpoložljivih tehnik iz Zaključka o BAT, ki so opisane

v Izvedbenem sklepu komisije (EU) 2017/302 z dne 15. februarja 2017 o določitvi zaključkov o najboljših razpoložljivih tehnikah (BAT) v skladu z Direktivo 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta za intenzivno rejo perutnine ali prašičev (Uradni list EU, L 43/231, v nadaljevanju: Zaključek o BAT), in sicer:

- Splošnimi zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev (BAT 1 – BAT 29) in
- Zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine (BAT 32).

Ministrstvo je v točki 7.1.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo glede vzpostavitve in vodenja sistema ravnanja z okoljem na podlagi elementov iz točke 1 do 10 BAT 1 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 7.1.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo glede preprečevanja in zmanjšanja okoljskega vpliva in izboljšanja splošnih značilnosti na podlagi točk a), b), c), d) in e) BAT 2 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 7.1.3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje skupnega izločenega dušika in posledično emisij amonijaka na podlagi točk a), b), c) in d) BAT 3 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 7.1.4 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja na podlagi točk a), b) in c) BAT 4 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 7.1.5 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za učinkovito uporabo vode na podlagi točk a), b), c), d) in e) BAT 5 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 7.1.6 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za učinkovito rabo energije na podlagi točk a), b), c), d), e) in g) BAT 8 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 7.1.7 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje emisij amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa za rejo piščancev brojlerjev na podlagi BAT 23 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 7.1.8 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo mejne vrednosti skupnega dušika in skupnega fosforja izločenih v gnoju na podlagi točke a) BAT 24 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 7.1.9 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za vodenje evidence porabe vode, porabe električne energije, porabe goriva, števila prejetih in oddanih živali, porabe krme in proizvodnje gnoja na podlagi BAT 29 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 7.1.10 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo glede poročanja o obveznostih iz točk 7.1.7, 7.1.8 in 7.1.9 izreka okoljevarstvenega dovoljenja na podlagi BAT 23, 24 in 29 Zaključkov o BAT.

7.2 Ukrepi za preprečevanje nesreč in njihovih posledic

Ministrstvo je v točki 7.2 izreka tega dovoljenja določilo ukrepe za preprečevanje nesreč in njihovih posledic na podlagi navedb upravljavca v vlogi in v skladu s prvim odstavkom 116. člena v povezavi s prvim odstavkom 112. člena ZVO-2.

7.3 Ukrepi za preprečevanje in nadzor nad izrednimi razmerami pri obratovanju naprave ter za zmanjševanje njihovih posledic

Ministrstvo je v točki 7.3 izreka tega dovoljenja na podlagi 18. točke prvega odstavka 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije ter na podlagi navedb

upravljavca v vlogi določilo ukrepe za preprečevanje in nadzor nad izrednimi razmerami pri obratovanju naprave ter za zmanjševanje njihovih posledic.

7.4 Drugi posebni pogoji

Ministrstvo je v točki 7.4 izreka tega dovoljenja na podlagi 19., 20. in 12. točke prvega odstavka 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije določilo:

- obveznost upravljavca, da nemudoma izvede ukrepe, s katerimi zagotovi skladnost delovanja naprave z okoljevarstvenim dovoljenjem, če je kršeno, in pristojno inšpekcijo obvesti o tej kršitvi;
- zahteve v zvezi s poročanjem v Evropski register izpustov in prenosov onesnaževal v skladu z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 166/2006 z dne 18. januarja 2006 o Evropskem registru izpustov in prenosov onesnaževal ter spremembi direktiv Sveta 91/689/EGS in 96/61/ES (UL L št. 33 z dne 4. 2. 2006, str. 1), zadnjič spremenjeno z Uredbo (ES) št. 2019/1243 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o prilagoditvi več zakonodajnih aktov, v katerih je določena uporaba regulativnega postopka s pregledom, členoma 290 in 291 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L št. 198 z dne 25. 7. 2019, str. 241).

K točki 8 izreka okoljevarstvenega dovoljenja

V točki 8.1 izreka tega dovoljenja je ministrstvo določilo, da mora upravljavec, ob stečaju pa stečajni upravitelj, ministrstvo na podlagi prvega odstavka 109. in 125. člena ZVO-2 pisno obvestiti o nameri dokončnega prenehanja obratovanja naprave, kar izkazuje s potrdilom o oddani pošiljki.

K točki 9 izreka okoljevarstvenega dovoljenja

V skladu s petim odstavkom 213. člena v povezavi s 118. členom Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06-UPB, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13 in 175/20-ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb, v nadaljevanju: ZUP) je bilo treba odločiti tudi o stroških postopka. Glede na to, da v tem postopku stroški niso nastali, je bilo o njih odločeno, kot izhaja iz točke 9 izreka tega dovoljenja.

Pouk o pravnem sredstvu:

Zoper to odločbo ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor z vložitvijo tožbe na Upravno sodišče Republike Slovenije v roku 30 dni od vročitve odločbe. Tožbo se vloži neposredno pri pristojnem sodišču ali pošlje po pošti.

Pri postopku so sodelovale naslednje osebe:

Nives Stele, sekretarka

Janez Jeram, sekretar

Doroteja Čarni, sekretarka

Irena Hribernik Laznik, sekretarka

mag. Suzana Rak, sekretarka

Postopek vodila:

Karin Malc

višja svetovalka I

Petra Bizjak
vodja oddelka
za upravne zadeve
s področja industrijskih emisij

Vročiti:

- E-NET OKOLJE d.o.o., Linhartova cesta 13, 1000 Ljubljana (za upravljavca: Tilen Drofelnik, Paška vas 11, 3327 Šmartno ob Paki) – osebno,
- Zveza ekoloških gibanj Slovenije - ZEG, Cesta krških žrtev 53, 8270 Krško - osebno elektronsko (zogslo20@gmail.com),
- odvetnik Aleš Sevšek, Plinarniška 4, 3000 Celje (za: Civilno iniciativo za boljšo kakovost življenja v Šmartnem ob Paki) - osebno elektronsko (ODVETNIK-AS@VEP.SI).